

**Children's Assessment of Participation and Enjoyment
& Preferences for Activities of Children
Nederlandstalige editie**

Handleiding

**Gillian King
Mary Law
Susanne King
Patricia Hurley
Peter Rosenbaum
Steven Hanna
Marilyn Kertoy
Nancy Young**

**Nederlandstalige bewerking:
Maureen Bult
Marjolijn Ketelaar**

Over de auteurs

GILLIAN A. KING is de onderzoeksdirecteur van het Thames Valley Children's Centre in London, Ontario, Canada, een regionaal revalidatiecentrum voor kinderen met beperkingen. Sinds 2000 is zij directeur van de Research Alliance for Children with Special Needs, een organisatie die gefinancierd wordt door de Social Sciences and Humanities Research Council of Canada. Zij is klinisch universitair hoofddocent aan de School of Rehabilitation Science, faculteit gezondheidswetenschappen aan de McMaster University. Gillian is gepromoveerd in de sociale psychologie aan de University of Western Ontario. Zij is (co)auteur van meer dan 60 artikelen in de vakliteratuur, ze heeft als onderzoeker meegewerkt aan meer dan 30 gesubsidieerde onderzoeken en is auteur van meer dan 150 congrespresentaties. Haar onderzoeksinteresses richten zich op de psychosociale aspecten van beperkingen, waaronder de gezinsgerichte dienstverlening, klinische besluitvorming, prioriteiten en wereldbeeld van het gezin en determinanten voor de kwaliteit van leven van kinderen met beperkingen en hun familie.

MARY LAW is ergotherapeut met een universitaire opleiding in de epidemiologie, gezondheidsplanning en sociale planning. Ze is professor, vicedecaan van de faculteit gezondheidswetenschappen en directeur van de School of Rehabilitation Science aan de McMaster University in Hamilton, Ontario, Canada. Mary is momenteel mededirecteur van het *CanChild* Centre for Childhood Disability Research. Haar interesse op klinisch gebied en op het gebied van onderzoek gaat uit naar ontwikkeling, validatie en het naar de praktijk overbrengen van uitkomstmaten, evaluatie van interventies op het gebied van ergotherapie bij kinderen met beperkingen en het onderzoek naar omgevingsfactoren die van invloed zijn op de participatie van kinderen met beperkingen. Zij is de hoofdauteur van de Canadian Occupational Performance Measure, een uitkomstmaat voor ergotherapie. Mary heeft nationale en internationale onderscheidingen ontvangen, waaronder de Muriel Driver Lectureship, de hoogste onderscheiding op het gebied van de ergotherapie in Canada; de Whittaker Award voor revalidatieonderzoek bij kinderen; en toelating tot de American Occupational Therapy Foundation Academy of Research.

SUSANNE KING is medeonderzoeker bij het *CanChild* Centre for Childhood Disability Research en universitair docent aan de School of Rehabilitation Science, faculteit gezondheidwetenschappen aan de McMaster University. Susanne heeft haar Bachelor in de psychologie aan het Canisius College in Buffalo, N.Y. behaald en haar Master in de onderzoeksmethodologie in het Design, Measurement and Evaluation-programma aan de McMaster University. Zij is medeonderzoeker bij 14 gesubsidieerde onderzoeken geweest en is (co)auteur van 28 publicaties. Haar

belangrijkste onderzoeksgebied betreft de psychosociale aspecten van beperkingen bij kinderen, in het bijzonder het onderzoek naar de relatie tussen de zorgverlening en het psychosociale welzijn van ouders van kinderen met beperkingen. Zij had de leiding over de ontwikkeling van de Measure of Processes of Care (MPOC) en is medeauteur van twee meetinstrumenten voor gezinsgeoriënteerde dienstverlening.

PATRICIA HURLEY is onderzoekskoördinator bij het *CanChild* Centre for Childhood Disability Research. Zij is bezig met haar Master in de klinische gezondheidswetenschappen (methodologie van gezondheidsonderzoek) aan de McMaster University. Ze heeft een Bachelor in de psychologie van York University. Patricia's onderzoeksinteresses betreffen weerbaarheid en de ontwikkeling van het kind en het gezin. Zij heeft meerdere onderzoeken gecoördineerd en heeft statistische ondersteuning voor de meeste van deze onderzoeken geleverd. Ze is tevens coauteur van meerdere artikelen, presentaties en twee softwareprogramma's.

PETER ROSENBAUM trad in 1973 toe tot de academische staf van de McMaster University en is daar sinds 1984 hoogleraar in de kindergeneeskunde. In 1989 richtte hij samen met dr. Mary Law het *CanChild* Centre for Childhood Disability Research op. Peter is hoofd- of medeonderzoeker geweest bij meer dan 50 gesubsidieerde onderzoeken en heeft als auteur bijgedragen aan meer dan 140 wetenschappelijke artikelen en hoofdstukken over kinderen met een beperking. In juni 2000 ontving dr. Rosenbaum de Ross Award van de Canadian Paediatric Society, de meest prestigieuze erkenning door vakgenoten van deze organisatie. In 2002 ontving hij de United Cerebral Palsy Research and Educational Foundation Weinstein-Goldenson Scientific Award.

STEVEN E. HANNA is universitair docent aan de afdeling klinische epidemiologie en biostatistiek van de School of Rehabilitation Science aan de McMaster University. Hij is ook medeonderzoeker aan het *CanChild* Centre for Childhood Disability Research en werkt als statistisch consultant voor meerdere organisaties, waaronder het Program for Evidence-Based Care van Cancer Care Ontario. Steven is betrokken geweest bij universitaire opleidingen in de klinische epidemiologie, biostatistiek en revalidatie. Zijn interesse binnen het onderzoek in de biostatistiek gaat onder andere uit naar de aanpak van de analyse van longitudinale en multi-level data, Structural Equation Modeling van latente variabelen, het meten van revalidatie en het toepassen van kennis.

MARILYN K. KERTOY is universitair hoofddocent aan de School of Communication Sciences and Disorders, faculteit gezondheidswetenschappen aan de University of Western Ontario in London, Ontario, Canada. Zij heeft hier de afgelopen 15 jaar les gegeven in taalverwerving en -stoornissen bij kinderen en de vroege ontwikkeling van peuters en jonge kinderen die risico lopen op taalachterstanden. Marilyn is medeonderzoeker bij het *CanChild* Centre for Childhood Disability Research. Ze is ook medeonderzoeker bij de Research Alliance for Children with Special Needs, een onderzoeksverband tussen universiteit en leefomgeving in Lon-

don, Ontario, waarin de factoren onderzocht worden die de kwaliteit van leven en de participatie van kinderen met beperkingen beïnvloeden.

NANCY L. YOUNG is fysiotherapeut en klinisch epidemioloog in The Hospital for Sick Children in Toronto, Ontario, Canada. Zij ontving in 1987 haar Bachelor-diploma in de fysiotherapie van de University of Toronto, voltooide in 1994 haar Masteropleiding in de klinische epidemiologie en promoveerde in de medische wetenschappen in 1997. Momenteel is zij aangesteld als wetenschapper bij Population Health Sciences en in de Community Health Systems Resource Group van The Hospital for Sick Children. Nancy is expert op het gebied van het meten van gezondheid bij kinderen. Ze heeft verschillende uitkomstmaten voor kinderen en volwassenen ontwikkeld, waaronder de Patient Specific Index (PSI), de Canadian Acute Respiratory Illness and Flu Scale (CARIFS), de Canadian Haemophilia Outcomes-Kid's Life Assessment Tool (CHO-KLAT) en, in het bijzonder, de Activity Scale for Kids (SKA) een meetinstrument voor het fysiek functioneren van kinderen van 5-15 jaar.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	xiii
Voorwoord Nederlandstalige editie.....	xv
Hoofdstuk 1 Overzicht.....	1
Doel.....	3
Achterliggende gedachte.....	3
Voordelen en eigenschappen.....	4
Testonderdelen.....	5
Afnametijd.....	5
Overwegingen bij de test.....	5
Kwalificaties voor gebruikers van de CAPE en de PAC.....	5
Scores.....	6
Toepassingen voor de CAPE en de PAC.....	6
Hoofdstuk 2 Theoretische en conceptuele eigenschappen.....	7
Conceptuele basis van de CAPE en de PAC.....	7
Definities van participatie en voorkeur.....	8
Conceptualisering van participatie en voorkeur.....	9
Participatiedimensies.....	9
Formele versus informele activiteiten.....	10
Activiteitentypen.....	11
De gedachte achter de evaluatie van participatie, plezier en voorkeuren.....	14
Het belang van participatie in vrije tijd en recreatie.....	14
De mate en aard van de participatie van kinderen en jongeren met beperkingen.....	14
Klinische bruikbaarheid en bruikbaarheid voor onderzoek van de CAPE en de PAC.....	15
Klinische bruikbaarheid.....	15
Bruikbaarheid voor onderzoek.....	16
Hoofdstuk 3 Onderzoek en ontwikkeling.....	19
Ontwikkeling van de CAPE en de PAC.....	19
Ontwikkeling van de items.....	19
Literatuuronderzoek.....	19
Herziening door experts.....	20
Pilotonderzoek.....	20

Onderzoek en uiteindelijke meetinstrumenten	20
Afnamemethoden voor onderzoeksversies	21
Onderzoek	21
Longitudinaal onderzoek naar kinderen met beperkingen	22
Ontwikkeling van scores	23
Principale componentenanalyse	24
Hoofdstuk 4 Aanwijzingen voor de afname en scoring	29
Algemene overwegingen bij de afname van de CAPE en de PAC	29
Vaardigheden die het kind nodig heeft om de meetinstrumenten in te vullen	29
Een meetinstrument selecteren	29
Afnamemethodes	30
Testomgeving	31
Een band opbouwen	31
Betrokkenheid van kind en ouder	31
Materialen die nodig zijn voor de afname	32
CAPE en PAC Vragenlijsten	32
Activiteitenkaarten	32
CAPE Categorieënkaarten	33
Visuele responsepagina's	33
Samenvattende scorebladen	34
CAPE Vragenlijst voor aanvullende informatie	34
Algemene afnameprocedures voor de CAPE en de PAC	35
Afnameprocedures CAPE	36
Tips voor de afname	38
Richtlijnen voor het vastleggen van antwoorden voor speciale activiteiten en situaties	39
PAC Afnameprocedures	41
Tips voor de afname	42
Aanpassingen in de afname	42
Kinderen met motorische beperkingen	42
Kinderen met visuele beperkingen	43
Kinderen met auditieve beperkingen	43
Kinderen met taalexpressieproblemen	43
De CAPE en de PAC scores	43
Scoringsoverzicht	43
Scoringsniveaus voor de CAPE en de PAC	44
Overzicht voor het berekenen van de scores	45
Diversiteit	45
Intensiteit	45
Met wie	45
Waar	46
Plezier	46
Voorkeur	46

Ontbrekende gegevens	47
Het invullen van de Samenvattende scorebladen	47
Het invullen van het Samenvattende scoreblad voor Totaalscores van de CAPE	47
Het berekenen van de Domeinscores van de CAPE	51
De berekening van de scores voor Activiteitentypen van de CAPE	53
Het Samenvattende scoreblad van de PAC invullen	55
Het berekenen van de Domeinscores van de PAC	57
Hoofdstuk 5 Interpretatie	59
Het interpreteren van de scores	60
Totaalscores	60
Domeinscores	62
Scores voor Activiteitentypen	62
Samenvatting	64
Hoofdstuk 6 Betrouwbaarheid en validiteit	65
Bewijs voor de betrouwbaarheid	65
Interne consistentie	65
Test-hertestbetrouwbaarheid	66
Bewijs voor de validiteit	67
Inhoud van de test	67
Typologie van activiteiten	68
Het bewijs voor de betrouwbaarheid en validiteit samenvoegen	70
Validiteit en betrouwbaarheid CAPE Nederlandse versie	71
Validiteit van de Nederlandstalige versie van de CAPE	71
Inhoudsvaliditeit	71
Constructvaliditeit	71
Vergelijking tussen groepen	72
Relaties met kind- en gezinsvariabelen	72
Samenvattend	74
Betrouwbaarheid	74
Test-hertestbetrouwbaarheid	74
Inter-interviewerbetrouwbaarheid	75
Conclusie	75
Gebruik van de CAPE in de klinische praktijk	75
Hoofdstuk 7 Toepassingen en casestudies	77
Klinische toepassingen	77
Bijlage A Omschrijvingen en onderverdeling van items	83
Bijlage B Het berekenen van scores	91
Scores voor participatiedimensies en -niveaus berekenen	92

Bijlage C Voorbeeldtekst Afname CAPE	95
Voorbeeldtekst Afname CAPE	97
Voorbeeldtekst afname PAC	103
Bijlage D Kopieerbladen	105
Belangrijke herinnering	106
CAPE Activiteitentypscores	107
Domeinscores	112
Vragenlijst	117
Literatuur	126

Lijst met tabellen

Tabel 2.1 Activiteitendomeinen uit de literatuur	13
Tabel 3.1 Activiteitendomeinen en -categorieën	20
Tabel 3.2 Klinische aandoeningen van kinderen in het longitudinale onderzoek	22
Tabel 3.3 Eigenschappen van de deelnemers aan het longitudinale onderzoek	23
Tabel 3.4 Factorladingen van items voor de vijf Activiteitentypen ...	24
Tabel 3.5 Activiteiten per soort en domein	27
Tabel 4.1 Selecteren van meetinstrumenten	30
Tabel 4.2 Plaatsing van de CAPE Categorieënkaarten	37
Tabel 4.3 Vragen, antwoorden en bijbehorende scores van de CAPE ...	37
Tabel 4.4 Vragen, antwoorden en bijbehorende scores van de PAC ...	42
Tabel 4.5 Niveaus en mogelijke scores voor de CAPE en de PAC	44
Tabel 6.1 Interne consistentie van de Voorkeurscores van de PAC en de frequentiescores van de CAPE voor Domeinen en Activiteitentypen	66
Tabel 6.2 Test-hertestbetrouwbaarheid voor de CAPE	67
Tabel 6.3 Correlaties tussen de Intensiteitscores van de CAPE	69
Tabel 6.4 Correlaties tussen de Voorkeurscores van de PAC	70
Tabel 6.5 Correlatiecoëfficiënten voor de 13 verschillende onderzochte hypothesen	73
Tabel 6.6 Overzicht van de intraclass correlation coefficients (ICC) standard error of measurements (SEM) en smallest detectable changes (SDC) voor de test-hertest- en inter- interviewerbetrouwbaarheid	75
Tabel A.1 Omschrijvingen en onderverdeling van items (vervolg) ...	85
Tabel A.2 Afnamecategorieën voor de items van de CAPE	89

Lijst met figuren

Figuur 4.1	Een voorbeeld van het invullen en bepalen van de totaalscores op het CAPE Samenvattend Scoreblad	49
Figuur 4.2	Een voorbeeld van de scoreberekeningen op het CAPE Samenvattend Scoreblad	50
Figuur 4.3	Het berekenen van de CAPE Domeinscores	52
Figuur 4.4	Het berekenen van de CAPE Scores voor Activiteitentypen	54
Figuur 4.5	Het invullen van het PAC Samenvattend scoreblad	56

Voorwoord

In een voorwoord heeft de auteur het vaak over ideeën die hem of haar tijdens een wandeling in het bos, tijdens de autorit naar huis, of tijdens het wandelen op een verlaten strand ineens te binnen schieten. De ontwikkeling van de meetinstrumenten CAPB en PAC verliep anders; het was een lange, gelijkmatige weg. We zijn terechtgekomen op een plek die we niet hadden kunnen bedenken. Wij hebben instrumenten ontwikkeld waarmee klinici en onderzoekers een aantal belangrijke participatieaspecten of -dimensies kunnen meten, waaronder de diversiteit aan activiteiten en de intensiteit van de participatie, samen met het in kaart brengen van met wie en waar de activiteiten uitgevoerd worden. De meetinstrumenten meten ook het plezier dat aan de participatie wordt beleefd en de voorkeur voor soorten activiteiten.

In het voorjaar van 1997 begonnen Mary Law en ik na te denken over het uitvoeren van een longitudinaal onderzoek naar de factoren die van invloed zijn op de participatie van kinderen met fysieke beperkingen. Wij besloten een diverse groep collega's bij elkaar te brengen om een subsidievoorstel voor te bereiden, waarin wij optimistisch stelden dat we een meetinstrument voor participatie uit de literatuur zouden gebruiken. Toen het onderzoek financiering ontving van de National Institutes of Health in 2000, begonnen we met de intensieve taak van het zorgvuldig onderzoeken van meetinstrumenten voor elk van de constructen in het model dat we wilden testen. Het werd duidelijk dat het ideale meetinstrument voor participatie dat wij voor ogen hadden – een instrument dat meerdere aspecten van zowel formele als informele participatie zou meten – niet bestond.

Ik weet niet meer wie het was die voor de grap zei, 'Waarom maken we zelf geen meetinstrument?' en voor de veiligheid van die persoon is het maar beter dat de herinnering hieraan wat vervaagd is. Dit wordt nog steeds met een knipoog verteld onder leden van *CanChild*, die veel meetinstrumenten hebben ontwikkeld voor het doen van onderzoek, als gevolg van een algemeen gebrek aan betrouwbare en valide meetinstrumenten op het terrein van kinderen met een beperking. Wij weten maar al te goed hoe men vol optimisme aan iets begint en hoeveel werk er vervolgens door veel mensen wordt verricht. Zo begon het pad naar de ontwikkeling van de CAPB en diens metgezel, de PAC.

De ontwikkeling van deze meetinstrumenten, waarbij we vanuit verschillende perspectieven geïnformeerd zijn, is intensief en plezierig geweest. Er is veel gedetailleerd werk verricht en zorgvuldig nagedacht. Het had niet onze voorkeur om deze meetinstrumenten te moeten ontwikkelen, maar we zijn tevreden met

de instrumenten die hieruit voortgekomen zijn. Ze laten zien wat er bereikt kan worden – iets dat verder ging dan een eerste concept of visie – door een groep toegewijde mensen met sterke punten en vaardigheden die elkaar aanvullen.

Ik wil hierbij alle betrokkenen van harte bedanken, waaronder de onderzoekers, personeelsleden, klinici, ouders en kinderen. De 'met wie'-factor is een belangrijk onderdeel van het geheel.

Gillian King
16 februari 2004

Voorwoord Nederlandstalige editie

Het zal in 2005 geweest zijn dat wij voor het eerst van de CAPE en de PAC hoorden. In een zoektocht naar een geschikt instrument om participatie in buitenschoolse activiteiten bij kinderen vast te leggen stuitte we op deze veelbelovende instrumenten. De Canadese onderzoeksgroep *CanChild* Centre for Childhood Disability Research moedigde ons aan de vertaling van de instrumenten en het onderzoek naar de validiteit en betrouwbaarheid van de Nederlandse versie te starten. De sectie Kinderrevalidatiegeneeskunde van de Vereniging van Revalidatieartsen (VRA) zag het belang van de meetinstrumenten voor de revalidatiepraktijk en steunde het voorstel. Toen ook nog het Johanna KinderFonds en het Kinderfonds Adriaanstichting bereid waren het project te financieren konden we aan de slag!

Dat project, een samenwerking van NetChild-onderzoekers en uitgevoerd door medewerkers van het Kenniscentrum Revalidatiegeneeskunde Utrecht, het onderzoeks- en innovatiecentrum van het UMC Utrecht en revalidatiecentrum De Hoogstraat, heeft uiteindelijk geleid tot de Nederlandse versie die nu voor u ligt.

Graag willen wij de velen die ons hierbij geholpen hebben van harte bedanken. Allereerst alle kinderen en ouders die veel informatie over zichzelf met ons hebben gedeeld. Alle scholen die meededen aan het onderzoek: de mytylscholen van Adelante Kinderrevalidatie, locatie Valkenburg aan de Geul (met speciale dank aan L. Speth en C. Voncken), en Ariane de Ranitz Utrecht (M.A. Kuijper); de basisscholen De Baanbreker Utrecht en De Windwijzer Heerlen; en de scholen voor voortgezet onderwijs het Bonhoeffer College Enschede, de Regionale Scholengemeenschap Pantarijn Wageningen, en De Werkplaats Kindergemeenschap Bilthoven.

De vele interviewers, studenten van de Faculteit Gezondheid & Zorg, afdeling Ergotherapie van de Hogeschool Zuyd in Heerlen en studenten van de afdeling Fysiotherapiewetenschappen van het UMC Utrecht, de professionals die deelnamen aan het expertpanel, en M. van Alst, S. Berdenis van Berlekom, A. Kerst, K. van Loenen, S. Mulder en C.H. Verhage voor hun diverse bijdragen aan het project en de uiteindelijke Nederlandse uitgave.

Ten slotte bedanken we M. Kertoy en M. Law van de *CanChild*-groep die de CAPE en de PAC heeft ontwikkeld, voor hun ondersteuning bij het gehele project en het delen van hun kennis.

Mei 2010

Dr. Marjolijn Ketelaar

Senior onderzoeker en projectleider

Kenniscentrum Revalidatiegeneeskunde Utrecht
Revalidatiecentrum De Hoogstraat

Namens de CAPE en de PAC projectgroep:

Drs. Maureen Bult, Kenniscentrum Revalidatiegeneeskunde Utrecht,
Revalidatiecentrum De Hoogstraat, Utrecht

Dr. Jan Willem Gorter, *CanChild* Centre for Childhood Disability Research,
Hamilton, Canada

Prof. Dr. Marian Jongmans, Universiteit Utrecht, Faculteit Sociale Wetenschap-
pen, Afdeling Pedagogiek

Barbara Piškur, Hogeschool Zuyd, Faculteit Gezondheid & Zorg, afdeling
Ergotherapie

Dr. Olaf Verschuren, Kenniscentrum Revalidatiegeneeskunde Utrecht, Revali-
datiecentrum De Hoogstraat, Utrecht

Hoofdstuk

1

Overzicht

De *Children's Assessment of Participation and Enjoyment* (CAPE) is een meetinstrument dat ontwikkeld is om vast te leggen hoe kinderen met en zonder beperkingen participeren in alledaagse, buitenschoolse activiteiten. De *Preferences for Activities of Children* (PAC) bepaalt de voorkeur voor bepaalde activiteiten. Samen onderzoeken de CAPE en de PAC de participatie van kinderen met betrekking tot zes verschillende activiteitendimensies. De CAPE is gericht op de diversiteit en intensiteit van participatie aan activiteiten, waar en met wie deze activiteiten meestal plaatsvinden en het plezier dat het kind aan de activiteiten beleeft. De PAC is gericht op de voorkeur van het kind voor bepaalde activiteiten. De PAC wordt gezien als een uitbreiding van de CAPE, maar de PAC kan ook apart gebruikt worden. Wanneer de CAPE en de PAC beiden gebruikt worden, moet de CAPE eerst afgenomen worden om ervoor te zorgen dat de daadwerkelijke ervaringen van het kind worden vastgelegd, voordat er gevraagd wordt naar zijn of haar voorkeuren. Deze meetinstrumenten kunnen zowel voor klinische doeleinden als voor onderzoek gebruikt worden, als diagnostisch onderzoeksinstrument of als uitkomstmaat.

De CAPE en de PAC zijn ontworpen voor gebruik bij kinderen en jongeren van 6 tot 21 jaar. Zowel de CAPE als de PAC kan worden afgenomen met een vragenlijst die het kind in kan vullen, onder begeleiding van de ouder of verzorger (zelfstandige afname), of door het kind op ieder item antwoord te laten geven met behulp van de Activiteitenkaarten en Visuele responsepagina's (afname door de interviewer).

In deze gehele handleiding en de andere testonderdelen worden meerdere termen herhaaldelijk en op een consistente wijze gebruikt. De volgende definities zijn daarbij van toepassing:

- *Activiteiten*: Verschillende acties of reeksen acties die een persoon uitvoert of waaraan hij of zij deelneemt.
- *Kind*: Iemand van 6 t/m 12 jaar oud.

In deze handleiding omvat de term *kind* of *kinderen* echter ook jongeren van 13 t/m 21 jaar.

- *Client*: De persoon of groep die gebruikmaakt van de diensten van een aanbieder.
- *Plezier*: Het plezier dat ervaren wordt als gevolg van de participatie aan een activiteit of soort activiteit.
- *Formele activiteiten*: Gestructureerde activiteiten met regels en doelstellingen, die over het algemeen een formeel aangewezen coach, leider of instructeur hebben (Sloper, Turner, Knussen & Cunningham, 1990).
- *Informele activiteiten*: Activiteiten met weinig of geen planning vooraf, die vaak door het kind worden geïnitieerd (Sloper et al., 1990).
- *Participatie*: De deelname van een kind aan dagelijkse formele en informele activiteiten (Wereldgezondheidsorganisatie, 2001).
- *Voorkeur*: Keuze voor het een boven het ander.
- *Zorgverlener*: Onder andere professionele zorgverleners, behandelaars en technisch personeel waarmee het kind werkt.

Participatie aan activiteiten is de context waarbinnen mensen vriendschap sluiten, vaardigheden en competenties ontwikkelen, hun creativiteit uitdrukken, mentale en fysieke gezondheid bereiken, en waarin ze betekenis en richting aan hun leven geven (Brown & Gordon, 1987; Fidler & Fidler, 1978; Henry, 1998; Schleien, Green & Heyne, 1993). Door middel van participatie kunnen kinderen maatschappelijke verwachtingen leren begrijpen en de fysieke en sociale vaardigheden ontwikkelen die nodig zijn om thuis en in de maatschappij goed te kunnen functioneren (Brown & Gordon, 1987).

Participatie is in het bijzonder van belang bij kinderen met langdurige fysieke aandoeningen of beperkingen waardoor hun activiteiten worden beperkt. Er worden veel verschillende termen gebruikt om deze aandoeningen te beschrijven. *Beperking* is een overkoepelende term die vaak gebruikt wordt voor elke ervaring die onder een beperking valt. Deze beperkingen kunnen aandoeningen, beperkingen van functionele activiteiten en beperkingen van de participatie zijn (de Kleijn-de Vrankrijker, Heerkens & van Ravensberg, 1998). In deze Handleiding wordt de term *beperking* op deze algemene wijze gebruikt.

Mensen met een beperking lopen het risico op een sociaal isolement en een verminderde tevredenheid met hun leven als gevolg van een verminderde participatie (Rae-Grant, Thomas, Offord & Boyle, 1989). Er is bewijs voor het feit dat kinderen met

bepkeringen zich vaker sociaal geïsoleerd voelen (Anderson & Clarke, 1982; Blum, Resnick, Nelson & St. Germaine, 1991; Cadman, Boyle, Szatmari & Offord, 1987; La Greca, 1990; Law & Dunn, 1993). Tevredenheid over activiteiten is een belangrijke voorspeller voor tevredenheid over het leven in het algemeen bij volwassenen met fysieke beperkingen (Kinney & Coyle, 1992) en is verbonden met sociale aanpassing en welzijn (Brown & Gordon, 1987).

Participatie heeft daarmee een enorme impact op de levens van mensen. Meetinstrumenten zoals de CAPE en de PAC, waarmee participatiepatronen en voorkeuren voor activiteiten worden geïdentificeerd, vormen waardevolle instrumenten voor cliënten, gezinnen, zorgverleners, onderzoekers en besluitvormers.

Doel

De CAPE is een meetinstrument dat ontworpen is om de participatie van een kind aan dagelijkse, buitenschoolse activiteiten te meten. De PAC meet de voorkeuren van een kind voor dezelfde set activiteiten. Zorgverleners en onderzoekers kunnen deze meetinstrumenten gebruiken om de diversiteit en intensiteit van de participatie, het plezier dat aan de participatie wordt beleefd; met wie en waar het kind participeert en zijn of haar voorkeuren te beoordelen. Deze meetinstrumenten kunnen ook gebruikt worden als uitkomstmaten voor het beoordelen van de effectiviteit van interventies die erop gericht zijn om de participatie van een kind te verbeteren, en om basale vragen over de aard van de participatie van kinderen met of zonder beperking te beantwoorden.

Achterliggende gedachte

De CAPE en de PAC zijn oorspronkelijk ontworpen voor gebruik in een longitudinale studie naar de factoren die van invloed zijn op de participatie van kinderen met functionele beperkingen. Een grondig onderzoek naar bestaande gepubliceerde instrumenten liet een behoefte aan een breed en uitgebreid onderzoeksinstrument zien, waarin meerdere participatiedimensies worden gemeten; dat wil zeggen, een instrument waarin een uitgebreide reeks formele en informele buitenschoolse activiteiten wordt betrokken. Er was behoefte aan een uitgebreid meetinstrument dat op het kind gericht zou moeten zijn en waarmee gedetailleerde informatie over de participatiedimensies zou worden verkregen (diversiteit, intensiteit, waar, met wie, plezier en voorkeuren).

De CAPE beoordeelt participatie gedurende een periode van vier maanden; dit is een periode die de meeste kinderen zich redelijk goed kunnen herinneren. Tijdens een pilotonderzoek bleek dat een periode van vier maanden voldoende ruimte bood aan het onderzoeken van verschillende activiteiten, terwijl dit bij een kortere periode (bijvoorbeeld twee maanden) niet het geval was. Tijdens de afname wordt kinderen gevraagd om zich een gebeurtenis te herinneren die vier maanden geleden

plaatsvond, als referentiepunt voor de periode waarnaar gevraagd worden (bv. een verjaardag, vakantie of feestdag).

Voordelen en eigenschappen

De CAPE en de PAC hebben de volgende voordelen voor cliënten en gebruikers:

- De CAPE en de PAC zijn zo ontworpen dat ze gebruiksvriendelijk zijn voor kinderen en hun ouders of verzorgers.
- In de CAPE en de PAC worden illustraties gebruikt waarop kinderen met en zonder beperkingen te zien zijn. De kinderen voeren verschillende activiteiten uit, waardoor dit een toegankelijk en aantrekkelijk instrument wordt voor gebruik bij alle cliënten.
- De CAPE en de PAC maken het mogelijk dat verschillende participatiedimensies vanuit het perspectief van het kind worden gemeten. Deze informatie kan van invloed zijn op de opzet van de interventie, dienstverleningsprogramma's en onderzoek.
- De twee mogelijkheden voor het afnemen van de CAPE en de PAC zorgen voor een grotere flexibiliteit in klinische settings en bij onderzoek naar individuen en groepen.

Veel kenmerken van de CAPE en de PAC dragen bij aan de bruikbaarheid van de instrumenten. De uitgebreide testkit bevat alle materialen die nodig zijn voor de afname en de scoring; de illustraties zijn duidelijk, cultureel neutraal, geschikt voor de leeftijdsgroep en de bewoording is geschikt voor kinderen. De items kunnen gebruikt worden bij kinderen met en zonder beperking; ze zijn makkelijk af te nemen, te scoren en te interpreteren; en ze zijn betekenisvol voor kinderen. Ook is het met de CAPE en de PAC mogelijk dat ouders betrokken worden en wordt er informatie verkregen voor klinische en programmatische beslissingen. De activiteiten die in de CAPE en de PAC beschreven worden omvatten een breed spectrum aan formele en informele activiteiten en participatiedimensies. Ten slotte zijn de CAPE en de PAC gebaseerd op het conceptuele raamwerk dat ten grondslag ligt aan de *International Classification of Functioning, Disability and Health* (Wereldgezondheidsorganisatie, 2001).

Testonderdelen

De kit voor de CAPE en de PAC bevat:

1. Handleiding
2. De antwoordformulieren voor de CAPE en de PAC (samen in een boekje)
3. 57 activiteitenkaarten (inclusief voorbeelditems)
4. 10 categoriekaarten
5. De samenvattende scorebladen voor de CAPE en de PAC (samen in een boekje)

Zie hoofdstuk 4 voor een gedetailleerdere omschrijving van de testonderdelen van de CAPE en de PAC.

Afnametijd

Het kost over het algemeen 30-45 minuten om de CAPE in te vullen, afhankelijk van het aantal activiteiten dat het kind uitvoert. Afnames van de PAC duurt meestal 15-20 minuten.

Overwegingen bij de test

De CAPE en de PAC zijn ongeschikt voor kinderen die niet in staat zijn om activiteiten te herkennen en te ordenen. De motorische taak van het ordenen van de kaarten kan, indien nodig, aangepast worden. Zie hoofdstuk 4 voor specifieke aanwijzingen voor de afname.

Kwalificaties voor gebruikers van de CAPE en de PAC

De belangrijkste gebruikers van de CAPE en de PAC zijn professionals in de gezondheidszorg en sociale wetenschappen, inclusief, maar niet beperkt tot, arbeidspsychologen, ergotherapeuten, psychologen, recreatietherapeuten, logopedisten, fysiotherapeuten, onderwijsdeskundigen, leerkrachten, verpleegkundigen en maatschappelijk werkers. De afname van deze instrumenten vereist vaardigheden in het interviewen van kinderen en het vermogen om een band op te bouwen met kinderen en ouders of verzorgers. De bestudering van deze handleiding en de testonderdelen, gecombineerd met praktische ervaring met betrekking tot testafname,

zou voldoende moeten zijn voor het leren afnemen en scoren van de CAPE en de PAC. Er is geen aanvullende training nodig.

Scores

Met de CAPE en de PAC worden zes participatiedimensies onderzocht: **Diversiteit, Intensiteit, Met wie, Waar, Plezier en Voorkeur**. De scores voor deze dimensies kunnen op drie verschillende niveaus onderzocht worden: **Algemeen, Domein of Activiteiten type**. In hoofdstuk 4 vindt u richtlijnen voor het selecteren van het meetinstrument en het bepalen van het scoreniveau dat het beste past bij uw specifieke afname.

Toepassingen voor de CAPE en de PAC

Omdat de CAPE en de PAC de participatie en voorkeuren voor activiteiten van verschillende kinderen meten, kunnen ze als klinisch instrument en als onderzoeksinstrument gebruikt worden. Klinisch gebruik en klinische toepassingen en gebruik of toepassing voor onderzoek van de CAPE en de PAC worden in deze hele handleiding besproken.

Hoofdstuk 2

Theoretische en conceptuele eigenschappen

Conceptuele basis van de CAPE en de PAC

De meetinstrumenten CAPE en PACE weerspiegelen het conceptuele raamwerk dat ten grondslag ligt aan de *International Classification of Functioning, Disability and Health* van de Wereldgezondheidsorganisatie (ICF; WHO, 2001). In dit raamwerk wordt onderscheid gemaakt tussen aandoeningen, beperkingen in activiteiten en participatieproblemen. Volgens de ICF verwijst *participatie* naar betrokkenheid bij situaties uit het dagelijks leven, en wordt het onderverdeeld in domeinen, waaronder mobiliteit, sociale relaties en belangrijke levensgebieden zoals werk of school (WHO, 2001).

De CAPE en de PAC zijn beiden gericht op een subset van de participatiedomeinen van de ICF, en ze zijn gehaseerd op twee taxonomieën of classificaties van participatie in de vrije tijd: (1) formele versus informele domeinen en (2) soort activiteiten. Formele activiteiten hebben regels en doelen en formeel aangewezen leiders, terwijl er bij informele activiteiten nauwelijks of geen planning vooraf plaatsvindt. Het onderscheid tussen formele en informele activiteiten is belangrijk omdat verschillende factoren van invloed kunnen zijn op participatie bij deze twee groepen activiteiten (Sloper et al., 1990). Sloper et al. (1990) ontdekten bijvoorbeeld dat het intelligentiequotiënt (IQ) van een kind een belangrijke voorspeller van informeel speelcontact was, terwijl de nadruk binnen het gezin op vrijetijdsbesteding een belangrijke invloed had op het participatieniveau bij formele activiteiten bij kinderen. De vijf belangrijkste activiteitentypen, zoals ze in de CAPE en de PAC gedefinieerd zijn, vertegenwoordigen een gedetailleerdere onderverdeling van activiteiten en zijn gebaseerd op een uitgebreid literatuuronderzoek en pilotonderzoek, inclusief principale componentenanalyses van data over voorkeur voor activiteiten. Deze activiteitentypen zijn Recreatieve activiteiten, Fysieke activiteiten, Sociale activiteiten, Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn en Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt.

Met de CAPE en de PAC wordt informatie verschaft over verschillende soorten participatie aan activiteiten en er worden zes participatiedimensies mee gemeten – **diversiteit**, **intensiteit** en het beleven van **plezier** aan participatie, **met wie** en **waar** activiteiten plaatsvinden en **voorkeur** voor activiteiten. Deze zes dimensies geven aspecten van participatie weer en hebben betrekking op verschillende gebieden van de kwaliteit van leefstijl die in de literatuur besproken worden (zie oa. Bellamy, Newton, LeBaron & Horner, 1990; Hay, 1992; Larson & Verma, 1999).

De CAPE en de PAC zijn ontworpen met behulp van een conceptueel raamwerk waarin participatie wordt gezien als een multidimensionaal construct dat bestaat uit verschillende activiteitscategorïeën (formeel versus informeel; vijf activiteitentypen) en meerdere dimensies. De CAPE is veel meer dan een eenvoudige optelsom van het aantal vrijetijdsactiviteiten waaraan het kind deelneemt. Samen zorgen de CAPE en de PAC voor gedetailleerde informatie over activiteitentypen en participatiedimensies die zowel voor klinische doeleinden als voor onderzoek van belang zijn.

Definities van participatie en voorkeur

De Wereldgezondheidsorganisatie (2001) definieert *participatie* als de aard en omvang van iemands betrokkenheid bij situaties in het dagelijks leven en verdeelt participatie onder in de categorieën: zelfverzorging; mobiliteit; uitwisseling van informatie; sociale relaties; gezinsleven; educatie, baan en werk; economisch leven; en gemeenschappelijk, sociaal en maatschappelijk leven. Deze brede definitie omvat zowel de participatie van kinderen aan de schoolomgeving als de betrokkenheid bij vrijwillige buitenschoolse activiteiten zoals recreatie en vrije tijd.

De meetinstrumenten CAPE en PAC zijn minder breed. Ze beschrijven aspecten van de participatie van kinderen aan vrijwillige vrijetijdsactiviteiten die niet verplicht zijn voor school. De CAPE onderzoekt participatie in de formele en informele alledaagse activiteiten van kinderen in alle niet-schoolse omgevingen, inclusief omgevingen voor recreatie en spel, sport, sociale interactie, vermaak, werk (bv. klusjes en vrijwilligerswerk), leren en religieuze expressie. Activiteiten die te maken hebben met basale persoonlijke verzorging zijn niet in deze meetinstrumenten opgenomen.

De PAC meet voorkeuren voor activiteiten en de mate van voorkeur voor dezelfde alledaagse, niet-schoolse activiteiten die in de CAPE gepresenteerd worden. Voorkeuren of interesses worden gezien als belangrijke bepalende factoren voor participatie in de vrije tijd (Searle & Jackson, 1985). Interesse in deelname aan activiteiten is sterk verbonden met iemands participatieniveau, maar de relatie tussen voorkeur en participatie is complex (Garton & Pratt, 1987, 1991). Voorkeur en participatie ontwikkelen zich niet per se op een eenduidige manier. Voorkeur kan leiden tot participatie, maar participatie kan ook leiden tot de ontwikkeling van meer interesse (Garton

& Pratt, 1991). De literatuur laat daarom zien dat participatie en voorkeur aparte constructen zijn.

Conceptualisering van participatie en voorkeur

Participatiedimensies

Uit de literatuur over participatie bij kinderen en volwassenen, met of zonder beperking, blijkt dat er veel participatiedimensies zijn. In onderzoeken wordt meestal het aantal uitgevoerde activiteiten of de frequentie en betrokkenheid bij activiteiten gemeten. Sommige onderzoeken meten ook plezier en voorkeur. Een hogere participatie geeft niet per se een gezondere betrokkenheid bij recreatie weer (Henry, 1998). Het idee 'hoe meer hoe beter' richt zich op de diversiteit, frequentie of intensiteit van de participatie van een kind en houdt geen rekening met plezier, voorkeur of contextuele eigenschappen van participatie, zoals de locatie van de activiteiten en met wie deze uitgevoerd worden. Er is weinig informatie over gezelschap of met wie de activiteiten uitgevoerd worden, ondanks het feit dat de vraag met wie kinderen hun tijd doorbrengen als even belangrijk wordt gezien als de activiteiten waaraan ze deelnemen (Whiting & Edwards, 1988). Het is belangrijk om verschillende participatiedimensies te beoordelen om een goed beeld te krijgen van betekenisvolle participatie (Law, 2002). De dimensies die met de CAPE en de PAC worden onderzocht zijn **diversiteit** (het aantal activiteiten dat uitgevoerd wordt), **intensiteit** (de gemeten participatiefrequentie als functie van het aantal mogelijke activiteiten binnen een categorie), **met wie** en **waar** de activiteiten uitgevoerd worden, **plezier** aan deelname aan de activiteiten en **voorkeur** voor activiteiten. De CAPE en de PAC zorgen daarom voor informatie over gedragsmatige aspecten (diversiteit en intensiteit van de participatie), contextuele aspecten of omgevingsaspecten (met wie en waar de activiteiten uitgevoerd worden) en affectieve aspecten (plezier en voorkeur). De scores die met behulp van deze maten verkregen worden zorgen voor gedetailleerde informatie die gebruikt kan worden om participatiepatronen te bepalen voor een bepaald kind of een groep kinderen.

De CAPE is geen maat voor de hoeveelheid hulp die een kind nodig heeft om te participeren of voor de vaardigheid van het kind om te participeren. Participatie wordt door de CAPE niet verward met hulpmiddelen, hulp, omgevingsfactoren of persoonlijke keuzes. Volgens Forsyth en Jarvis (2002), is het belangrijk dat een instrument voor het meten van participatie **geen** andere variabelen gebruikt als benadering voor participatie. Hoewel seizoenen van invloed zijn op het soort activiteiten waaraan een kind deelneemt, meet de CAPE geen seizoensgebondenheid van participatie. De CAPE is bewust ontworpen als directe maat voor *participatie* (dat wil zeggen betrokkenheid bij situaties in het dagelijks leven) en niet *zoezeer* voor *beperkingen bij activiteiten* (dat wil zeggen problemen bij het uitvoeren van activiteiten; WHO, 2001). De CAPE is daarom geen maat voor aanpassingen, adaptaties, de mate van hulp of het prestatieniveau. De aandacht gaat uit naar wat het kind doet, in plaats van zijn of haar onafhankelijkheid of vaardigheid

bij het uitvoeren van de activiteit. De CAPE en de PAC zijn dus breed inzetbaar voor kinderen met en zonder beperking, omdat ze participatie in niet-aangepaste en aangepaste activiteiten (bv. rolstoelhockey en rolstoelbasketbal) omvatten en meten. Daarnaast zijn de meetinstrumenten geschikt voor kinderen met een groot aantal verschillende aandoeningen en vertegenwoordigen ze een niet-categorische, algemene aanpak voor beperkingen bij kinderen, waarbij de gemeenschappelijke problemen waar kinderen met verschillende soorten aandoeningen mee te maken hebben, benadrukt worden (Pless & Pinkerton, 1975).

Er bestaan niet veel zelfrapportages voor participatie bij kinderen zoals de CAPE en de PAC, terwijl ze toch voor een belangrijk inzicht vanuit het perspectief van het kind zorgen. Het is belangrijk om de subjectieve of beleefde ervaringen van kinderen vast te leggen, en om verder te kijken dan een eenvoudige optelsom van de activiteiten waaraan kinderen deelnemen. Voor een nauwkeurige en betekenisvolle klinische beoordeling van de participatiepatronen van kinderen is een meetinstrument nodig dat de conceptuele factoren of omgevingsfactoren meet, samen met de affectieve participatiedimensies. Dit perspectief is cliënt- of gezinsgericht (Rosenbaum, King, Law, King & Evans, 1998), waarbij de interpretatie van de participatiebeoordeling en het gebruik van deze gegevens bij het opstellen van doelen een weerspiegeling vormt van de voorkeuren en de wens van een kind om deel te nemen aan bepaalde activiteiten, met bepaalde mensen en onder bepaalde omstandigheden.

Formele versus informele activiteiten

Het onderscheid tussen formele en informele activiteiten is gebaseerd op het werk van Sloper et al. (1990). Andere onderzoekers, zoals Larson en Verma (1999) zagen dit als een belangrijk onderscheid tussen activiteiten. Formele activiteiten zijn gestructureerde activiteiten met regels en doelen en ze hebben een formeel aangewezen coach, leider of instructeur (bijvoorbeeld muziek- of tekenlessen, georganiseerde sporten of jeugdgroepen). Deelname aan formele activiteiten vereist vaak planning vooraf in verband met het afspreken van tijden en het regelen van vervoer. Informele activiteiten vereisen weinig of geen planning vooraf en worden vaak, maar niet altijd, geïnitieerd door het kind (bijvoorbeeld lezen, sportoefeningen of spelen). Gezondheidsonderzoeken op nationaal niveau, zoals de *National Longitudinal Survey of Children and Youth* (Statistics Canada, 1995), meten de participatie aan begeleide (georganiseerde) of niet-begeleide sporten, waarbij de focus grotendeels op gestructureerde activiteiten ligt.

Er is bewijs voor het feit dat formele, gestructureerde activiteiten kinderen meer plezier geven en dat ze meer voordelen bieden omdat deze activiteiten initiatief en intrinsieke motivatie stimuleren, en daarmee de ontwikkeling van competenties (Larson, 2000). Het onderscheid tussen formele en informele activiteiten is ook belangrijk omdat er verschillende voorspellers kunnen zijn van de participatie van kinderen aan deze twee soorten activiteiten. Het kan bijvoorbeeld zijn dat variabelen in het gezin, zoals een beperkt inkomen of een beperkte hoeveelheid tijd, belangrijke voorspellers voor formele participatie zijn, terwijl de voorkeuren van een

kind belangrijke voorspellers van informele participatie zijn. Hay (1992) ontdekte dat bekwaamheid of zelfbeoordeelde vaardigheid bij activiteiten de belangrijkste voorspeller van participatie aan georganiseerde sporten was, terwijl voorkeur de belangrijkste voorspeller voor participatie aan vrijetijdsactiviteiten was.

De CAPE en de PAC zijn ontworpen om de betrokkenheid bij een hele reeks formele en informele buitenschoolse activiteiten te onderzoeken. Er is geen een-op-eenrelatie tussen elke vorm van activiteit en de categorisering formeel/informeel, omdat de vijf activiteitentypen gebaseerd zijn op de voorkeuren van kinderen voor activiteiten en op de manier waarop kinderen onbewust activiteiten ordenen op basis van onderliggende kenmerken, zoals duidelijk wordt uit de uitkomsten van de principale componentenanalyses.

Activiteitentypen

De literatuur over de classificering van vrijetijdsactiviteiten voor volwassenen zonder beperkingen laat verscheidene taxonomieën en classificatiesystemen zien voor vrijetijdsactiviteiten, waaronder een systeem van Overs en Taylor (1977) dat achthonderd activiteiten onderverdeelt in negen groepen (spellen; sporten; natuur; verzamelen; knutselen; kunst en muziek; educatie, vermaak en cultuur; vrijwilligerswerk; organisaties). Tinsley en Eldredge (1995) voerden een clusteranalyse uit op 82 vrijetijdsactiviteiten uit de taxonomie van Overs en Taylor, waarbij ze een betrouwbare en valide maat gebruikten voor de mate waarin deze activiteiten behoeften vervullen. Dit proces resulteerde in elf clusters van eigenschappen van activiteiten, zoals 'ergens bij horen', cognitieve stimulering, zelfexpressie, creativiteit en concurrentie. Tinsley en Eldredge concludeerden dat hun bevindingen aantoonden dat deelname aan vrijetijdsactiviteiten voorziet in de bevrediging van belangrijke psychologische behoeften, waarvan de belangrijkste affiliatie, verbetering en inspanning zijn. Deze komen respectievelijk overeen met de Sociale activiteiten, Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt en Fysieke activiteiten van de CAPE.

De literatuur over de classificatie van activiteiten voor kinderen vormt een basis voor de activiteiten die in de CAPE en de PAC gebruikt worden. Tabel 2.1 geeft een beknopte samenvatting van taxonomieën van activiteiten die in wetenschappelijke artikelen worden besproken en die gepresenteerd worden in meetinstrumenten voor participatie en voorkeur van kinderen en jongeren met en zonder beperking. De tabel laat zien dat deze taxonomieën vier tot elf activiteitendomeinen bevatten, waarbij de reikwijdte afhankelijk is van het doel of de intentie van het meetinstrument. De meetinstrumenten zijn niet allemaal even breed; sommigen zijn alleen gericht op fysieke activiteiten terwijl anderen op spel gericht zijn; in sommige instrumenten zijn schoolactiviteiten, persoonlijke verzorging en andere aspecten van participatie die in de *International Classification of Functioning, Disability and Health* van de Wereldgezondheidsorganisatie (2001) genoemd worden, opgenomen.

De CAPE en de PAC zijn inhoudelijk veelomvattend in de wijze waarop participatie is gecategoriseerd. Ze zijn ontworpen om betrokkenheid bij vijf specifieke

activiteitentypen te meten. Deze onderverdeling van activiteiten in vijf typen was gebaseerd op een principale componentenanalyse van de voorkeurgegevens van kinderen (zie hoofdstuk 3). De vijf activiteitentypen (Recreatieve activiteiten, Fysieke activiteiten, Sociale activiteiten, Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn en Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt) corresponderen goed met het soort alledaagse activiteiten dat in de literatuur wordt besproken.

In de kolom Activiteitendomeinen van tabel 2.1 geven de schuingedrukte woorden activiteitscategorïeën uit de literatuur weer die grofweg overeenkomen met de vijf activiteitentypen in de CAPE en de PAC. *Sporten* en *Watersport* werden bijvoorbeeld gezien als overeenkomend met de categorie Actief bewegen van de CAPE. De tabel laat substantiële overeenkomsten zien bij verschillende soorten meetinstrumenten, populaties en leeftijdsgroepen voor de vijf activiteitentypen van de CAPE. De categorieën die niet overeenkomen met de CAPE (in niet-schuingedrukte letters) zijn of (A) domeinen voor persoonlijke verzorging, voeding, mobiliteit, betrokkenheid bij school, of andere domeinen die niet in de CAPE opgenomen zijn, of (B) participatiedimensies, zoals de locatie van activiteiten (bijvoorbeeld buitenactiviteiten) of seizoensgebondenheid (bijvoorbeeld zomeractiviteiten).

Tabel 2.1 Activiteitendomeinen uit de literatuur

Auteurs	Naam van in het onderzoek gebruikte instrument	Soort instrument en beoogde populatie of steekproef	Activiteitendomeinen	
Garton & Pratt (1991)	Vragenlijst 'Youth in Australia'	Vragenlijst voor jongeren van 13 tot 17 jaar zonder beperkingen; bevat vragen over participatie aan en interesse in vrijetijdsactiviteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Sport • Watersporten • Sociaal vermaak 	<ul style="list-style-type: none"> • Groepsgericht • Beroepsgericht • Buiten
Noreau, LePage, Boissiere, Picard, Fougeyrollas, Mathieu, Desmarais & Nadeau (2003)	LIFE-H (versie voor kinderen)	Een zelfrapportage voor kinderen van 5 tot 13 jaar; meet prestatieniveau, soort benodigde hulp en niveau van	<ul style="list-style-type: none"> • Interpersoonlijke relaties • Fitness • Recreatie • Voeding • Persoonlijke verzorging • Communicatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Huisvesting • Mobiliteit • Verantwoordelijkheid • Leven in de gemeenschap • Onderwijs
Achenbach (1991)	The Child Behavior Checklist	Een door de ouders ingevuld meetinstrument voor kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar, waarbij wordt gevraagd naar informatie over competentie en tijd die besteed wordt aan de vier activiteitendomeinen.	<ul style="list-style-type: none"> • Sporten • Hobby's, activiteiten en spelletjes 	<ul style="list-style-type: none"> • Organisaties, clubs en teams • Taken of opdrachten
Dillier, Fordyce, Jacobs, Brown, Gordon, Simmens, Orazem & Barret (1983)	The Activity Pattern Indicators	Een door de ouders ingevuld meetinstrument waarin gevraagd wordt naar de participatiefrequentie van kinderen in verschillende domeinen	<ul style="list-style-type: none"> • Huiswerk • Stille recreatie • Actieve recreatie • Op bezoek gaan en sociale omgang (fysiek, per telefoon of brief) 	<ul style="list-style-type: none"> • School-activiteiten • Persoonlijke verzorging • Reizen
Hay (1992)	Vragenlijst-participatie	Een vragenlijst met 61 items over participatieniveaus voor leerlingen van de basisschool en middelbare school in vier domeinen van fysieke activiteit	<ul style="list-style-type: none"> • Plaatselijke sportclubs • Spelen in de vrije tijd 	<ul style="list-style-type: none"> • Sportlessen • Schoolsporten (binnen school en tussen scholen)
Henry (2000)	Kid Play Profile; Preteen Play Profile	Zelfrapportages met behulp van een interviewer voor kinderen en jonge tieners met acht domeinen; meet plezier en met wie voor kinderen; meet frequentie, plezier, competentie en met wie voor jonge tieners	<ul style="list-style-type: none"> • Sporten • Creatief • Lessen • Sociale omgang 	<ul style="list-style-type: none"> • Zomer • Buiten • Winter • Binnen
Henry (2000)	Adolescent Leisure Interest Profile	Zelfrapportage met behulp van een interviewer voor jongeren met acht domeinen; meet voorkeur, frequentie, competentie, plezier en met wie	<ul style="list-style-type: none"> • Sociale omgang • Ontspanning • Sportoefeningen • Sporten 	<ul style="list-style-type: none"> • Creatief • Intellectueel • Clubs of gemeenschap • Buiten zijn
Posner & Vandell (1999)	Rapportage van naschoolse activiteiten van kinderen	Een coderingsschema met negen activiteitendomeinen, waarbij een kind middels een telefonisch interview verslag uitbrengt over zijn of haar naschoolse activiteiten, op basis van een retrospectief, op tijd ingedeeld dagboek	<ul style="list-style-type: none"> • Buitenschools (geen sporten) • Televisiekijken • Klusjes • Sociale omgang • Sporten die door een coach begeleid worden 	<ul style="list-style-type: none"> • Theoretisch/schools • Buiten niet-gestructureerd • Binnen gestructureerd • Overgang

Let op: Schuingedrukte activiteitendomeinen verwijzen naar categorieën die grofweg overeenkomen met activiteitscategorieën die in de CAPE en de PAC gebruikt worden.

De gedachte achter de evaluatie van participatie, plezier en voorkeuren

Het belang van participatie in vrije tijd en recreatie

Over de bevrediging van psychologische behoeften door middel van vrijetijdservaringen is bekend dat deze positieve effecten heeft op de mentale en fysieke gezondheid van volwassenen, hun tevredenheid met het leven en hun psychologische ontwikkeling (Tinsley & Eldredge, 1995). Ook wordt participatie aan intrinsiek motiverende en uitdagende vrijetijdsactiviteiten en recreatieve activiteiten gezien als een belangrijk onderdeel van de ontwikkeling van kinderen (Hendry, 1983; Larson, 2000), inclusief uiteraard, kinderen met een beperking (dat wil zeggen intrinsiek biologische of verworven aandoeningen zoals Cerebrale Parese, spina bifida of niet-aangeboren hersenletsel). Participatie aan activiteiten is de context waarin mensen met een beperking, net als alle andere mensen, vaardigheden en competenties opdoen, vriendschappen en relaties vormen, mentale en fysieke gezondheid bereiken, hun creativiteit uiten, een eigen identiteit opbouwen en betekenis en richting aan hun leven geven (Brown & Gordon, 1987; Fidler & Fidler, 1978; Henry, 1998; Schleien, Green & Heyne, 1993). Deelname aan de gemeenschap en betekenisvolle, lonende activiteiten zijn belangrijke doelen in revalidatiemodellen voor kinderen en volwassenen (King et al., 2002; Wright, 1980).

De mate en aard van de participatie van kinderen en jongeren met beperkingen

Onderzoek laat zien dat kinderen met chronische beperkingen of ziekten het risico lopen om minder te participeren aan gewone dagelijkse activiteiten. Onderzoek laat ook zien dat de participatie aan vrijetijdsactiviteiten bij kinderen met fysieke beperkingen vaak minder gevarieerd is dan bij kinderen zonder beperking en dat hun participatie wordt gekenmerkt door meer rustige, individuele recreatieve activiteiten en minder sociale activiteiten, in het bijzonder spontane, sociale activiteiten (Brown & Gordon, 1987; Margalit, 1981; Sillanpää, 1987).

Wanneer kinderen met beperkingen adolescent en jongvolwassene worden, lijkt hun participatie beperkter te worden (Brown & Gordon, 1987; Stevenson, Pharoah & Stevenson, 1997). McAndrew (1979) gaf aan dat ongeveer 50% van de jongeren met spina bifida die deelnamen aan zijn onderzoek in de twaalf maanden daarvoor niet bezocht waren door een vriend of vriendin, en dat ze niet uit waren geweest met een vriend of vriendin. Blum et al. (1991) deden onderzoek op basis van interviews bij 102 jongeren tussen de 12 en 22 jaar met spina bifida of Cerebrale Parese. Deze jongeren namen weinig deel aan georganiseerde sociale activiteiten en hadden weinig contact met leeftijdsgenoten buiten school. Pollock en Stewart (1990) deden een onderzoek naar de activiteitenpatronen van veertig jongvolwassenen met beperkingen, in de leeftijd van 18 tot 28 jaar. Deze jongvolwassenen namen vooral deel aan 'passieve, solitaire vrijetijdsactiviteiten zoals tv-kijken of naar muziek luisteren.

Er waren weinig respondenten die aangaven dat ze regelmatig hun vrije tijd met vrienden doorbrachten of uitgingen.

Dit participatiepatroon met een beperkt aantal, vaak passieve en solitaire, activiteiten hoeft niet problematisch te zijn. Betrokkenheid bij enkele zeer betekenisvolle activiteiten kan in het dagelijks leven een gevoel van welzijn en betekenis geven. Wanneer het gebrek aan participatie aan sociale en recreatieve activiteiten echter ongewenst is, kan het leiden tot problemen met sociale aanpassing en een gevoel van eenzaamheid. Kinderen en jongeren met beperkingen voelen zich vaak sociaal geïsoleerd en eenzaam (Cadman et al., 1987; La Greca, 1990).

Dit korte literatuuroverzicht geeft aan dat er gegevens nodig zijn om de verschillende soorten participatie te bepalen, samen met andere participatiedimensies dan alleen diversiteit, frequentie of intensiteit. Voor klinische doeleinden en onderzoeksdoeleinden is informatie nodig over waar en met wie activiteiten plaatsvinden, het plezier in de huidige activiteiten en de voorkeuren voor activiteiten. De CAPE en de PAC geven deze informatie.

Klinische bruikbaarheid en bruikbaarheid voor onderzoek van de CAPE en de PAC

De CAPE en de PAC hebben een aantal sterke punten als instrumenten voor klinische beoordeling en onderzoek. Omdat er weinig zelfrapportagelijsten voor de participatie van kinderen zijn, kunnen deze instrumenten een belangrijk gat vullen voor zorgverleners en onderzoekers.

Klinische bruikbaarheid

In de PAC geven de activiteitenitems verschillende activiteitentypen weer. Dit is een van de belangrijkste klinische voordelen van de PAC, omdat zorgverleners op deze manier samen met hun cliënten kunnen bekijken of een activiteit door een andere activiteit vervangen kan worden. De vervangbaarheid van activiteiten is gebaseerd op het idee dat activiteiten van een bepaald type kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van vaardigheden, het sociale contact of het soort betekenisvolle ervaring waar het kind naar op zoek is. Een kind met dyspraxie kan bijvoorbeeld aan een bepaalde actieve fysieke sport zoals basketbal willen deelnemen. Het kan echter moeilijk voor het kind zijn om de sport goed te beoefenen omdat het een slechte coördinatie heeft. Wanneer de zorgverlener weet welke activiteiten onder de noemer Actief bewegen vallen kan hij of zij geschikte alternatieve activiteiten voorstellen, die passen bij de voorkeuren van het kind en die de kans op succes en plezier vergroten. Meer informatie over het gebruik van deze instrumenten voor het bepalen van de beste activiteiten voor het kind vindt u in hoofdstuk 7.

Bruikbaarheid voor onderzoek

De CAPE en de PAC zijn bruikbaar voor onderzoek omdat hiermee activiteitenpatronen uitgebreid bepaald kunnen worden en omdat ze gebruikt kunnen worden om veranderingen in de participatie van kinderen of de effectiviteit van interventies gedurende een bepaalde periode te onderzoeken. Ze zijn bruikbaar voor onderzoek als gevolg van de conceptuele basis, de uitgebreide beoordelingsmogelijkheden voor een groot aantal alledaagse activiteiten, de toepasbaarheid op een groot aantal verschillende kinderen met of zonder beperkingen en de beoordeling van meerdere dimensies van participatie. De instrumenten kunnen worden gebruikt om de effectiviteit van klinische onderzoeken te bepalen en/of de uitkomsten te meten van recreatieve programma's en andere therapeutische programma's die ontwikkeld zijn om de maatschappelijke participatie van kinderen te verbeteren.

De CAPE en de PAC hebben verschillende eigenschappen die bijdragen aan hun bruikbaarheid voor onderzoek en evaluatie. De classificaties voor activiteiten die in de CAPE en de PAC worden gebruikt zijn in die zin nuttig dat ze factoren die geassocieerd zijn met participatie beoordelen. De meetinstrumenten kunnen bijvoorbeeld gebruikt worden om de relatie te onderzoeken tussen het gezinsinkomen en de participatie aan formele activiteiten, of, preciezer gesteld, activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn en waarbij materialen, transport en registratiekosten nodig zijn.

Met behulp van de CAPE en de PAC kunnen veel vragen worden onderzocht, bijvoorbeeld: Nemen kinderen met een beperking minder vaak deel aan bepaalde soorten activiteiten en is dit terug te zien in een grotere betrokkenheid bij andere soorten activiteiten? Zijn kinderen met een beperking tevreden met hun participatieniveau of willen ze graag meer deelnemen aan activiteiten in bepaalde domeinen? Welke factoren ondersteunen en/of belemmeren de participatie van kinderen en zijn deze factoren gelijk voor kinderen met en zonder beperking? Omdat de CAPE een directe maat voor participatie is en geen rekening houdt met de hoeveelheid hulp die een kind krijgt of met competentie als middel voor het kwantificeren van participatie, kan de CAPE gebruikt worden om de invloed van deze variabelen op participatie te onderzoeken, samen met de invloed van aandoeningen, omgevingsfactoren en persoonlijke keuzes of waarden (Forsyth & Jarvis, 2002).

Diverse eigenschappen van de CAPE en de PAC maken deze meetinstrumenten ook veelbelovend voor gebruik in longitudinaal onderzoek en voor evaluatiedoeleinden. Omdat de CAPE en de PAC geschikt zijn voor de volledige leeftijdscategorie van 6 tot 21 jaar als meetinstrumenten voor voorkeur, diversiteit, intensiteit, plezier, waar en met wie de activiteit plaatsvindt, zijn de meetinstrumenten geschikt voor vergelijkingen tussen bepaalde periodes en verschillende leeftijdsgroepen. Gezien het feit dat de CAPE de participatie gedurende de afgelopen vier maanden meet, een 7-puntsschaal voor de frequentie van de participatie van een kind (van '1 keer per dag of meer' tot '1 keer in de afgelopen 4 maanden') en een 5-puntsschaal voor plezier (van 'helemaal geen' tot 'heel erg veel') gebruikt, is dit meetinstrument geschikt voor het maken van onderscheid, en, mogelijk ook geschikt voor het

meten van veranderingen in de participatiefrequentie en het plezier gedurende een bepaalde periode.

Samenvattend kunnen we zeggen dat, omdat de CAPB en de PAC een sterke theoretische basis hebben en volledige meetinstrumenten voor participatie en voorkeur zijn, dit waardevolle instrumenten zijn met veel toepassingen voor klinisch gebruik en onderzoek.

Hoofdstuk 3

Onderzoek en ontwikkeling

Ontwikkeling van de CAPE en de PAC

De CAPE en de PAC zijn oorspronkelijk ontwikkeld voor gebruik als onderdeel van een longitudinaal onderzoek, waarbij de participatie van kinderen met functionele beperkingen aan buitenschoolse activiteiten werd onderzocht. De auteurs hadden meetinstrumenten nodig waarmee meer zou kunnen worden gemeten dan het aantal activiteiten waaraan een kind deelneemt. Ze wilden een maat voor participatie gebruiken waarmee de diversiteit van de activiteiten, de intensiteit van de participatie, de locatie, 'met wie' en het plezier zouden worden gemeten. Met andere woorden, de onderzoekers hadden behoefte aan een instrument waarmee participatie zou worden gemeten als construct dat bestaat uit meerdere domeinen en dimensies. Het was ook van belang, gezien het conceptuele raamwerk van het onderzoek, dat voorkeur voor activiteiten onderzocht zou worden (King et al., 2003). Een uitgebreid onderzoek naar bestaande meetinstrumenten leverde geen meetinstrument op dat aan deze eisen kon voldoen.

Ontwikkeling van de items

De items zijn ontwikkeld met behulp van een uitgebreid literatuuronderzoek, herziening door experts en een pilotonderzoek van de CAPE en de PAC met kinderen met en zonder beperkingen. Het gebruik van deze meetinstrumenten tijdens het longitudinale onderzoek zorgde voor aanvullende items voor de uiteindelijke versie.

Literatuuronderzoek

Uit het literatuuronderzoek kwamen potentiële items voor de CAPE en de PAC naar voren. De meetinstrumenten die informatie over de participatie van kinderen opleverden waren de *Child Behavior Checklist* (Achenbach & Edelbrock, 1983), de *Activity Pattern Indicators* (Diller, Fordyce, Jacobs & Brown, 1981) en de participatievragenlijst die door Hay in 1992 werd gebruikt. De items werden gekozen als potentiële testitems op basis van hoe goed ze in het conceptuele raamwerk pasten. De onderzoekers wilden een uitgebreide set activiteitenitems hebben. In de CAPE en

de PAC worden bijvoorbeeld categorieën van activiteiten gebruikt, zoals Teamsporten, in plaats van dat iedere teamsport individueel wordt genoemd.

Herziening door experts

Leden van het onderzoeksteam die ervaring hebben met testconstructie en die bekend zijn met het concept participatie hebben de items onderzocht en zij hebben aanbevelingen gedaan over de bewoording en de onderverdeling van items in conceptueel gebaseerde secties van de CAPE en de PAC. De PAC is ontwikkeld als uitbreiding van de CAPE waarbij dezelfde items en conceptstructuur gebruikt zijn.

Pilotonderzoek

Studenten ergotherapie hebben pilotonderzoek met de meetinstrumenten verricht. De deelnemers waren kinderen met en zonder chronische aandoeningen. Aan de hand van dit pilotonderzoek konden alle activiteiten waaraan kinderen normaal gesproken deelnemen in de meetinstrumenten opgenomen worden. De afnameprocedures zijn tijdens het pilotonderzoek ook verfijnd.

Onderzoek en uiteindelijke meetinstrumenten

De oorspronkelijke versies van de CAPE en de PAC die tijdens de longitudinale studie werden gebruikt bestonden uit 49 items. Deze werden onderverdeeld in negen activiteitscategorieën die parallel lopen met de Formele en Informele domeinen, zoals in Tabel 3.1 te zien is. Formele activiteiten waren die activiteiten die planning vooraf vereisten, gestructureerd van aard waren, waarop regels van toepassing waren, en die een formeel aangewezen coach, leider of instructeur hadden. Informele activiteiten werden gedefinieerd als activiteiten die weinig of geen planning vooraf vereisten, afgezien van het inplannen van een tijd waarop ze uitgevoerd worden. Deze activiteiten werden vaak door het kind geïnitieerd.

Bij de ontwikkeling van de meetinstrumenten werd het als een prioriteit gezien om soorten activiteiten op te nemen die elkaar uitsluiten, die volledig zijn en een weer-

Tabel 3.1 *Activiteitendomeinen en -categorieën*

Domeinen	Activiteitscategorie	Aantal items in onderzoeksversie
Formeel	Georganiseerde sporten	6
	Andere activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn	5
	Clubs, groepen en organisaties	3
Informeel	Knutselen, verzamelen en spelletjes doen	5
	Sociale activiteiten	5
	Activiteiten die je alleen doet	4
	Actief bewegen	7
	Vermaak en educatie	7
	(Betaald) werk en (huishoudelijke) karweitjes	7

spiegeling vormen van de literatuur. Zelfverzorging en het beheren van geld zijn niet opgenomen, omdat wij ons wilden richten op brede domeinen van vrijwillige participatie aan activiteiten. Tijdens de longitudinale studie gaven kinderen frequent zes aanvullende activiteiten aan die later als items toegevoegd werden. Deze zes items zijn: Anderen thuis uitnodigen (om te komen spelen), muzikles volgen, tuinieren, vissen, sporten in je eentje en sporten met anderen (niet in teamverband). De uiteindelijke versies van de CAPE en de PAC bevatten 55 items. Bijlage A laat een volledige beschrijving van deze items zien, inclusief de domein- en activiteitentypen voor elk item.

Afnamemethoden voor onderzoeksversies

Er zijn twee versies van ieder meetinstrument gebruikt tijdens de ontwikkeling van deze uiteindelijke versie: een versie voor zelfstandige afname en een versie voor afname met een interviewer. De zelfstandige afnameversie was een vragenlijst die naar het kind werd opgestuurd om in te vullen. Het kind kon zo nodig hulp krijgen van een ouder bij het invullen van de vragenlijst. De versie die onder begeleiding van een interviewer werd ingevuld bestond uit een vragenlijst die door het kind werd ingevuld (met hulp van de ouder, wanneer dit nodig was) en waarin werd gevraagd of het kind de verschillende activiteiten uitvoerde (diversiteitdimensie) en, zo ja, hoe vaak (intensiteitdimensie). Een interviewer bezocht het kind daarna thuis om informatie in te winnen over de overige dimensies (plezier, met wie en waar) met behulp van de Activiteitenkaarten. In een betrouwbaarheidsonderzoek, waarin 56 kinderen beide versies van het meetinstrument (de zelfstandige afnameversie, ongeveer drie weken later gevolgd door de versie met interviewer) invulden, werd aangetoond dat de twee versies van de CAPE vergelijkbaar waren. De intraclass correlatiecoëfficiënten tussen de twee versies varieerden van 0.82 tot 0.99 voor de Intensiteit van de participatie en van 0.47 tot 0.78 voor Plezier aan participatie. Deze bevindingen suggereren dat beide versies vergelijkbare scores op kunnen leveren.

Met het oog op de klinische bruikbaarheid bevat de uiteindelijke versie de CAPE en de PAC Vragenlijsten, samen met de Activiteitenkaarten. Op deze manier kunnen de CAPE en de PAC zelf afgenomen worden door het kind met alleen de CAPE en de PAC Vragenlijsten (een ouder kan hierbij zo nodig helpen) of ze kunnen afgenomen worden door een zorgverlener of behandelaar met behulp van de Activiteitenkaarten van de CAPE en de PAC.

Onderzoek

De ontwikkeling van de CAPE en de PAC maakte deel uit van een longitudinaal onderzoek naar kinderen met beperkingen, dat van 2000 tot 2003 uitgevoerd werd, gefinancierd werd door de *U.S. National Institutes of Health* en goedgekeurd werd door de ethische commissie van McMaster University.

Tabel 3.2 *Klinische aandoeningen van kinderen in het longitudinale onderzoek*

Diagnostische categorie	Klinische aandoening	n	%
Centraal zenuwstelsel (CZS)	Verworven hersenletsel	25	5.9
	Cerebrale Parese of aanverwant	217	50.8
	Ontwikkelingsachterstand	12	2.8
	Minor motor	19	4.4
	Spina bifida, dwarslaesie of aanverwant	52	12.2
	Overige aandoeningen van het centraal zenuwstelsel	15	3.5
Musculoskeletaal	Neuromusculaire aandoeningen	20	4.7
	Aandoeningen van het skelet	54	12.7
	Overige musculoskeletale aandoeningen	13	3.0

Opmerking n=427

Longitudinaal onderzoek naar kinderen met beperkingen

Het doel van het longitudinale onderzoek was om predictoren voor participatie van kinderen te onderzoeken. Bij dit onderzoek waren 427 kinderen met beperkingen in de leeftijd van 6 tot 15 jaar betrokken. De deelnemers werden geworven via een kinderziekenhuis en 11 behandelcentra voor kinderen in de Canadese provincie Ontario; al deze instellingen hebben een revalidatieafdeling voor kinderen met chronische fysieke aandoeningen of ontwikkelingsstoornissen.

De deelnemers aan het longitudinale onderzoek hadden een diagnose of aandoening die hun fysieke functioneren beperkte. Zoals in tabel 3.2 te zien is, zijn de primaire gezondheids- of ontwikkelingsproblemen van deze kinderen onderverdeeld in twee hoofdcategorieën (1) aandoeningen van het centrale zenuwstelsel en (2) musculoskeletale en neuromusculaire aandoeningen.

In tabel 3.3 wordt een samenvatting van de longitudinale steekproef van kinderen met beperkingen gegeven. Aan het begin van het onderzoek waren er meer kinderen (41,2%) in de leeftijdsgroep van 9 tot 11 jaar dan in de twee andere leeftijdsgroepen. De steekproef had een iets groter aandeel jongens (53,6%) dan meisjes. De meeste kinderen (83,2%) maakten deel uit van een gezin met twee ouders.

Er werden door de interviewer begeleide versies van de CAPE en de PAC gebruikt. Vijftien mensen met verschillende klinische achtergronden en werkervaring met kinderen werden als interviewers voor het onderzoek gebruikt. Alle interviewers kregen een training voor het afnemen van de CAPE en de PAC. De data werden verzameld met tussenpozen van 9 tot 12 maanden en de informatie voor het longitudinale onderzoek werd gebruikt om de technische eigenschappen van de CAPE en de PAC te onderzoeken. De data leverde bewijs voor de betrouwbaarheid en validiteit van de CAPE en de PAC.

Tabel 3.3 Eigenschappen van de deelnemers aan het longitudinale onderzoek

		n	%
Leeftijd	6-8 jaar	125	29.3
	9-11 jaar	176	41.2
	12+ jaar	126	29.5
Geslacht	Man	229	53.6
	Vrouw	198	46.4
Soort gezin	Twee ouders	355	83.2
	Een ouder	71	16.6
	Onbekend	1	0.2
Gezinsinkomen	< \$ 30.000	68	15.9
	\$ 30.000 - \$ 59.999	153	35.8
	\$ 60.000 - \$ 89.999	114	26.7
	≥ \$ 90.000	87	20.4
	Onbekend	5	1.2
Aantal thuis-wonende kinderen	1 kind	83	19.4
	2 kinderen	184	43.1
	3 kinderen	114	26.7
	4 kinderen	31	7.3
	5 kinderen (of meer)	14	3.3
	Onbekend	1	0.2
Etniciteit van respondent (ouder of voogd)	Arabisch/Midden-Oosten	7	1.6
	Zwart	25	5.9
	Blank	345	80.8
	Chinees	5	1.2
	Filippijns	4	0.9
	Japans	2	0.5
	Latijns-Amerikaans	8	1.9
	Multi-etnisch*	10	2.3
	Noord-Amerikaanse indiaan	4	0.9
	Zuid-Aziatisch	13	3.0
	Zuidoost-Aziatisch	2	0.5
Onbekend	2	0.5	

Ontwikkeling van scores

De meetinstrumenten CAPE en de PAC die door de deelnemers aan de steekproef zijn ingevuld werden gescoord en geanalyseerd door de onderzoekers. De principale componentenanalyses op deze data werden uitgevoerd om een scoringsstructuur te formuleren en om bewijs voor de validiteit te leveren (hoofdstuk 6). De drie scoringsniveaus zijn Totalscores, Domeinscores en Scores voor activiteitentypen. De Totalscore is gebaseerd op alle items in de CAPE of de PAC. De Domeinscores weerspiegelen de taxonomie van formele en informele activiteiten. De Scores voor de soorten activiteiten zijn gebaseerd op vijf activiteitentypen.

Principale componentenanalyse

Er werden principale componentenanalyses met obliminrotatie uitgevoerd voor de PAC-voorkeurdatabe die op twee tijdstippen werden verzameld om de vijf activiteitentypen af te kunnen leiden. Er werd een obliminrotatie gebruikt om de factorinterpretatie te vereenvoudigen door de variantie van de factorladingen te maximaliseren, met als resultaat een beperkt aantal efficiënte factoren. Er werden PAC-data gebruikt voor deze berekening. De Voorkeursscores voor de PAC zouden de onderverdeling van activiteiten in verschillende soorten sterker moeten laten zien dan de Intensiteitsscores van de CAPE, omdat voorkeuren consistentere zijn dan de intensiteit van de participatie. En omdat kinderen alle PAC-items invullen, in plaats van alleen de CAPE-intensiteit voor de items waaraan ze de laatste vier maanden deelnamen, zijn er completere gegevens beschikbaar voor de PAC. De uitkomsten van beide principale componentenanalyses lieten vijf factoren zien. Tabel 3.4 laat de factorladingen voor de vijf factoren op Tijdstip 1 zien, die benoemd zijn als Recreatieve activiteiten, Fysieke activiteiten, Sociale activiteiten, Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn en Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt. De twee principale componentenanalyses leverden informatie op over de stabiliteit van de factoren. Van de 49 geanalyseerde items, laadden 35 items (71,4%) het hoogst op dezelfde factoren op Tijdstip 1 en Tijdstip 2 van het onderzoek. Door middel van een zorgvuldige bestudering van het patroon van factorladingen van de overgebleven veertien items konden er beslissingen worden genomen over de juiste plaatsing van de items binnen factoren. De zes items die aan de uiteindelijke versies van de CAPE en de PAC werden toegevoegd, werden in activiteitentypen onderverdeeld op basis van het oordeel van experts.

Tabel 3.4 Factorladingen van items voor de vijf Activiteitentypen

Item	Factoren			Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn	Activiteit waarbij je jezelf ontwikkelt
	Recreatieve activiteiten	Fysieke activiteiten	Sociale activiteiten		
Puzzelen	.57	-.15	.08	-.08	.28
Bord- of kaartspelletjes spelen	.38	-.11	.33	-.08	.06
Knutselen, tekenen of kleuren	.46	-.04	.20	-.24	.39
Dingen verzamelen	.41	-.25	.04	.09	.19
Computer- of videospelletjes spelen	.08	-.32	.25	.37	.01
Met huisdieren spelen	.38	-.16	.43	-.07	.03
Doen alsóf of fantasiespel spelen	.59	-.11	.04	-.18	.30
Met speelgoed of dingen spelen	.69	-.23	.04	.01	.16
Wandelen	.39	-.19	.35	-.07	.24
In een speeltuin spelen/spelen met speeltoestellen	.58	-.17	.15	-.27	.22
Tv-kijken of naar een dvd of video kijken	.07	-.11	.44	.35	.25
Een huisdier verzorgen	.29	-.26	.34	-.04	.14

Activiteit	Factoren			Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn	Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt
	Recreatieve activiteiten	Fysieke activiteiten	Sociale activiteiten		
Telefoneren of sms-en	-.01	-.12	.50	-.15	.16
Naar een feestje gaan	.21	-.16	.61	-.14	-.03
Opknippen	-.05	-.30	.51	-.08	.19
Op bezoek gaan/gaan logeren	.09	-.17	.51	-.15	.03
Naar de film gaan	.20	-.13	.58	.10	.12
Naar een evenement of optreden gaan	-.09	-.40	.37	-.28	.09
Een dagje uitgaan	.19	-.23	.37	.04	.11
Naar muziek luisteren	.02	-.24	.42	-.23	.06
Wassen, koken of bakken	.15	-.22	.34	-.10	.33
Waren kopen	.37	-.16	.28	-.25	.06
Gymnastiek beoefenen	.33	-.29	.14	-.51	.11
Handballen	.28	-.17	.12	-.60	.36
Zangles volgen of in een koor zingen	.26	-.21	.12	-.30	.40
Recreatiefles of les in boetseren, modelbouw of fotografie volgen	.46	-.14	.22	-.30	.40
Dansles volgen	.21	-.16	.18	-.70	.36
Een muziekinstrument spelen	.43	-.34	.19	-.30	.17
Meedoen aan activiteiten die georganiseerd zijn door je dorp of stad	.23	-.31	.15	-.33	.35
Worstelen	.08	-.19	.25	-.61	.30
Een vechtsport beoefenen	.24	-.51	.04	-.17	.06
Acrobatiek beoefenen	.19	-.64	.05	-.10	.12
Een teamsport beoefenen	.03	-.72	.13	-.02	.12
Meedoen op een schoolclub, bijvoorbeeld een schoolvoetbalteam of boekendub	.09	-.48	.26	-.30	.22
Fietsen, skaten of skateboarden	.32	-.54	.36	.06	.01
Watersporten, bijvoorbeeld duiken of waterskiën	.43	-.34	.42	-.10	-.08
Wintersporten, bijvoorbeeld skiën, schaatsen of snowboarden of langlaufen	.32	-.52	.25	-.09	-.09
Intercacade spel spelen, bijvoorbeeld voetballen of verstoppertje spelen	.17	-.54	.29	-.22	.14
Een baanje hebben	.11	-.51	.36	-.11	.23
Een verhaal schrijven/e-mailen	.13	-.16	.25	-.03	.49
Een verhaal schrijven	.24	-.13	.19	-.20	.59
Bijles voor school volgen	.13	-.13	.02	-.19	.44
Een religieuze activiteit doen	.09	-.12	.15	-.41	.33
Naar de (openbare) bibliotheek gaan	.34	-.08	.14	-.29	.60
Lezen	.09	.03	.14	-.18	.53
Op vrijwilligerswerk doen	.05	-.38	.27	-.31	.50
Huishoudelijke karweitjes doen	.32	-.18	-.06	.02	.60
Werk maken	.22	-.12	-.10	-.03	.64
Boodschappen doen of winkelen	.12	-.01	.33	-.29	.38

De vijf activiteitentypen zijn bredere onderverdelingen van de oorspronkelijke conceptuele onderverdeling van activiteiten in negen categorieën. De categorie Recreatieve activiteiten is een combinatie van de a priori gedefinieerde categorieën Hobby's, knutselen en spelletjes en Activiteiten die je alleen doet. De categorie Actief bewegen is een combinatie van Georganiseerde sporten en Fysieke activiteiten. De categorie Sociale activiteiten is een combinatie van Sociale activiteiten en de vermaakitems uit Vermaak en educatie. De factor Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn is een combinatie van Overige activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn en de items uit Actief bewegen met betrekking tot artistieke vaardigheden (denk hierbij bijvoorbeeld aan muziek maken en dansen). De categorie Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt bestaat uit educatieve activiteiten uit de categorie Vermaak en educatie en items uit Taken, opdrachten en werk. Omdat de CAPE uit dezelfde 55 items bestaat als de PAC, zijn dezelfde vijf activiteitentypen gebruikt voor de scoring van beide meetinstrumenten. Het is belangrijk om te weten dat de originele classificatie in negen activiteitencategorieën in de CAPE is blijven staan ten behoeve van de afname. Deze categorieën ontstonden op basis van feedback van onderzoekers tijdens de ontwikkeling van de CAPE en hiermee konden de groepen activiteiten goed bij kinderen worden geïntroduceerd.

Tabel 3.5 laat de Activiteitentypen en -domeinen zien waartoe elk van de 55 items behoort.

abel 3.5 Activiteiten per soort en domein

Activiteitentypen	Domeinen			
	Formeel		Informeel	
Recreatieve activiteiten			<ul style="list-style-type: none"> • Puzzelen • Bord- of kaartspelletjes spelen • Knutselen, tekenen of kleuren • Dingen verzamelen • Computer- of video-spelletjes spelen • Met huisdieren spelen • Doen alsóf of fantasiespel spelen 	<ul style="list-style-type: none"> • Met speelgoed of dingen spelen • Wandelen • In een speeltuin spelen/spelen met speeltoestellen • Tv-kijken of naar een dvd of video kijken • Een huisdier verzorgen
Fysieke Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Een vechtsport beoefenen • Atletiek beoefenen 	<ul style="list-style-type: none"> • Een teamsport beoefenen • Meedoen op een schoolclub, bijvoorbeeld een schoolvoetbalteam of boekenclub 	<ul style="list-style-type: none"> • Fietsen, skaten of skateboarden • Watersporten, bijvoorbeeld duiken of waterskiën • Wintersporten, bijvoorbeeld skieën, schaatsen, snowboarden of langlaufen 	<ul style="list-style-type: none"> • Een (straat)spel spelen, bijvoorbeeld voetballen of verstoppertje spelen • Tuinieren • Vissen • In je eentje sporten • Sporten met anderen (niet in teamverband) • Een baantje hebben
Sociale Activiteiten			<ul style="list-style-type: none"> • Telefoneren of sms-en • Naar een feestje gaan • Rondhangen • Op bezoek gaan/ gaan logeren • Anderen thuis uitnodigen (om te komen spelen) 	<ul style="list-style-type: none"> • Naar de film gaan • Naar een evenement of optreden gaan • Een dagje uitgaan • Naar muziek luisteren • Eten klaarmaken of bakken
Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn	<ul style="list-style-type: none"> • Zwemmen • Gymnastiek beoefenen • Paardrijden • Zangles volgen of in een koor zingen. • Tekenles of les in boetseren, beeldhouwen of fotografie volgen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dansles volgen • Een muziekinstrument spelen • Muziekles volgen • Meedoen aan activiteiten die georganiseerd zijn door je dorp of stad 	<ul style="list-style-type: none"> • Dansen 	
Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt	<ul style="list-style-type: none"> • Bijles voor school volgen 	<ul style="list-style-type: none"> • Een religieuze activiteit doen 	<ul style="list-style-type: none"> • Een brief schrijven/e-mailen • Een verhaal schrijven • Naar de (openbare) bibliotheek gaan • Lezen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vrijwilligerswerk doen • Huishoudelijke karweitjes doen • Huiswerk maken • Boodschappen doen of winkelen

Hoofdstuk

4

Aanwijzingen voor de afname en scoring

Algemene overwegingen bij de afname van de CAPE en de PAC

Zorg ervoor dat, voordat u de CAPE en/of de PAC gebruikt, u vertrouwd raakt met deze handleiding en andere afnamematerialen, inclusief de Vragenlijsten, Activiteitenkaarten en Samenvattende scorebladen. Oriënteer uzelf op het doel van ieder meetinstrument (zie tabel 4.1) en selecteer de versie die het beste past bij het doel van het onderzoek. Alle afname- en scoringsprocedures moeten worden gevolgd om de betrouwbaarheid van de test te bewaken en om ervoor te zorgen dat de interpretatie van de uitkomsten is gebaseerd op de maatstaven die gebruikt zijn bij de ontwikkeling van de meetinstrumenten. Het kan nuttig zijn om de afname van de CAPE en de PAC te oefenen, zodat u vertrouwd bent met de testprocedures, voordat u de test voor de eerste keer bij een kind afneemt.

Vaardigheden die het kind nodig heeft om de meetinstrumenten in te vullen

De CAPE en de PAC zijn niet geschikt voor kinderen die niet in staat zijn om activiteiten te herkennen en ordenen of om te reageren op de vragen over deze activiteiten. De motorische taak van het sorteren van kaarten kan, zo nodig, aangepast worden. Aanpassingen worden verderop in dit hoofdstuk besproken.

Een meetinstrument selecteren

U bepaalt welk meetinstrument, de CAPE, de PAC, of beiden, het beste past bij het doel van uw onderzoek. Onthoud dat de PAC ontwikkeld is als uitbreiding van de CAPE, dus wanneer beide meetinstrumenten worden gebruikt, moet de CAPE als eerste afgenomen worden. Tabel 4.1 laat de eigenschappen zien van ieder meetinstrument dat men zou kunnen overwegen.

Tabel 4.1 Selecteren van meetinstrumenten

Eigenschappen waar rekening mee moet worden gehouden	CAPE	PAC
Doel van het meetinstrument	Om de participatie van het kind met betrekking tot vijf participatiedimensies te kwantificeren	Om de voorkeur van het kind voor activiteiten te kwantificeren
Gemeten participatiedimensie	<ul style="list-style-type: none"> • Diversiteit • Intensiteit • Met wie • Waar • Plezier 	Voorkeur
Niveau van gemeten dimensies en potentiële verkregen scores	<ul style="list-style-type: none"> • Totaal • Domein • Activiteitentype 	Totaal Domein Activiteitentype
Afnamemethode	Het kind vult de Vragenlijst van de CAPE in, indien nodig met hulp van de ouder of verzorger (zelfstandige afname) OF Neem het meetinstrument bij het kind af met behulp van de Activiteitenkaarten (afname door interviewer)	Het kind vult de Vragenlijst van de PAC in, indien nodig met hulp van de ouder of verzorger (zelfstandige afname) OF Neem het meetinstrument bij het kind af met behulp van de Activiteitenkaarten (afname door de interviewer)

Afnamemethodes

Er zijn twee afnamemethodes voor de CAPE en de PAC.

Zelfstandige afname: Laat het kind de CAPE en/of de PAC alleen invullen met behulp van de CAPE en de PAC Vragenlijsten, of indien nodig met hulp van de ouder of verzorger. U hoeft niet aanwezig te zijn. De CAPE en de PAC Vragenlijsten kunnen worden opgestuurd aan het kind en de ouder. Geef hierbij aan welk meetinstrument moet worden ingevuld, wanneer ze niet allebei worden ingevuld. Deze afnamemethode kan goed werken wanneer u maar een beperkte hoeveelheid tijd met het kind heeft, of wanneer u de CAPE en de PAC als onderzoeksmeetinstrumenten gebruikt en groepsdata wilt verzamelen. Het kind vult de CAPE en de PAC Vragenlijsten in door zijn of haar antwoorden direct in het boekje in te vullen. Nadat u de ingevulde vragenlijsten heeft ontvangen, kunt u de antwoorden op de Samenvattende scorebladen overnemen om de scores te berekenen.

Afname door de interviewer: Neem de CAPE en/of de PAC af bij het kind met behulp van de Activiteitenkaarten en de Visuele responsepagina's (bijlage D). Door middel van deze afnamemethode kunt u een band opbouwen met het kind, door vragen op antwoorden en een verdere discussie mogelijk maken, indien nodig,

tijdens de afname. Tijdens de afname kunnen de antwoorden van het kind direct op de Samenvattende scorebladen van de CAPE en de PAC worden ingevuld.

Testomgeving

Als u de CAPE en de PAC afneemt met behulp van de Activiteitenkaarten en de Visuele responsepagina's, moet u dit op een rustige plek met weinig afleiding doen. De aanwezigheid van een ouder of verzorger wordt besproken onder 'Betrokkenheid van kind en ouder'.

Een band opbouwen

Voor het succesvol afnemen van de meetinstrumenten is het belangrijk dat er een goede band tussen u en het kind bestaat. Bij het uitleggen van het doel van de meetinstrumenten, het verzamelen van persoonlijke demografische gegevens en bij het minder formele contact met het kind kunt u een aangename en ontspannen sfeer creëren.

Wanneer u de CAPE en de PAC aan het kind en de ouder geeft, en de meetinstrumenten buiten uw praktijk of kantoor worden afgenomen, moet u ervoor zorgen dat u, door verbale of schriftelijke communicatie, het belang van de informatie die wordt verkregen wanneer de CAPE en de PAC goed worden ingevuld, duidelijk overbrengt.

Betrokkenheid van kind en ouder

De CAPE en de PAC Vragenlijsten kunnen door het kind, met of zonder begeleiding van de ouder, worden ingevuld, zonder dat u aanwezig hoeft te zijn. In dit geval is de validiteit van de scores afhankelijk van het vermogen van de ouder om de aanwijzingen goed te lezen en het kind goed te begeleiden. Met name bij jonge kinderen zal de ouder de activiteitenbeschrijvingen en de mogelijke antwoorden voorlezen. Oudere kinderen, die de aanwijzingen, items en antwoordmogelijkheden zelf kunnen lezen, kunnen de antwoorden alleen invullen, maar de ouder of verzorger moet nog steeds controleren of het kind de taken en de antwoordmogelijkheden begrijpt.

Het doel van het onderzoek is om van het kind te weten te komen aan welke activiteiten hij of zij deelneemt, hoe vaak, met wie, waar, hoeveel plezier hij of zij hieraan beleeft en welke voorkeuren hij of zij heeft. Het is aan het kind om alle vragen zo nauwkeurig mogelijk te beantwoorden. De ouder dient het kind, wanneer dit nodig is, te begeleiden bij het beantwoorden van de vragen, maar de ouder **mag geen antwoord geven voor het kind**. Bij vragen die meer feitelijk van aard zijn (dat wil zeggen hoe vaak, met wie en waar de activiteit uitgevoerd wordt) kan er begeleiding van de ouder nodig zijn, wanneer het duidelijk is voor de ouder dat het kind moeite heeft met het beantwoorden van een vraag, of wanneer het kind niet in staat is om een goed antwoord te geven. Bij de subjectievere vragen, zoals de vragen over plezier en voorkeur voor een activiteit, kan de ouder het item wel voorlezen en uitleggen, maar de ouder **mag het antwoord niet kiezen**. In alle situaties moet het kind aangemoedigd worden om het antwoord zelf te geven, voordat de ouder

hulp aanbiedt. Daarnaast blijft het kind betrokken bij het onderzoek wanneer het zijn of haar eigen antwoorden opschrijft.

Wanneer u de CAPE en de PAC afneemt met behulp van de Activiteitenkaarten en de Visuele responsepagina's, is het belangrijk om de antwoorden van het kind op de vragen te krijgen. Afhankelijk van de leeftijd en vaardigheden van het kind, kan het soms beter zijn dat de ouder niet aanwezig is, om te voorkomen dat de antwoorden van het kind beïnvloed worden en om het kind de vragen onafhankelijk te laten beantwoorden. Voor jongere kinderen of kinderen met bepaalde beperkingen of gezondheidsproblemen kan het echter helpen wanneer de ouder aanwezig is (bijvoorbeeld wanneer een kind dat niet-verbaal is antwoord geeft door middel van oogbewegingen). Deze situaties worden later in dit hoofdstuk onder Aanpassingen in de afname besproken.

Materialen die nodig zijn voor de afname

CAPE en PAC Vragenlijsten

Wanneer u liever heeft dat het kind de CAPE en/of de PAC zonder u invult, waar nodig met hulp van de ouder of verzorger, gebruikt u de CAPE en de PAC Vragenlijsten. Hoewel de CAPE en de PAC aparte meetinstrumenten zijn, die onafhankelijk van elkaar af kunnen worden genomen, zitten de vragenlijsten in één boekje. De vragenlijsten bevatten aanwijzingen, waaronder tips voor ouders, visuele weergaves van activiteitenitems, oefenitems en een antwoordsleutel voor elk item. Vergeet niet om het kind te vertellen dat het de CAPE, de PAC of beiden in moet vullen.

De CAPE Vragenlijst bevat 55 illustraties van activiteiten. Kinderen wordt gevraagd om aan te geven aan welke activiteiten ze de afgelopen vier maanden hebben deelgenomen, hoe vaak ze dit gedaan hebben, met wie, waar en hoeveel plezier ze hieraan beleefden.

De PAC Vragenlijst bevat dezelfde illustraties van de 55 activiteiten die in de CAPE worden gebruikt. Kinderen worden gevraagd om hun voorkeur voor elke activiteit aan te geven door een antwoord naast elke tekening te omcirkelen. Er zijn drie gezichtsuitdrukkingen die corresponderen met de drie antwoordmogelijkheden: (1) Zou ik helemaal niet leuk vinden, (2) Zou ik een beetje leuk vinden, en (3) Zou ik heel erg leuk vinden. Het kind vult dit meetinstrument alleen in of, indien nodig, met hulp van een ouder.

Activiteitenkaarten

Wanneer u de CAPE en/of de PAC direct bij het kind als interview wilt afnemen, gebruikt u de Categorieënkaarten, de Activiteitenkaarten en de Visuele responsepagina's van de CAPE zoals hierna beschreven. Op iedere activiteitenkaart staat een illustratie en een korte omschrijving van iedere activiteit. De illustraties zijn zorgvuldig samengesteld om ook kinderen in rolstoelen, op krukken en met braces

te laten zien, die deelnemen aan verschillende activiteiten. De tekeningen zijn eenvoudig gehouden, om kinderen niet af te leiden van de gestelde vragen. Het formaat van de kaarten is zo gekozen dat het eenvoudig te hanteren is voor kinderen en genoeg ruimte biedt voor details in de afbeeldingen. Wij raden aan dat de gebruiker de details van ieder item goed bestudeert, aan de hand van bijlage A.

Wanneer u uw CAPE/PAC-set ontvangt zijn de Activiteitenkaarten verpakt als volledige A4-pagina's met twee kaarten per pagina. Voor de afname van de CAPE of de PAC dient u de kaarten los te knippen. Er zijn 55 Activiteitenkaarten en 2 Voorbeeldkaarten.

CAPE Categorieënkaarten

Voor de afname van de CAPE zijn de Activiteitenkaarten onderverdeeld in de volgende tien categorieën: (1) Knutselen, verzamelen en spelletjes doen; (2) Sociale activiteiten; (3) Activiteiten die je alleen doet; (4) Georganiseerde sporten; (5) Andere activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn; (6) Clubs, groepen en organisaties; (7) Actief bewegen; (8) Vermaak en educatie; (9) (Betaald) werk en (huishoudelijke) karweitjes; en (10) Overige activiteiten. Bij de tiende kaart, Overige activiteiten, wordt het kind gevraagd na te denken over andere activiteiten die hij of zij in de afgelopen vier maanden heeft uitgevoerd en die niet in de CAPE-activiteiten zijn opgenomen. Informatie die met behulp van deze kaart wordt verzameld, wordt niet gescoord, maar de informatie over andere activiteiten kan wel klinisch bruikbaar zijn. Op de CAPE Categorieënkaarten, die op gekleurd dik papier zijn gedrukt, staat een omschrijving van elk van deze tien categorieën. Wanneer de CAPE met behulp van de Activiteitenkaarten wordt afgenomen, moeten de Categorieënkaarten op de juiste plek in de stapel Activiteitenkaarten worden geplaatst, om de kaarten in groepen onder te verdelen. Zie de Afnameprocedures van de CAPE in dit hoofdstuk voor aanwijzingen over het ordenen van de kaarten. Wanneer de PAC wordt afgenomen verwijderd u de Categorieënkaarten van de CAPE uit de stapel Activiteitenkaarten.

Wanneer u de CAPE/PAC-set ontvangt, zijn de Categorieënkaarten verpakt als volledige A4-pagina's, met twee kaarten per pagina. Voor de afname van de CAPE met een interviewer, moet u de kaarten losknippen. Er zijn 10 Categorieënkaarten.

Visuele responsepagina's

De Visuele responsepagina's in bijlage D moeten gekopieerd worden voordat de CAPE of de PAC door een interviewer wordt afgenomen. Deze Visuele responsepagina's zijn bedoeld om kinderen te helpen bij hun keuze voor een antwoord op de items van de CAPE en de PAC. De uitvergroete versies zijn vooral handig voor kinderen met visuele beperkingen. Er zijn twee Visuele responsepagina's voor de dimensies Met wie en Waar. Een pagina laat de keuzes in woorden zien en kan gebruikt worden voor kinderen die (kunnen) lezen. De tweede pagina laat de antwoordmogelijkheden door middel van symbolen zien en kan worden gebruikt als alternatief voor kinderen die niet (kunnen) lezen.

De Visuele responsepagina's die bij de CAPE gebruikt worden bevatten onder andere:

- Een frequentieschaal waarmee kinderen kunnen aangeven hoe vaak zij deelnemen aan een activiteit (Intensiteitsdimensie)
- Een checklist om aan te geven met wie de activiteiten uitgevoerd worden. (Dimensie Met wie)
- Een pagina met illustraties voor hulp bij het beantwoorden van de 'Met wie'-vraag. Deze pagina is nuttig voor kinderen die niet (kunnen) lezen of die misschien de geschreven categorieën niet volledig begrijpen (Dimensie Met wie)
- Een checklist waarmee wordt aangegeven waar de activiteit plaatsvindt (Dimensie Waar)
- Een pagina met afbeeldingen voor hulp bij het beantwoorden van de 'Waar'-vraag. Deze pagina is handig voor kinderen die niet (kunnen) lezen of die misschien de geschreven categorieën niet volledig begrijpen (Dimensie Waar)
- Een schaal met illustraties van gezichtsuitdrukkingen en omschrijvingen waarmee het kind kan aangeven hoeveel plezier hij of zij aan de activiteit beleeft (Dimensie Plezier)

Op de Visuele responsepagina die bij de PAC wordt gebruikt staan drie afbeeldingen van gezichtsuitdrukkingen en omschrijvingen waarmee het kind kan aangeven hoe graag hij of zij de activiteit wil doen. Na het kopiëren moet u deze pagina in drieën knippen, zodat u drie aparte antwoordkaarten heeft.

Samenvattende scorebladen

Net als bij de Vragenlijsten zitten de Samenvattende scorebladen van de CAPE en de PAC in hetzelfde document, zodat deze eenvoudig te gebruiken zijn. De Samenvattende scorebladen van de CAPE en de PAC worden gebruikt om de Totalscore van de CAPE en de PAC en de score voor Activiteitentypen van de PAC te berekenen. De antwoorden die door het kind gegeven worden op de ingevulde Vragenlijsten of door middel van zijn of haar antwoorden via de Activiteitenkaarten, worden op de Samenvattende scorebladen geschreven. De scores voor Activiteitentypen van de CAPE en de Domeinscores van de CAPE en de PAC kunnen worden verkregen met behulp van de aanvullende scorebladen in bijlage D. Deze bladen moeten gekopieerd worden.

CAPE Vragenlijst voor aanvullende informatie

U vindt een CAPE Vragenlijst voor aanvullende informatie in bijlage D. Dit formulier kan gekopieerd worden en voorafgaand aan de afname van de CAPE gebruikt

worden om informatie in te winnen bij het kind en/of de ouder die van belang kan zijn bij de afname, het scoren en de interpretatie van het meetinstrument.

Algemene afnameprocedures voor de CAPE en de PAC

Zelfstandige afname: Als de CAPE en de PAC Vragenlijsten alleen door het kind worden ingevuld (met of zonder hulp van de ouder), moeten de volgende afnameprocedures in acht worden genomen:

1. Bepaal of u wilt dat het kind de CAPE, de PAC of beide meetinstrumenten invult.
2. Geef de CAPE en de PAC Vragenlijsten direct aan het kind, of stuur ze per post op vergezeld van een brief met een korte uitleg over het instrument en het belang van de informatie. Laat weten welk meetinstrument ingevuld moet worden. Zorg dat u contactinformatie meestuurt voor het geval het kind of de ouder vragen heeft.
3. Wanneer u de Vragenlijsten heeft opgestuurd en wilt dat deze teruggestuurd worden zodat u deze in kunt zien voorafgaand aan de volgende afspraak met het kind, is het verstandig om een aan uzelf geadresseerde, gefrankeerde envelop mee te sturen.
4. Nadat u de Vragenlijsten heeft ontvangen moeten de antwoorden van het kind worden overgeschreven op een Samenvattend scoreblad en de scores berekend worden. Zie Scoringsprocedures in dit hoofdstuk voor specifieke aanwijzingen.

Afname door een interviewer: Wanneer u ervoor kiest om de CAPE en de PAC als interview af te nemen met behulp van de Activiteitenkaarten, moeten de volgende afnameprocedures in acht worden genomen:

1. Bepaal of u wilt dat het kind de CAPE, de PAC of beide meetinstrumenten invult.
2. Begin het afnameproces met een korte uitleg aan het kind over het instrument en over het belang van de informatie. Het kan nuttig zijn om het kind de Visuele responsepagina's te laten zien, zodat hij of zij een idee krijgt van de vragen die gesteld gaan worden.

Afnameprocedures CAPE

Wanneer u de CAPE als interview afneemt, heeft u de volgende materialen nodig:

- Activiteitenkaarten
55 activiteiten en de CAPE Voorbeeldkaart
- CAPE Categorieënkaarten (10 kaarten)
- CAPE Visuele responsepagina's
In bijlage D vindt u zes pagina's, maar u hebt er slechts vier nodig voor de afname. U dient te bepalen of u de pagina's Met wie en Waar als tekst of als afbeelding wilt gebruiken.
- Samenvattend scoreblad en/of aanvullende scorebladen voor de CAPE (zie bijlage D), afhankelijk van het gewenste scoringsniveau

Volg de hierna aangegeven stappen om de CAPE als interview af te nemen. In bijlage C vindt u een voorbeeldscript met bewoordingen die u kunt gebruiken bij de afname van de CAPE.

1. Sorteert, voordat u de CAPE afneemt, de Categorieënkaarten in de stapel Activiteitenkaarten in de volgorde die in tabel 4.2 wordt aangegeven.
2. Leg de CAPE Visuele responsepagina's goed zichtbaar voor het kind neer, van links naar rechts in deze volgorde: (1) Frequentieschaal, (2) Antwoordmogelijkheden Met wie, (3) Antwoordmogelijkheden Waar en (4) Schaal Plezier.
3. Begin met het Voorbeelditem (Je tanden poetsen) om het kind te laten oefenen met het beantwoorden van de vragen.
4. Nadat het Voorbeelditem van de CAPE is beantwoord, leest u de categoriebeschrijving van de eerste CAPE Categorieënkaart voor en gaat u verder met de eerste Activiteitenkaart.
5. Vraag het kind of hij of zij de activiteit op de eerste Activiteitenkaart gedurende de afgelopen vier maanden heeft uitgevoerd.
Wanneer het kind 'Nee' antwoordt, noteert u een 0 voor deze activiteit in de kolom **Diversiteit** van het Samenvattende scoreblad van de CAPE. Leg deze Activiteitenkaart apart en ga een voor een verder met de Activiteitenkaarten totdat het kind 'Ja' antwoordt op een activiteit.
Wanneer het kind 'Ja' op een getoonde activiteit antwoordt, noteert u een '1' in de kolom **Diversiteit** van het Samenvattende scoreblad van de CAPE en gaat u verder met Stap 6.

Tabel 4.2 Plaatsing van de CAPE Categorieënkaarten

CAPE Categorieënkaart	Nummers Activiteitenkaarten
Knutselen, verzamelen en spelletjes doen	1-5
Sociale activiteiten	6-11
Activiteiten die je alleen doet	12-15
Georganiseerde sporten	16-21
Andere activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn	22-27
Clubs, groepen en organisaties	28-30
Actief bewegen	31-41
Vermaak en educatie	42-48
(Betaald) werk en (huishoudelijke) karweitjes	49-55
Andere activiteiten	Laatste kaart op de stapel, volgt item 55

Let op. De Categorieënkaarten van de CAPE dienen als scheiding tussen de stapels Activiteitenkaarten. Plaats de juiste Categorieënkaart vóór de Activiteitenkaarten van iedere categorie.

Tabel 4.3 Vragen, antwoorden en bijbehorende scores van de CAPE

Dimensie	Vraag	Antwoorden en scores
Diversiteit	Heb je deze activiteit de afgelopen vier maanden gedaan?	<ul style="list-style-type: none"> ① Ja ② Nee
Intensiteit	Hoe vaak doe je dit?	<ul style="list-style-type: none"> ① 1 keer in de afgelopen 4 maanden ② 2 keer in de afgelopen 4 maanden ③ 1 keer per maand ④ 2-3 keer per maand ⑤ 1 keer per week ⑥ 2-3 keer per week ⑦ 1 keer per dag of meer
Met wie	Met wie doe je dit meestal?	<ul style="list-style-type: none"> ① Alleen ② Met gezinsleden ③ Met familie ④ Met vrienden ⑤ Met anderen
Waar	Waar doe je dit meestal?	<ul style="list-style-type: none"> ① Thuis ② Bij familie thuis ③ In de buurt ④ Op school (maar <i>niet</i> tijdens de lessen) ⑤ In je dorp of stad ⑥ Buiten je dorp of stad
Plezier	Hoeveel plezier heb je in het doen van deze activiteit?	<ul style="list-style-type: none"> ① Helemaal geen ② Weinig ③ Een beetje ④ Veel ⑤ Heel erg veel

6. Gebruik de Visuele responsepagina's om het kind aanwijzingen te geven en stel het kind de overgebleven vragen voor de dimensies van de activiteit:
Hoe vaak doe je dit?
Met wie doe je dit meestal?
Waar doe je dit meestal?
Hoeveel plezier heb je in het doen van deze activiteit?
7. Neem alle Activiteitenkaarten af, waarbij u de categorieomschrijvingen van de Categorieënkaarten van de CAPE opleest bij het behandelen van alle activiteiten.
8. Noteer op basis van de antwoorden van het kind de bijbehorende score in iedere kolom van het Samenvattende scoreblad van de CAPE. Tabel 4.3 bevat de vragen, mogelijke antwoorden en bijbehorende scores voor iedere dimensie van de CAPE. Om de afname te vereenvoudigen staan de mogelijke scores voor iedere dimensie ook op het CAPE Samenvattende scoreblad.
9. Scoor het meetinstrument volgens de aanwijzingen in de sectie Scoringsprocedures van dit hoofdstuk.

Tips voor de afname

De volgende tips worden gegeven om de gebruiker bij de afname van de CAPE te helpen:

- Ga zo zitten dat u kunt zien naar welke kaart het kind kijkt. We stellen voor dat u naast het kind gaat zitten, zodat u indien nodig de omschrijving kunt oplezen.
- Wanneer het kind kan lezen of bezig is om te leren lezen, vraag hem of haar dan om de omschrijvingen van de activiteiten op te lezen. Als het kind een beginnende lezer is, kunt u het kind het beste vragen om maar een paar Activiteitenkaarten op te lezen, wanneer u bijvoorbeeld het idee heeft dat hij of zij moe is of afgeleid raakt.
- Laat het kind de Activiteitenkaart voor de activiteit waarnaar u vraagt vasthouden als hij of zij dit wil. Laat het kind ook helpen bij het ordenen van de kaarten wanneer u klaar bent met het vragen naar een kaart (bijvoorbeeld de kaarten op een stapel leggen, met de afbeelding naar beneden). Sommige kinderen willen graag helpen, terwijl anderen de kaarten niet vast willen houden of ordenen. U leert de voorkeuren van het kind kennen nadat u de eerste Activiteitenkaarten aan het kind hebt gegeven en ziet wat hij of zij ermee doet.

- Tijdens het interview kan het zijn dat bepaalde antwoorden vanzelfsprekend gaan worden voor de interviewer, op basis van eerdere antwoorden of de aard van de vraag. Wanneer de vraag 'Waar' wordt gesteld aan een kind dat naar de bibliotheek gaat, zal het antwoord waarschijnlijk zijn 'in de buurt', of 'in je dorp of stad'. Het is zeer waarschijnlijk niet bij een familielid thuis of in het eigen huis. De interviewer moet in dit soort situaties voorzichtig zijn en het antwoord niet voor het kind in gaan vullen.
- Sommige kinderen hebben meer aanmoediging nodig dan anderen bij het geven van antwoorden. We raden u aan om wat dieper te graven naar informatie met behulp van de Visuele responsepagina's, of om naar wat meer details te vragen. Zorg er echter voor dat u het kind niet naar een bepaald antwoord toe leidt.
- Wanneer een kind een bepaalde activiteit benadrukt en wanneer de tijd dit toelaat, mag de interviewer wat dieper op die activiteit ingaan (bijvoorbeeld 'Ik heb heel erg veel plezier wanneer ik naar een evenement of optreden ga'; dan kan de interviewer vragen, 'Wat voor optredens?' 'Waar ben je al geweest?' 'Wat heb je gezien?'). Met dit soort vragen onderbreekt u niet alleen even de routine van het onderzoek, het helpt ook bij het opbouwen van een band met het kind en geeft een gespreksonderwerp.

Richtlijnen voor het vastleggen van antwoorden voor speciale activiteiten en situaties

Dit zijn de richtlijnen voor het vastleggen van antwoorden voor specifieke activiteiten en speciale situaties:

Activiteit vastleggen, geen omgeving – Het is belangrijk om de specifieke activiteiten waaraan kinderen deelnemen te benadrukken en niet de context of omgeving waarin de activiteiten plaatsvinden (bijvoorbeeld tijdens een zomerkamp, in een vakantiehuisje of op een andere vakantieplek). Soms geven kinderen 'op vakantie gaan' aan als een extra item. U dient zich hierbij te richten op wat er gedaan wordt tijdens de vakantie, bijvoorbeeld zwemmen, met een boot varen of waterskiën. Het antwoord in dit voorbeeld wordt dan onder het item *Watersporten, bijvoorbeeld duiken of waterskiën* genoteerd.

Er staan meerdere activiteiten op een activiteitenkaart – Wanneer een kind binnen een bepaald item aan meerdere soorten activiteiten deelneemt (bijvoorbeeld binnen *Een teamsport beoefenen*: het kind speelt twee per week hockey en een keer per week voetbal), geeft u de algemene participatiefrequentie weer – in dit geval drie keer per week – in de kolom **Intensiteit** van het Samenvattende scoreblad.

Zwemmen – Kinderen maken soms de fout dat ze de Activiteitenkaart *Zwemmen* in de categorie Georganiseerde sporten interpreteren als 'in het water spelen met hun vrienden'. Wanneer ze zwemles hebben is het waarschijnlijk dat zij de vraag

'Met wie' beantwoorden met 'Met anderen' (bijvoorbeeld een instructeur). Wanneer ze antwoorden met 'Met vrienden' en het bij navraag duidelijk wordt dat ze alleen maar in het water spelen, dan komt deze activiteit overeen met de activiteitenkaart *Watersporten* in de categorie Actief bewegen, en neemt u het item *Zwemmen* uit Georganiseerde sporten niet op in het Samenvattende scoreblad. U vertelt het kind dat er een andere vraag is die over spelen in het water met vrienden gaat. Zorg ervoor dat u eerst naar dat item kijkt om te controleren of het als activiteit die het kind uitvoert aangemerkt is.

Naar een evenement of optreden gaan – Kinderen nemen vaak ook schoolreisjes op in de activiteiten *Naar een evenement of optreden gaan* en/of *Een dagje uitgaan*. Wanneer de activiteiten via school en met de klas worden georganiseerd, moet in de sectie Opmerkingen worden aangegeven dat het om een schoolactiviteit gaat. Dergelijke activiteiten moeten niet in de scores worden opgenomen als ze deel van het lesprogramma uitmaken.

Met wie – Soms kan een kind antwoorden dat hij of zij een bepaalde activiteit 'Met de familie' uitvoert bij de vraag Met wie. Hierbij moet u verder vragen om duidelijk te krijgen wat 'familie' precies betekent. Wanneer het kind duidelijk maakt dat hij of zij de activiteit met zijn of haar ouders en/of broers/zussen uitvoert, kiest u de optie 'Met gezinsleden' als antwoord. Als het kind aangeeft dat hij of zij de activiteit met grootouders, ooms, tantes of neven/nichten uitvoert, kiest u de optie 'Met familie' als antwoord. Wanneer een familielid, bijvoorbeeld een grootouder, in hetzelfde gezin woont als het kind, en het kind de activiteit met die persoon uitvoert, selecteert u de mogelijkheid 'Met het gezin' als antwoord.

Waar – De term *in de buurt* moet wellicht gedefinieerd worden voor het kind, op basis van de omgeving (stad of platteland) waarin het kind leeft.

Activiteiten die op school uitgevoerd worden – Wanneer een kind de vraag 'Waar doe je dit het vaakst?' beantwoordt met 'Op school', moet u verder vragen om te kijken of deze activiteit deel uitmaakt van het lesprogramma (bijvoorbeeld een verhaal schrijven, een muziekinstrument spelen, gymnastiek tijdens schooltijd). Alle activiteiten die onderdeel uitmaken van het lesprogramma mogen niet opgenomen worden in de scores.

Naar de (openbare) bibliotheek gaan – De activiteitenkaart *Naar de (openbare) bibliotheek gaan* kan verward worden met de schoolbibliotheek. Wanneer het kind de vraag Waar beantwoordt met 'Op school', moet u verder vragen om meer informatie in te winnen (bijvoorbeeld of hij of zij naar de bibliotheek gaat met vrienden). Wanneer het kind alleen aan de schoolbibliotheek denkt en het duidelijk is dat deze activiteit of dit bezoek onderdeel uitmaakt van het lesprogramma, moet de activiteit wel genoteerd worden, maar niet opgenomen worden in de scores.

PAC Afnameprocedures

Wanneer de PAC als interview wordt afgenomen, heeft u de volgende materialen nodig:

- Activiteitenkaarten
55 activiteiten en de Voorbeeldkaart van de PAC
- Icoonpagina Voorkeuren PAC
Eén pagina in bijlage D, opgedeeld in drie individuele antwoordkaarten
- PAC Samenvattend scoreblad en/of aanvullende Domeinscorebladen voor de PAC (zie bijlage D), afhankelijk van het gewenste scoringsniveau.

Volg de hierna aangegeven stappen om de PAC als interview af te nemen. Een voorbeeldscript voor de bewoordingen die u kunt gebruiken bij het afnemen van de PAC vindt u in bijlage C.

1. Verwijder de Categorieënkaarten uit de stapel Activiteitenkaarten.
2. Leg de drie antwoordkaarten van de PAC goed zichtbaar voor het kind neer, in deze volgorde van links naar rechts: (1) Zou ik helemaal niet leuk vinden, (2) Zou ik een beetje leuk vinden en (3) Zou ik heel erg leuk vinden.
3. Begin met het Voorbeelditem van de PAC (parachutespringen) om het kind te laten oefenen met het beantwoorden van de vragen.
4. Neem de Activiteitenkaarten door en vraag het kind: 'Stel je voor dat je alles kunt doen wat je maar wilt, zou je het dan leuk vinden om (te)...'
5. Laat het kind de Activiteitenkaarten in drie stapels ordenen die overeenkomen met de drie antwoordkaarten.
6. Op basis van de antwoorden van het kind, noteert u de bijbehorende score in de kolommen van het Samenvattende scoreblad van de PAC. Tabel 4.4 laat mogelijke antwoorden en bijbehorende scores zien voor de Voorkeurdimensie die met de PAC wordt gemeten. Voor gebruiksgemak bij de afname worden de mogelijke scores voor elk item ook op het PAC Samenvattende scoreblad weergegeven.
7. Scoor dit meetinstrument volgens de aanwijzingen in de sectie Scoringsprocedures in dit hoofdstuk.

Tabel 4.4 *Vragen, antwoorden en bijbehorende scores van de PAC*

Dimensie	Vraag	Antwoorden en scores
Voorkeur	Stel je voor dat je alles kunt doen wat je maar wilt, zou je het dan leuk vinden om (te)...	❶ Zou ik helemaal niet leuk vinden ❷ Zou ik een beetje leuk vinden ❸ Zou ik heel erg leuk vinden

Tips voor de afname

- Ga zo zitten dat u kunt zien naar welke kaart het kind kijkt. We stellen voor dat u naast het kind gaat zitten, zodat u indien nodig de omschrijving kunt voorlezen.
- Bij deze activiteit kan het goed zijn om op de grond te gaan zitten, om zo de aandacht van het kind vast te houden wanneer er tijdens hetzelfde interview ook andere instrumenten, zoals de CAPE, worden afgenomen.
- U kunt de aandacht van het kind beter vasthouden wanneer u hem of haar de stapel Activiteitenkaarten geeft.
- Moedig het kind aan om de kaarten op de stapels te leggen. Kinderen met motorische beperkingen willen dit misschien proberen. Neem de tijd en laat het kind de taak zelf afmaken.
- Bied aan om de Activiteitenkaarten voor te lezen of vraag het kind om deze hardop voor te lezen.
- Luister naar het commentaar van het kind terwijl hij of zij de kaarten op stapels legt. Het kan zijn dat het kind zegt: 'Ik doe dit niet' en dat het de activiteitskaart op de stapel *Helemaal niet* legt. Zo weet u dat het kind de aanwijzing om dat te kiezen wat hij of zij **wil doen** is vergeten. Onderbreek het kind en herinner hem of haar hieraan, en vraag vervolgens of hij of zij iets wil veranderen aan de laatste Activiteitenkaart.

Aanpassingen in de afname

Kinderen met motorische beperkingen

Wanneer een motorische beperking het voor het kind moeilijk maakt om de CAPE en de PAC in te vullen, kunt u of de ouder dit voor het kind doen. Het kan voor kinderen met motorische beperkingen bij het maken van de PAC moeilijk zijn om de Activiteitenkaarten te ordenen. In dit geval stellen wij voor dat u de Activiteitenkaarten vasthoudt en ze een voor een aan het kind laat zien. Het kind kan aangeven

op welke stapel het de kaart wil leggen, op basis van zijn of haar voorkeur voor het item. Wanneer een kind de kaarten kan hanteren met een hulpmiddel en wanneer het de kaarten wil ordenen, moet het kind hiertoe de kans krijgen. In dergelijke gevallen kan het zijn dat er meer tijd nodig is om de taak af te maken.

Kinderen met visuele beperkingen

Een visuele beperking kan het voor het kind moeilijk maken om de aanwijzingen en antwoordmogelijkheden te lezen of om de details op de afbeeldingen van de activiteiten te zien. Het kan zijn dat u of de ouder de aanwijzingen hardop voor moet lezen en de activiteiten aan het kind moet beschrijven. Wanneer het kind de Vragenlijsten gebruikt en niet in staat is om alleen zijn of haar antwoorden op te schrijven, kunt u of een ouder zijn of haar antwoorden op de formulieren schrijven.

Kinderen met auditieve beperkingen

Zorg dat er zo weinig mogelijk achtergrondgeluid in de testomgeving is, bijvoorbeeld van ventilatoren, televisies en radio's. Ga altijd zo zitten dat het kind uw gezicht kan zien en oogcontact kan maken. U kunt ervoor kiezen om een doventolk te gebruiken. Omdat de CAPE en de PAC Vragenlijsten duidelijk omschreven aanwijzingen bevatten over het invullen van de meetinstrumenten en de mogelijke antwoorden duidelijk geïllustreerd zijn, is het wellicht beter de schriftelijke versie (zelfstandige afname) voor deze kinderen te gebruiken in plaats van de interviewversie.

Kinderen met taalexpressieproblemen

Voor het invullen van de CAPE en de PAC Vragenlijsten is geen verbale respons nodig. Wanneer de CAPE en de PAC met een interviewer worden afgenomen kan het kind zijn of haar antwoord aangeven door het gewenste antwoord op de Visuele responsepagina's aan te wijzen of door de communicatiemiddelen of -methoden te gebruiken die hij of zij normaal gesproken gebruikt.

De CAPE en de PAC scores

Scoringsoverzicht

Die scores die uit de CAPE en de PAC komen geven gedetailleerde informatie over veel participatiekenmerken die kunnen worden gebruikt om participatiepatronen voor een individueel kind te bepalen. Deze informatie kan worden gebruikt voor het ontwerpen van een interventieprogramma voor het kind. Het is belangrijk dat u zich realiseert dat de scores die uit de CAPE en de PAC komen geen standaardscores zijn, maar dat deze bedoeld zijn om de participatiedimensies voor activiteiten te kwantificeren, om op deze manier inzicht te krijgen in de participatiepatronen van kinderen. Voor onderzoek kan deze informatie ook voor een groep kinderen verkregen worden.

Voor elke participatiedimensie die door de CAPE en de PAC wordt gemeten, kunnen er scores worden verkregen voor de verschillende niveaus waarin de gebruiker

geïnteresseerd is. Dit deel van de handleiding laat de diverse scoringsniveaus zien, de gedachte achter ieder scoringsniveau en richtlijnen voor het berekenen van scores voor individuen en groepen.

Scoringsniveaus voor de CAPE en de PAC

Bij de voorbereiding voor het afnemen en scoren van de meetinstrumenten is het belangrijk om te bepalen welk scoringsniveau het beste past bij het doel van uw onderzoek. Er zijn drie scoringsniveaus beschikbaar voor beide meetinstrumenten: Totaal, Domein en Activiteitentypen. Deze drie niveaus worden in tabel 4.5 uitgewerkt.

Tabel 4.5 Niveaus en mogelijke scores voor de CAPE en de PAC

	Totaal	Domein	Activiteitentypen
Doel van de scores op dit niveau	Een algemene maat voor de participatie van het kind op basis van de participatiedimensies	Een maat voor de participatie van het kind binnen twee domeinen: Formeel en Informeel	Een maat voor de participatie van het kind op het niveau 'type activiteit'
Aantal items op dit niveau	Alle 55 items	Alle 55 items worden onderverdeeld in twee domeinen: <ul style="list-style-type: none"> • Formeel (15 items) • Informeel (40 items) 	Alle 55 items worden onderverdeeld in de vijf factoren: <ul style="list-style-type: none"> • Recreatieve activiteiten (12 items) • Fysieke activiteiten (13 items) • Sociale activiteiten (10 items) • Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn (10 items) • Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt (10 items)
Scoreblad dat gebruikt wordt voor de scores op dit niveau	Samenvattende scorebladen voor CAPE en PAC	CAPE: Domeinscoreblad CAPE PAC: Domeinscoreblad PAC	CAPE: Scoreblad Activiteitentype CAPE PAC: Samenvattend scoreblad PAC
Aantal behaalde scores	CAPE: 5 <ul style="list-style-type: none"> • Eén Totalscore voor iedere gemeten dimensie PAC: 1 <ul style="list-style-type: none"> • Eén Totalscore voor de gemeten dimensie 	CAPE: 10 <ul style="list-style-type: none"> • Twee Domeinscores voor elk van de vijf gemeten dimensies PAC: 2 <ul style="list-style-type: none"> • Twee Domeinscores voor de gemeten dimensie 	CAPE: 25 <ul style="list-style-type: none"> • Vijf scores voor elk van de vijf gemeten dimensies PAC: 5 <ul style="list-style-type: none"> • Vijf scores voor de gemeten dimensie
Meest bruikbaar voor	Klinische doeleinden en onderzoek	Onderzoek	Klinische doeleinden en onderzoek

Wanneer u het gewenste scoringsniveau kiest, is het belangrijk om te bepalen welke informatie over de participatie van het kind u wilt hebben. Als u een algemeen overzicht van de participatie van het kind en zijn of haar voorkeuren voor activiteiten wilt, volgt u de stappen voor de Totalscore van de meetinstrumenten.

Als u de participatie en voorkeuren van het kind bij formele en informele activiteiten wilt meten, volgt u de stappen voor de Domeinscore van de meetinstrumenten. Als u de participatie en voorkeuren van het kind op het activiteitsniveau wilt meten, volgt u de stappen voor de score Activiteitentypen van de meetinstrumenten. Als u geïnteresseerd bent in meerdere niveaus, vult u de desbetreffende Scorebladen in.

Overzicht voor het berekenen van de scores

De aanpak voor de berekening van de scores is vergelijkbaar voor alle participatiedimensies, maar er zijn belangrijke verschillen. De volledige scoreberekeningen voor elke dimensie binnen iedere niveau vindt u in bijlage B. De stappen voor het berekenen van de scores van een individueel kind, met behulp van de Samenvattende scorebladen van de CAPE en de PAC, worden verderop in dit hoofdstuk uitgewerkt.

Diversiteit

Voor de Diversiteitdimensie bestaat de basisformule uit het optellen van het aantal verschillende activiteiten op de niveaus Totaal, Domein en Activiteitentype. De Diversiteitdimensie bestaat uit een optelsom van activiteiten die de Diversiteitscore vormt; echter, deze score kan ook gebruikt worden als deler in sommige berekeningen voor andere dimensies. De maximumscore is afhankelijk van het aantal items voor ieder niveau. De range voor de Totaalscore Diversiteit is bijvoorbeeld 0-55, omdat er 55 items zijn, maar de range voor de Informele diversiteitscore is 0-40 omdat er 40 informele items zijn.

Intensiteit

Er zijn zeven antwoordmogelijkheden voor de Intensiteitdimensie van de CAPE die variëren van 1 (1 keer in de afgelopen 4 maanden) tot 7 (1 keer per dag of meer). Voor de berekening van de Intensiteitscore van de CAPE is de basisformule het optellen van de frequentiescores (dat wil zeggen de score 'Hoe vaak' voor die items die het kind uitvoert) gedeeld door het aantal mogelijke items. Afhankelijk van het gewenste scoringsniveau (dat wil zeggen Totaal, Domein, Activiteitentype) zal het aantal mogelijke items variëren. De score wordt berekend op basis van alle mogelijke items, niet alleen op wat het kind doet. De mogelijke scorering van deze dimensie is 1.0-7.0.

Met wie

Er zijn vijf antwoordmogelijkheden voor de dimensie Met wie bij de CAPE: (1) Alleen, (2) Met gezinsleden (bijvoorbeeld ouders, broers of zussen), (3) Met familie (bijvoorbeeld grootouders, tantes, ooms, neven/nichten), (4) Met vrienden en (5) Met anderen (bijvoorbeeld begeleiders, andere mensen of meerdere soorten mensen). De score 'Met wie' wordt berekend door de scores voor 'Met wie' van de activiteiten die het kind uitvoert op te tellen en deze te delen door het aantal items dat het kind uitvoert. De deler is ook de Diversiteitscore voor het gewenste scoringsniveau (Totaal, Domein of Activiteitentype) en is specifiek van

toepassing op dat kind. Deze gemiddelde score is de eenvoudigste maat voor de gemiddelde tendens die gebruikt kan worden voor onderzoek en klinische doeleinden. De mogelijke scorering van deze dimensie is 1.0-5.0.

Deze scoringsmogelijkheden werden ontworpen om de mate van interactie van het kind met anderen op basis van sociale/geografische nabijheid te onderzoeken. Dit kan variëren van het alleen uitvoeren van activiteiten of het uitvoeren van solitaire activiteiten (een lagere score) tot bezigheden met het gezin, en vervolgens met anderen buiten de directe kring van het kind (een hogere score). Wanneer een kind aangeeft dat hij of zij activiteiten met twee typen personen uitvoert, moet het kind een score krijgen voor de 'buitenste' persoon op deze vijfpuntsschaal. Wanneer een kind bijvoorbeeld aangeeft dat hij of zij de activiteit met beide broers/zussen uitvoert (een score van 2) en vrienden (een score van 4), dan dient het kind de hogere score (een score van 4) te krijgen. Wanneer een kind echter een activiteit uitvoert met een groep mensen die bestaat uit drie of meer soorten individuen, ongeacht hun relatie tot het kind (bijvoorbeeld wanneer het op een feestje is met gezinsleden, andere familieleden en vrienden) dan moet het kind een score van 5 krijgen, Met Anderen, voor deze activiteit.

Waar

Er zijn zes antwoordmogelijkheden voor de dimensie Waar van de CAPE: (1) Thuis, (2) Bij familie thuis, (3) In de buurt, (4) Op school (maar *niet* tijdens de lessen), (5) In je dorp of stad, en (6) Buiten je dorp of stad. De score 'Waar' wordt berekend door de Waarscores van de items die het kind uitvoert op te tellen en te delen door het aantal items dat het kind uitvoert. Deze deler is ook de Diversiteitscore voor het gewenste scoringsniveau (Totaal, Domein of Activiteitentype) en is alleen van toepassing op dat kind. De mogelijke scorering van deze dimensie is 1.0-6.0. Deze scores geven participatie weer die meer op thuis gericht is (een lagere score) en participatie die meer op de woonplaats gericht is (een hogere score).

Plezier

Er zijn vijf antwoordmogelijkheden voor de dimensie Plezier van de CAPE: (1) Helemaal geen, (2) Weinig, (3) Een beetje, (4) Veel en (5) Heel erg veel. De score Plezier wordt berekend door de scores voor Plezier van de items die het kind uitvoert op te tellen en te delen door het aantal items dat het kind uitvoert. Deze deler is ook de Diversiteitscore voor het gewenste scoringsniveau (Totaal, Domein of Activiteitentype) en is alleen van toepassing op dat kind. De mogelijke scorering van deze dimensie is 1.0-5.0.

Voorkeur

Er zijn drie antwoordmogelijkheden voor de Voorkeurdimensie van de PAC: (1) Zou ik helemaal niet leuk vinden, (2) Zou ik een beetje leuk vinden en (3) Zou ik heel erg leuk vinden. De Voorkeurscore wordt berekend door alle Voorkeurscores op te tellen en te delen door het totale aantal items. Afhankelijk van het gewenste scoringsniveau (dat wil zeggen Totaal, Domein of Activiteitentype) varieert het

aantal mogelijke items. De deler komt overeen met het aantal items dat op dat niveau van toepassing is. Voorkeurscores zijn gemiddelden die variëren van 1.0-3.0.

Ontbrekende gegevens

Het is belangrijk om het materiaal dat door u en/of het kind is ingevuld te controleren op ontbrekende gegevens. Overgeslagen items of ontbrekende antwoorden kunnen de meetinstrumenten ongeldig maken. Ontbrekende informatie dient waar mogelijk ingevuld te worden door het kind telefonisch, per e-mail of brief te benaderen. Contact opnemen met het kind is de beste optie bij het verzamelen van individuele data; wanneer er gegevens ontbreken bij een groepsonderzoek moet er ook geprobeerd worden om contact op te nemen met het desbetreffende kind.

Wanneer er gegevens worden verzameld bij grote groepen kinderen voor onderzoek, kan het zijn dat er geen navraag kan worden gedaan naar individuele respondenten. Voor individuele beoordelingen en voor groepen geldt dat, wanneer de ontbrekende gegevens niet aangevuld kunnen worden, er minimaal 80% van de gegevens voor ieder scoringsniveau bekend moet zijn om de scores te kunnen berekenen. Berekeningen met scores met minder dan 80% van de gegevens moeten voorzichtig geïnterpreteerd worden.

Het invullen van de Samenvattende scorebladen

De Samenvattende scorebladen van de CAPE en de PAC vindt u in de testset. Net als bij de Vragenlijsten zitten beide documenten voor het gebruiksgemak in hetzelfde boekje. In bijlage D van deze Handleiding vindt u drie aanvullende scorebladen die gekopieerd kunnen worden: CAPE Domeinscores, CAPE score Activiteitentype en PAC Domeinscores. Het is belangrijk dat u bepaalt welk scoringsniveau het meest bruikbaar zal zijn voor uw doelen en dat u de aanvullende scorebladen selecteert. Meestal zijn de scores Totaal en Activiteitentype het meest bruikbaar voor klinici terwijl onderzoekers meer belang hebben bij de Domeinscores.

Het invullen van het Samenvattende scoreblad voor Totaalscores van de CAPE

Het Samenvattende scoreblad van de CAPE wordt gebruikt om de Totaalscores te berekenen. Op het Samenvattende scoreblad van de CAPE staan vijf kolommen, een voor iedere gemeten participatiedimensie. Volg de stappen hierna om het Samenvattende scoreblad van de CAPE in te vullen (zie figuren 4.1 en 4.2):

1. Wanneer er een zelfstandige afname van de CAPE is uitgevoerd met de CAPE Vragenlijst, dan moeten de scores worden overgeschreven op het Samenvattende scoreblad van de CAPE. Wanneer de CAPE door een interviewer is afgenomen met behulp van de Activiteitenkaarten en de scores voor de

antwoorden van het kind direct op het Samenvattende scoreblad zijn opgeschreven, dan kunt u de scores gaan berekenen.

2. De eerste kolom is de Diversiteitdimensie, waarbij de scores 1 of 0 moeten zijn. Om de Totaalscore voor Diversiteit te berekenen telt u de genoteerde scores op in de Diversiteitskolom. Schrijf het totaal in de ruimte voor scoreberekeningen op het blad. Omdat er geen andere berekening nodig is voor dit domein, schrijft u de som van de Diversiteitscores over in het vak voor de Totaalscore Diversiteit.
3. De tweede kolom is de Intensiteitdimensie, waarbij de antwoorden mogen variëren van 1-7. Om de Totaalscore voor Intensiteit te berekenen, telt u de genoteerde scores op in de Intensiteitskolom. Schrijf het totaal in het vak voor scoreberekening op het blad. Deel de som van de Intensiteitscores door 55 (het totale aantal mogelijke activiteiten). Schrijf deze waarde op in het vak voor de Totaalscore Intensiteit.
4. De derde kolom is de dimensie Met wie, waarbij de genoteerde antwoorden mogen variëren van 1-5. Om de Totaalscore Met wie te berekenen, telt u de genoteerde scores in de kolom Met wie op. Schrijf het totaal in het vak voor de scoreberekening op het blad. Deel de som door het aantal activiteiten dat het kind uitvoert (dit is ook de Totaalscore Diversiteit). Schrijf deze waarde in het vak voor de Totaalscore Met wie.
5. De vierde kolom is de dimensie Waar, waarbij de genoteerde scores mogen variëren van 1-6. Om de Totaalscore Waar te berekenen telt u de genoteerde scores op in de kolom Waar. Schrijf het totaal in het vak voor de scoreberekening op het blad. Deel de som door het aantal activiteiten dat het kind uitvoert (dit is ook de Totaalscore Diversiteit). Schrijf deze waarde in het vak voor de Totaalscore Waar.
6. De vijfde kolom is de dimensie Plezier, waarbij de genoteerde score mag variëren van 1-5. Om de Totaalscore voor Plezier te berekenen telt u de genoteerde scores op in de kolom Plezier. Schrijf het totaal in het vak voor de scoreberekening op het blad. Deel de som door het aantal activiteiten dat het kind uitvoert (dit is ook de Totaalscore Diversiteit). Noteer deze waarde in het vak voor de Totaalscore Plezier.

Alle vijf scores kunnen uitgezet worden op de getallenlijnen onder elke kolom om zo een grafische weergave te krijgen van waar de scores van het kind vallen op het continuüm van elke dimensie.

CAPE
Item
Nummer Item omschrijving

CAPE Item Nummer	Item omschrijving	0 1 Diversiteit	1 2 3 4 5 6 7 Intensiteit	1 2 3 4 5 Met wie	1 2 3 4 5 6 7 Waar	1 2 3 4 5 6 7 Plezier
22	Zangles volgen of in een koor zingen	0				
23	Tekeningen of les in boetsen, beeldhouwen of fotografie volgen	0				
24	Danstes volgen	0				
25	Bijles voor school volgen	1	5	5	5	2
26	Een muziekinstrument spelen	0				
27	Muziekles volgen	0				
28	Meedoen aan activiteiten die georganiseerd zijn door je dorp of stad	1	5	4	5	4
29	Een religieuze activiteit doen	1	5	2	5	4
30	Meedoen op een schoolclub	0				
31	Dansen	0				
32	Wandelen	0				
33	Fietsen, skaten of skateboarden	0				
34	Watersporten	0				
35	Wintersporten	0				
36	In een speeltuin spelen	0				
37	Een (straat)spel spelen	0				
38	Tuinieren	0				
39	Vissen	0				
40	Sporten in je eentje	0				
41	Sporten met anderen (niet in teamverband)	0				
42	Naar de film gaan	1	4	2	5	5
43	Naar de (openbare) bibliotheek gaan	0				
44	Tv-kijken of naar een dvd of video kijken	1	7	1	1	3
45	Naar een evenement of optreden gaan	0				
46	Een dagje uit gaan	0				
47	Lezen	0				
48	Naar muziek luisteren	0				
49	Vrijwilligerswerk doen	0				
50	Huishoudelijke karweitjes doen	1	6	1	1	2
51	Een baantje hebben	0				
52	Eten klaarmaken of bakken	0				
53	Huiswerk maken	1	6	1	1	2
54	Boodschappen doen of winkelen	0				
55	Een huisdier verzorgen	1	7	1	1	5
Subtotalen voor de dimensies voor items 22-55.		8	45	17	24	27
		Diversiteit	Intensiteit	Met wie	Waar	Plezier

2

Kopieer deze subtotalen naar de sectie op pagina 3.

Figuur 4.1 Een voorbeeld van het invullen en bepalen van de totaalscores op het CAPE Samenvattend Scoreblad

Scoreberekening

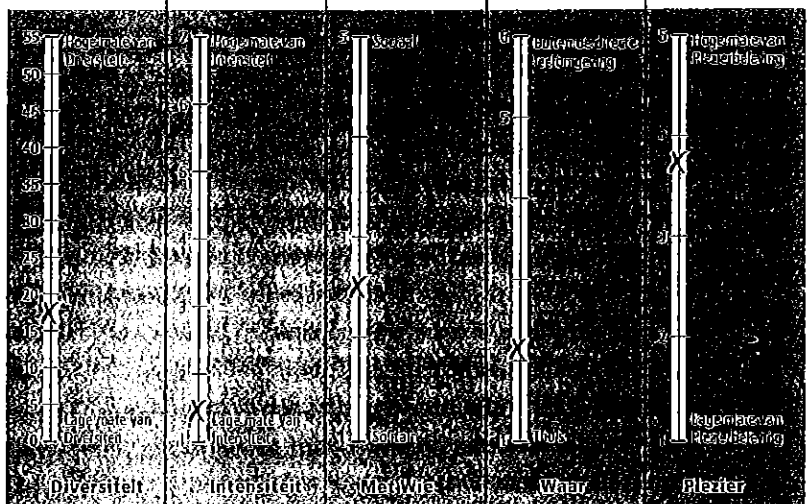
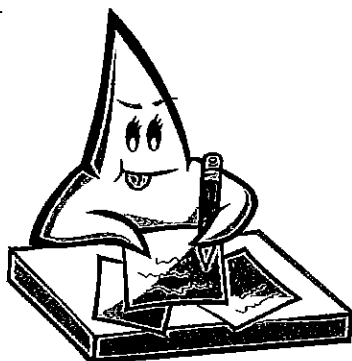
Volg per kolom de instructies om voor ieder domein een Totaalscore te berekenen

Diversiteit	Intensiteit	Met/Wie	Waar	Plezier
Subtraal voor items 1-21 8	Subtraal voor items 1-21 37	Subtraal voor items 1-21 25	Subtraal voor items 1-21 14	Subtraal voor items 1-21 37
Subtraal voor items 22-55 9	Subtraal voor items 22-55 45	Subtraal voor items 22-55 + 17	Subtraal voor items 22-55 + 24	Subtraal voor items 22-55 + 27
17	82	42	38	64
	55	Totaal Diversiteit Score 17	Totaal Diversiteit Score 17	Totaal Diversiteit Score 17
	15	25	22	38
Neem het totaal in onderstaand vakje	Neem het totaal in onderstaand vakje	Neem het totaal in onderstaand vakje	Neem het totaal in onderstaand vakje	Neem het totaal in onderstaand vakje

Vul voor ieder domein de berekende Totaalscores in.

Totaalscore Diversiteit	Totaalscore Intensiteit	Totaalscore Met/Wie	Totaalscore Waar	Totaalscore Plezier
17	15	25	22	38

Zet de Totaalscores uit op de getallenlijn voor een grafische weergave van de mate van participatie en plezier van het kind.

Gebruik deze ruimte om notities te maken van overige activiteiten die het kind noemt. Deze ruimte kan tevens gebruikt worden om observaties of overige bijzonderheden te registreren.

Opmerkingen

Tijdens de testafname maakt Sophie verschillende opmerkingen over de activiteiten en categoriekaarten. Meerdere keren vertelde ze dat ze graag beter zou willen leren tekenen.

Figuur 4.2 Een voorbeeld van de scoreberekeningen op het CAPE Samenvattend Scoreblad

Het berekenen van de Domeinscores van de CAPE

De Domeinscores van de CAPE worden berekend om de formele en informele activiteiten waaraan het kind deelneemt te kwantificeren. Voor het berekenen van de Domeinscores schrijft u de antwoorden van kind over, van het Samenvattende scoreblad op het Domeinscoreblad van de CAPE. Dit formulier vindt u als kopieerbaar blad in bijlage D. Volg deze stappen om de Domeinscores voor elke dimensie te berekenen (zie figuur 4.3):

1. Schrijf de antwoorden van het kind over op het Domeinscoreblad van de CAPE.

De itemnummers staat niet op numerieke volgorde, maar ze zijn geordend per domein en dus moet u ieder itemnummer op het blad opzoeken.

Als de CAPE Vragenlijst via een zelfstandige afname is afgenomen en de scores zijn genoteerd op het Samenvattende scoreblad voor een berekening van de Totaalscores, moeten de scores worden overgeschreven op het Domeinscoreblad.

Als de CAPE Vragenlijst via een zelfstandige afname is afgenomen, **en u wilt alleen de Domeinscores hebben**, dan kunnen de antwoorden direct worden overgeschreven van de Vragenlijst op het Domeinscoreblad.

Wanneer de CAPE door een interviewer is afgenomen met behulp van de Activiteitenkaarten en de scores zijn genoteerd op het Samenvattende scoreblad voor de berekening van de Totaalscores, moeten de scores worden overgeschreven op het Domeinscoreblad.

Als de CAPE door een interviewer is afgenomen met behulp van de Activiteitenkaarten, **en u alleen de Domeinscores wilt hebben**, kunnen de antwoorden direct op het Domeinscoreblad worden genoteerd.

2. Voor Informele en Formele domeinen volgt u dezelfde scoringsprocedures voor iedere dimensie zoals in de beschrijving voor het bepalen van de Totaalscores, **behalve** voor de Intensiteitdimensie. De som van de Intensiteitscores voor het totaalscoreniveau wordt gedeeld door 55, maar de som van de Intensiteitscores voor elke dimensie wordt gedeeld door het aantal items in die dimensie voor dat domein.

De berekening van de scores voor Activiteitentypen van de CAPE

Als u de participatie van het kind wilt berekenen aan de hand van de vijf activiteitentypen heeft u het aanvullende scoreblad Activiteitentypen van de CAPE nodig. Dit formulier vindt u als kopieerbaar blad in bijlage D. Volg onderstaande stappen om de scores voor de Activiteitentypen van de CAPE te berekenen (zie figuur 4.4):

1. Schrijf de antwoorden van het kind over op het scoreblad Activiteitentypen van de CAPE

De itemnummers staan niet op numerieke volgorde, maar ze zijn geordend op Activiteitentype, u moet dus elk itemnummer op het blad opzoeken.

Als de CAPE Vragenlijst via een zelfstandige afname is afgenomen en de scores zijn overgeschreven op het Samenvattende scoreblad voor een berekening van de Algemene scores, moeten de scores worden overgeschreven op het scoreblad Activiteitentypen.

Als de CAPE Vragenlijst via een zelfstandige afname is afgenomen, en u wilt alleen de Scores voor Activiteitentypen hebben, dan kunnen de antwoorden direct worden overgeschreven van de vragenlijst op het Scoreblad Activiteitentypen.

Wanneer de CAPE door een interviewer is afgenomen met behulp van de Activiteitenkaarten en de scores zijn genoteerd op het Samenvattende scoreblad voor de berekening van de Totaalscores, moeten de scores worden overgeschreven op het Scoreblad Activiteitentypen.

Als de CAPE door een interviewer is afgenomen met behulp van de Activiteitenkaarten, en u alleen de scores voor Activiteitentypen wilt hebben, kunnen de antwoorden direct op het scoreblad Activiteitentypen worden genoteerd. Echter, omdat de items niet op numerieke volgorde staan, kan het handiger zijn om de antwoorden van het kind te noteren op het Samenvattende scoreblad en ze dan over te schrijven op het scoreblad Activiteitentypen.

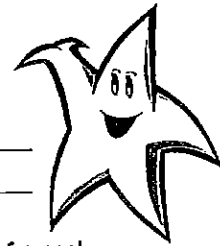
2. Volg de scoringsprocedures voor elke dimensie volgens de beschrijving voor het scoren van de Totaalscores, behalve voor de Intensiteitdimensie. De som van de Intensiteitscores op het totaalniveau wordt gedeeld door 55, maar de som van de Intensiteitscores voor elke dimensie wordt gedeeld door het aantal items van dat type.

Children's Assessment of Participation and Enjoyment

Activiteit Type Scores

Naam Sophie Jansen
 Leeftijd 9 Jongen Meisje Datum 13/8/10

Instructies: De 55 Cape-items kunnen worden onderverdeeld in een Formeel en een Informeel domein. U heeft ter referentie een volledig ingevuld CAPE samenvattend scoreblad nodig om de CAPE Domein scores te berekenen. Zoek elk CAPE item op en noteer de respons van het kind in het bijbehorende vakje. Volg per kolom de instructies om de CAPE Domein scores te bepalen.

Recreatieve activiteiten							
CAPE Item Nummer	Itemomschrijving	1 Niet (of bijna) overal 2 Sommaal (of bijna) overal 3 Overal 4 Zeer intens 5 Zeer vaak 6 Zeer vaak 7 Niet (of bijna) overal		1 Niet 2 Sommaal 3 Overal 4 Zeer vaak 5 Zeer vaak		1 Niet 2 Sommaal 3 Overal 4 Zeer vaak 5 Zeer vaak	
		Diversiteit	Intensiteit	Met Wie	Waar	Plaatst	
1	Puzzelen	0					
2	Bord- of kaartspelletjes spelen	1	3	2	1	4	
3	Knutselen, tekenen of kleuren	1	5	1	1	5	
4	Dingen verzamelen	0					
5	Computer- of videospelletjes spelen	1	4	3	2	4	
12	Met huisdieren spelen	1	7	1	1	5	
14	Doen als óf fantasiespel spelen	1	2	4	3	4	
15	Met speelgoed of dingen spelen	1	6	3	1	4	
32	Wandelen	0					
36	In een speeltuin spelen/ spelen met speelloestellen	0					
44	Tv-kijken of naar een dvd of video kijken	1	7	1	1	3	
55	Een huisdier verzorgen	1	7	1	1	5	
Totaal Recreative Activiteiten		8	41	16	11	34	
			12	8	8	8	
			3.4	2	1.4	4.3	
Recreatieve Activiteiten Scores		8	3.4	2	1.4	4.3	

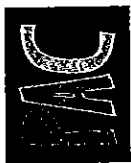
Figuur 4.4 Het berekenen van de CAPE Scores voor Activiteitentypen

Het Samenvattende scoreblad van de PAC invullen

Het Samenvattende scoreblad van de PAC wordt gebruikt om scores voor Activiteitentypen en Totaalscores te berekenen. Volg de onderstaande stappen om het Samenvattende scoreblad van de PAC in te vullen (zie figuur 4.5)

1. Schrijf de antwoorden van het kind over op het Samenvattende scoreblad van de PAC.
De itemnummers staan niet op numerieke volgorde, maar ze zijn geordend op Activiteitentype, u moet dus elk itemnummer op het blad opzoeken. Als de PAC Vragenlijst via een zelfstandige afname is afgenomen, schrijft u de scores over van de Vragenlijst op het Samenvattende scoreblad.
Als de PAC door een interviewer is afgenomen met behulp van de Activiteitenkaarten, kunt u de antwoorden direct op het Samenvattende scoreblad schrijven.
2. Voor het berekenen van de Voorkeurscores voor Activiteitentypen telt u de scores in elk van de vijf kolommen op en schrijft u de uitkomst in het hiervoor bestemde (ovale) vak in iedere kolom.
3. Deel de som van iedere kolom door het aantal items voor het desbetreffende Activiteitentype.
4. Schrijf deze waarde in het vak dat bij iedere kolom hoort. Deze waarde is de Voorkeurscore voor het desbetreffende Activiteitentype.

Voor het berekenen van de Totaalscore van de PAC, schrijft u de som van iedere kolom in het bijbehorende (ovale) vak. Tel de vijf waarden op en deel deze door 55. Schrijf deze waarde in de hiervoor bestemde ruimte. Deze waarde is de Totaalscore Voorkeur.

Preferences for Activities of Children

Samenvattend scoreblad

Activiteitentypen en Totaalscores

Naam Sophie Jansen Leeftijd 9 Jongen Meisje Datum 13/8/10

Instructies: De 55 PAC-items worden gecategoriseerd in vijf Activiteitentypen. Zoek elk PAC-item op in de verschillende Activiteitencategorieën en noteer de respons van het kind in het bijbehorende vakje. De PAC Voorkeurscores hebben een scorebereik van 1-3. Volg per kolom voor elk Activiteitentype de instructies om de PAC Activiteitentypescores en Totaalscores te berekenen.

Voorkeurscore

1. Zou ik helemaal niet leuk vinden.

2. Zou ik een beetje leuk vinden.

3. Zou ik heel erg leuk vinden.

PAC Item Nummer	Score	Itemomschrijving	Score	Itemomschrijving	Score
1	3	Puzzelen	100	Een brief schrijven/ e-mailen	1
2	3	Bord- of kaarspellen spelen	100	Een verhaal schrijven	1
3	3	Knutselen, tekenen of kleuren	100	Bijles voor school volgen	1
4	1	Dingen verzamelen	100	Een religieuze activiteit doen	2
5	3	Computer- of videospelletjes spelen	100	Naar de (openbare) bibliotheek gaan	1
12	3	Met huisdieren spelen	100	Lezen	1
14	2	Doen alsof of fantasie spel spelen	100	Vrijwilligerswerk doen	1
15	2	Met speelgoed of dingen spelen	100	Huishoudelijke karweitjes doen	1
32	1	Wandelen	100	Huiswerk maken	1
36	1	In een speeltuin spelen/ spelen met speelbollen	100	Boodschappen doen of winkelen	1
44	3	Tu-kijken of naar een dvd of video kijken	100		
55	3	Een huisdier verzorgen	100		

Recreatieve activiteiten Somscore **28** ÷ 12 = **2.3**

Fysieke activiteiten Somscore **14** ÷ 13 = **1.1**

Sociale activiteiten Somscore **22** ÷ 10 = **2.2**

Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn Somscore **19** ÷ 10 = **1.9**

Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt Somscore **11** ÷ 10 = **1.1**

Totaalscore

Recreatieve activiteiten Somscore **28**

Fysieke activiteiten Somscore **14**

Sociale activiteiten Somscore **22**

Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn Somscore **19**

Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt Somscore **11**

Totaal **94** ÷ **55** = **1.7**

PAC Totaal Score **1.7**

Figuur 4.5 Het invullen van het PAC Samenvattend scoreblad

Het berekenen van de Domeinscores van de PAC

Om de Domeinscores van de PAC te berekenen, gebruikt u het Domeinscoreblad van de PAC (zie bijlage D). Dit blad kan gekopieerd worden. Volg de volgende stappen om de Domeinscores te berekenen. (De Domeinscores van de PAC worden op dezelfde wijze berekend als de Domeinscores van de CAPE, zie figuur 4.3):

1. Schrijf de antwoorden van het kind over op het Domeinscoreblad van de PAC. De itemnummers staat niet in numerieke volgorde maar ze zijn geordend per domein, en dus moet u ieder itemnummer op het blad opzoeken.
Als de PAC Vragenlijst via een zelfstandige afname is afgenomen en de scores zijn overgeschreven op het Samenvattende scoreblad voor een berekening van de Totaalscores, dan moeten de scores worden overgeschreven op het Domeinscoreblad.
Als de PAC Vragenlijst via een zelfstandige afname is afgenomen, **en u alleen de Domeinscores wilt bepalen**, dan kunnen de antwoorden direct worden overgeschreven van de Vragenlijst op het Domeinscoreblad.
Wanneer de PAC door een interviewer is afgenomen met behulp van de Activiteitenkaarten en de scores zijn genoteerd op het Samenvattende scoreblad voor de berekening van de Totaalscores, dan moeten de scores worden overgeschreven op het Domeinscoreblad.
Als de PAC door een interviewer is afgenomen met behulp van de Activiteitenkaarten, **en u alleen de Domeinscores wilt hebben**, kunnen de antwoorden direct op het Domeinscoreblad worden genoteerd.
2. Tel de genoteerde scores voor het Informele domein op en schrijf de som in het hiervoor bestemde vak.
3. Deel deze som door 40 en noteer deze waarde in de ruimte voor de Voorkeurscores voor Informele activiteiten.
4. Tel de genoteerde scores voor het Formele domein op en schrijf de som in het hiervoor bestemde vak.
5. Deel deze som door 15 en noteer deze waarde in het vak voor de Voorkeurscore voor Formele activiteiten.

Hoofdstuk 5

Interpretatie

De CAPE en de PAC kunnen samen gebruikt worden om informatie te verkrijgen over de daadwerkelijke participatiepatronen, het huidige plezier en de participatievoorkeuren. De CAPE en de PAC kunnen onafhankelijk van elkaar gebruikt worden, maar wanneer u deze meetinstrumenten samen gebruikt krijgt u een accurater beeld van de complexe aard van de participatie van een kind. Wanneer de huidige participatiepatronen, het plezier en de voorkeuren zijn geanalyseerd, kan deze informatie gebruikt worden om specifieke doelen te formuleren en om veranderingen te evalueren na bepaalde hulpprogramma's of interventies. Met behulp van de CAPE en de PAC kunt u een band opbouwen met het kind en waardevolle informatie inwinnen waarmee het kind en het gezin interventiedoelen op kunnen stellen.

Er zijn scores voor elke participatiedimensie en bij iedere score hoort een beschrijving van die specifieke dimensie. Wanneer echter de scores voor alle dimensies worden onderzocht krijgt u een completere beschrijving van de participatiediversiteit en van de intensiteit, het plezier, de locatie en de betrokkenheid van anderen bij de participatie. Wanneer u maar naar één participatiedimensie kijkt, wordt de interpretatie van de participatie beperkt en maakt u geen gebruik van het volledige potentieel van de CAPE en de PAC. Behandelaars die zich op specifieke activiteiten willen richten of op individuele items van de CAPE en de PAC, kunnen zich het beste richten op scores voor Intensiteit, Plezier, Waar en Met wie op individuele items.

De informatie die wordt verkregen door middel van de scores op de CAPE en de PAC kan worden geïnterpreteerd door vergelijkingen te maken met kinderen van dezelfde leeftijd, hetzelfde geslacht of kinderen in een vergelijkbare diagnostische groep (Law et al., 2004). De Voorkeurscores worden gebruikt voor het identificeren van activiteiten die het kind graag wil uitvoeren, wat met name van belang is voor het stellen van doelen bij cliënten die op bepaalde activiteiten gericht zijn, of bij het selecteren van bepaalde soorten activiteiten die onderzocht kunnen worden.

Scores kunnen voor individuele cliënten onderzocht worden, waarbij rekening wordt gehouden met aanvullende variabelen die niet direct met de CAPE en de PAC worden gemeten. De CAPE en de PAC kunnen samen met andere instrumenten worden gebruikt, zoals beroepsinteressesets of instrumenten voor het stellen van doelen. De scores kunnen ook gebruikt worden om veranderingen bij te houden in de participatie van een kind gedurende een bepaalde periode en om de effectiviteit van participatiegerichte interventieprogramma's te evalueren.

Het interpreteren van de scores

Totaalscores

De totaalscores geven de gebruiker informatie over diversiteit, intensiteit, plezier, waar en met wie voor de participatie en voorkeur voor activiteiten. Deze scores zijn belangrijk voor de gebruiker die de algemene participatie van een kind wil beschrijven. Hogere totaalscores wijzen op participatie in een groter aantal activiteiten, meer plezier, meer betrokkenheid bij verschillende mensen en omgevingen en een bredere voorkeur. Onthoud dat deze scores participatie beschrijven, maar dat ze niet bedoeld zijn om uitsluitel te geven over de keuze voor de ene klinische aanbeveling boven de ander.

- **Diversiteit:** Deze score vertegenwoordigt het aantal activiteiten dat het kind uitvoert, van de 55 potentiële activiteiten; hoe hoger dit aantal, hoe groter de verscheidenheid van de participatie. Een hogere totaalscore duidt op een meer diverse participatie.
- **Intensiteit:** Deze score weerspiegelt hoeveel tijd een kind gemiddeld besteedt aan het participeren aan activiteiten, op basis van het maximale aantal kansen voor participatie. Een hogere Intensiteitscore duidt op een langere participatieduur. De Intensiteitscore kan samen met de Diversiteitscore zorgen voor een meer nauwkeurige beschrijving van participatie. Een kind kan bijvoorbeeld aangeven dat hij of zij deelneemt aan een groot aantal activiteiten, terwijl de Intensiteitscore laag is. Deze lage score kan dan het gevolg zijn van een gebrek aan tijd voor participatie, beperkte toegang tot vervoer naar activiteiten buitenshuis of beperkte ondersteuning om meer tijd aan participatie te besteden. Lagere Intensiteitscores kunnen ook een weergave zijn van de hoeveelheid participatie die een kind fysiek aankan. Er zijn waarschijnlijk veel variabelen met betrekking tot het kind en het gezin die de Intensiteitscores kunnen beïnvloeden. Variabelen met betrekking tot het kind kunnen sportieve of sociale vaardigheden, fysiek en cognitief functioneren en prosociaal gedrag zijn. Variabelen met betrekking tot het gezin kunnen een gerichtheid op specifieke activiteiten zijn of financiële beperkingen en het gezinsinkomen. Interventies die gericht zijn op deze variabelen kunnen worden geëvalueerd met behulp van de Intensiteitscores voor participatie.

- **Met wie:** Deze score laat zien met wie het kind de activiteiten het vaakst uitvoert. Een lagere score wijst op meer solitaire activiteiten (activiteiten die alleen worden uitgevoerd) en een hogere score wijst op meer sociale betrokkenheid. Redenen voor het alleen of met anderen participeren kunnen van kind tot kind verschillen. Echter, wanneer een cliënt een voorkeur heeft uitgesproken voor deelname aan meer sociale activiteiten en toch de neiging heeft om voornamelijk alleen of met de ouders aan activiteiten deel te nemen, is het belangrijk om verder te onderzoeken hoe het sociale netwerk van het kind vergroot kan worden. Wanneer een kind de adolescentie bereikt gaat het doorgaans meer activiteiten uitvoeren met leeftijdsgenoten en minder met gezinsleden. Wanneer deze verandering niet zichtbaar is in de score van het kind, moet dit nader onderzocht worden.
- **Waar:** Deze score beschrijft het soort omgeving waarin de participatie meestal plaatsvindt. Een lagere score geeft aan dat de activiteiten met name thuis plaatsvinden en een hogere score geeft aan dat de activiteiten met name in de woonplaats plaatsvinden. Er zijn verschillende factoren die kunnen bepalen waar kinderen deelnemen aan activiteiten, zoals de beschikbaarheid van vervoer, fysieke toegankelijkheid, mogelijkheden om naar buiten te gaan (te reizen) en de interesse in het ontdekken van verschillende omgevingen. Clinici die in plattelandsgebieden werken en de CAPB en de PAC gebruiken, geven aan dat het belangrijk is om er niet automatisch van uit te gaan dat een regelmatige participatie thuis isolerend werkt. Zij geven aan dat cliënten die in kleine dorpen wonen misschien beperkt toegang hebben tot verschillende omgevingen, maar dat cliënten die op een boerderij wonen daarentegen verschillende plekken (micro-omgevingen) op de boerderij voor verschillende soorten activiteiten gebruiken. Wees voorzichtig met het interpreteren van de Waar-score door rekening te houden met factoren die uniek zijn voor uw cliënt en die van invloed kunnen zijn op deze score.
- **Plezier:** Deze score weerspiegelt de gemiddelde Plezierscore voor alle items waaraan het kind deelneemt. Een hogere score voor Plezier kan worden geïnterpreteerd als plezier dat beleefd wordt aan participatie. Dit plezier kan de motivatie om door te gaan met de participatie beïnvloeden. Een lage score voor Plezier vraagt om nader onderzoek naar de redenen voor het niet beleven van plezier aan de participatie. Interventies die erop gericht zijn om het plezier te vergroten zullen waarschijnlijk leiden tot een grotere motivatie om te participeren. Een patroon van neutrale of onverschillige beleving van alle activiteiten kan duiden op een gebrek aan plezier dat beleefd wordt aan participatie. Een dergelijk consistent antwoordpatroon kan een reden zijn om de stemming van het kind te onderzoeken.
- **Voorkeur:** Deze score weerspiegelt de gemiddelde Voorkeurscore voor alle items binnen een scoringsniveau voor de PAC. Een hogere score duidt op een

grotere voorkeur voor activiteiten in het algemeen, binnen een domein of voor een bepaald Activiteitentype.

Domeinscores

Zoals eerder aangegeven, is er bij formele activiteiten sprake van meer structuur, meer planning en meestal een instructeur. Informele activiteiten zijn over het algemeen minder gestructureerd en vereisen minder planning. De formele aard van de participatie kan beïnvloed worden door variabelen zoals het totale gezinsinkomen, samenhang binnen het gezin, voorkeur voor actieve of intellectueel-culturele recreatie en communicatief functioneren. De informele participatie-intensiteit kan beïnvloed worden door variabelen zoals ondersteuning door klasgenoten, vrienden en/of gezin; gezinsinkomen of financiële beperkingen; samenhang binnen het gezin; voorkeur voor actieve recreatieve activiteiten; sportieve of sociale vaardigheden of schoolvaardigheden; en fysiek, cognitief of communicatief functioneren. Lage Intensiteitscores in formele en informele domeinen wijzen erop dat de factoren die participatie kunnen beïnvloeden verder onderzocht moeten worden. Interventies die gericht zijn op mogelijke barrières voor formele en informele activiteiten kunnen worden gemeten met domeinscores. Bij een kind met een lage Intensiteitscore voor informele activiteiten kan deze score bijvoorbeeld hoger worden wanneer het gezin aan een programma voor recreatie en vrije tijd deelneemt.

Scores voor Activiteitentypen

De scores voor Activiteitentypen beschrijven de vijf verschillende typen waaraan een kind deelneemt. Er zijn verschillen in de interesses en vaardigheden die nodig zijn voor elk van deze vijf activiteitentypen. Deze verschillen hebben invloed op de wijze van interpretatie van de scores en de betekenis achter de scores. Fysieke activiteiten en Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn vereisen specifieke fysieke vaardigheden. Hoewel participatie aan dit soort activiteiten waardevol is, zijn deze activiteiten vaak kenmerkend voor sporten of teams van voorbijgaande aard, waaraan iemand niet de rest van zijn leven deelneemt. Recreatieve activiteiten, Sociale activiteiten en Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt vereisen meer overdraagbare vaardigheden, die gedurende de rest van het leven gebruikt worden en die een belangrijk onderdeel vormen van een levenslange participatie.

De nadruk op een evenwichtig samenspel van zowel fysieke als niet-fysieke activiteiten is een belangrijk punt van overweging bij de algehele gezondheid en het algehele welzijn van een kind. Scores die een gebrek aan balans in het activiteitentype waaraan een kind deelneemt laten zien, vragen om een nader onderzoek, waarbij een bredere participatie wordt nagestreefd. Er worden verschillende mogelijkheden voor specifieke activiteiten genoemd onder elk van de vijf activiteitentypen, die gebruikt kunnen worden voor kinderen die meer balans in hun participatie willen aanbrengen.

De volgende onderdelen gaan over variabelen waar rekening mee moet worden gehouden en die betrekking hebben op een specifiek activiteitentype.

Een lage Intensiteitscore voor participatie bij Recreatieve activiteiten wijst erop dat potentiële factoren, zoals actief-recreatieve oriëntatie, sportieve vaardigheden en fysiek functioneren, nader onderzocht moeten worden. Interventies die gericht zijn op deze variabelen kunnen een positief effect hebben op participatie aan recreatieve activiteiten. Interventies waarbij, onder andere, de spierkracht wordt vergroot kunnen bijvoorbeeld het fysieke functioneren verbeteren en een positief effect op de participatie aan actieve recreatie hebben.

Hogere scores in de categorie Actief bewegen suggereren dat het kind gericht is op activiteiten waarvoor sportieve vaardigheden en een bepaalde fysieke gesteldheid nodig zijn. Wanneer een kind laag scoort op Intensiteit bij Actief bewegen, maar een hoge Voorkeurscore voor dit activiteitentype heeft, kunnen er interventies worden opgesteld voor het verbeteren van de sportieve vaardigheden en de fysieke gesteldheid. Binnen de categorie Actief bewegen zijn er verschillende opties voor vergelijkbare activiteiten die verschillende soorten vaardigheden en functioneren vereisen. De kunst hierbij is om een activiteit te vinden die het kind met enig succes kan uitvoeren, of om een bestaande activiteit zo aan te passen dat het kind kan meedoen.

Intensiteitscores voor participatie aan Sociale activiteiten kunnen verbonden zijn met ondersteuning door klasgenoten of goede vrienden; totale gezinsinkomen of financiële beperkingen; beperkte hoeveelheid tijd; actief-recreatieve oriëntatie; sociale vaardigheden; fysiek, cognitief en communicatief functioneren; sociaal, emotioneel en gedragsmatig functioneren en prosociaal gedrag. Lage participatiescores op dit gebied vragen om interventies die gericht zijn op de geïdentificeerde factoren. Activiteiten die de ontwikkeling van sociale vaardigheden bevorderen kunnen bijvoorbeeld de participatie aan sociale activiteiten vergroten, wat met name belangrijk is wanneer het kind een grote voorkeur voor sociale activiteiten heeft aangegeven.

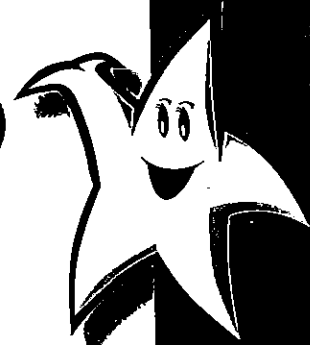
Lage participatiescores op Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn kunnen beïnvloed worden door actief-recreatieve oriëntatie, intellectueel-culturele oriëntatie en communicatief functioneren. Wanneer Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn de voorkeur van het kind hebben, kunnen er het beste interventies gepland worden die gericht zijn op mogelijke factoren die de participatie in de weg zouden kunnen staan. Er kan een activiteit uit de categorie Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn gekozen worden, terwijl het kind ook deelneemt aan activiteiten waarmee communicatievaardigheden worden ontwikkeld.

Participatie aan Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt kan worden beïnvloed door het totale gezinsinkomen; samenhang binnen het gezin; actief-recreatieve of intellectueel-culturele oriëntatie; fysiek, cognitief en communicatief functioneren en prosociaal gedrag. Een lagere participatiescore op dit gebied kan erop wijzen dat er interventies nodig zijn die gericht zijn op deze gezins- en kindvariabelen, als dit een voorkeursgebied voor het kind is.

Samenvatting

Bij het interpreteren van de scores voor klinische evaluatie die uit de CAPE en de PAC komen, is het belangrijk om te bedenken dat participatie een volledig individuele zaak is. Ook is het belangrijk om goed te bedenken in hoeverre de scores op de CAPE en de PAC informatie kunnen verschaffen over het plannen van interventies. Vanuit het oogpunt van onderzoek is participatie een concept dat steeds meer erkenning krijgt. De CAPE en de PAC geven informatie over de participatie van populaties kinderen.

Hoofdstuk 6

Betrouwbaarheid en validiteit

De statistische eigenschappen van een test bepalen hoeveel vertrouwen klinici en onderzoekers kunnen stellen in de nauwkeurigheid en precisie van de scores die uit dit instrument voortkomen. Bewijs voor de betrouwbaarheid en validiteit is cruciaal voor de interpretatie van de scores. De betekenis van de termen betrouwbaarheid en validiteit ontwikkelen zich steeds en worden niet door alle testgebruikers goed begrepen (American Educational Research Association, American Psychological Association & National Council on Measurement in Education [ABRA et al.], 1999). In dit hoofdstuk wordt de basis voor deze concepten uitgelegd, samen met de relevantie ervan voor uw gebruik van de CAPE of PAC. De technische eigenschappen van de oorspronkelijke Canadese versies van de CAPE en de PAC zijn grotendeels vastgesteld aan de hand van data afkomstig uit de eerste meting van een drie jaar durend longitudinaal onderzoek naar de structuren en predictoren van de participatie van kinderen. De informatie over betrouwbaarheid en validiteit in dit hoofdstuk is gebaseerd op de interviewversies van de CAPE en de PAC, met 49 items.

Bewijs voor de betrouwbaarheid

Betrouwbaarheid verwijst naar nauwkeurigheid, stabiliteit en consistentie van de testcores in verschillende situaties. Er zijn twee methoden gebruikt voor het leveren van bewijs voor de betrouwbaarheid van de CAPE en de PAC. De interne consistentie is geëvalueerd om aan te tonen dat de taken in een subtest één construct meten en de test-hertestbetrouwbaarheid is gebruikt om de stabiliteit van testcores bij herhaalde metingen aan te tonen.

Interne consistentie

Cronbach's alfa is een index voor interne consistentie, die varieert van 0 (geen consistentie) tot 1 (perfecte consistentie) en vertegenwoordigt het gemiddelde van alle split-halfbetrouwbaarheidswaarden voor de schaal. De data zijn verzameld bij 427 kinderen met beperkingen die deelnamen aan het longitudinale onderzoek

(zie tabel 3.3). De resultaten worden gerapporteerd voor twee metingen met de CAPE en de PAC, als bewijs voor de herhaalbaarheid van de schattingen van de interne consistentie.

Cronbach's alfa werd berekend voor de domeinen en activiteitentypen van de PAC. Zoals in tabel 6.1 te zien is leveren de alfawaarden voor de Formele en Informele domeinen voldoende bewijs voor de betrouwbaarheid: .76 voor het Formele domein en .84 voor het Informele domein op Tijdstip 1; en respectievelijk .78 en .84 op Tijdstip 2. De alfawaarden voor de vijf activiteitentypen van de PAC variëren van .67 tot .77. Onderzoekers verwachtten dat de interne consistentie van de Voorkeurscores van de PAC hoger zou zijn dan de interne consistentie van de frequentiescores van de CAPE (dat wil zeggen, de antwoorden van de deelnemers op de frequentieschaal in het Intensiteitdomein), omdat voorkeuren waarschijnlijk meer consistent de onderliggende overeenkomsten in de manier waarop kinderen kijken naar activiteiten binnen de vijf activiteitentypen, tot uitdrukking brengen. De daadwerkelijke participatie van kinderen die gemeten wordt door de frequentiescores van de CAPE wordt bepaald door veel verschillende omgevings-, gezins- en kindfactoren. Daarom werd niet verwacht dat de interne consistenties van deze scores zo hoog zouden zijn. De alfawaarden voor de Formele en Informele domeinen van de CAPE waren .42 voor het Formele domein en .76 voor het Informele domein op Tijdstip 1; en respectievelijk .35 en .77 op Tijdstip 2. De alfawaarden voor de vijf activiteitentypen van de CAPE varieerden van .30 (Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn) tot .62 (Sociale activiteiten).

Tabel 6.1 Interne consistentie van de Voorkeurscores van de PAC en de frequentiescores van de CAPE voor Domeinen en Activiteitentypen

Periode dataverzameling	Domeinen		Activiteitentypen				
	Formeel	Informeel	Recreatieve activiteiten	Fysieke activiteiten	Sociale activiteiten	Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn	Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt
PAC Tijdstip 1	.76	.84	.70	.74	.67	.75	.74
PAC Tijdstip 2	.78	.84	.74	.75	.68	.77	.77
CAPE Tijdstip 1	.42	.76	.61	.42	.62	.32	.48
CAPE Tijdstip 2	.35	.77	.65	.52	.62	.30	.46

Test-hertestbetrouwbaarheid

Er werd een schatting gemaakt van de stabiliteit van de CAPE door de test-hertestbetrouwbaarheid te onderzoeken. Hiervoor kregen de deelnemers dezelfde test twee keer, waarbij de omstandigheden steeds zo gelijk mogelijk waren. De test-hertestbetrouwbaarheid van de CAPE werd geëvalueerd door de test bij twee aparte

gelegenheden af te nemen, met een tussenpoos van drie weken tussen Tijdstip 1 en Tijdstip 2, bij een groep van 48 kinderen met beperkingen in de leeftijd van 6 tot 14 jaar. Tabel 6.2 laat de correlatiecoëfficiënten voor de acht CAPE-scores zien. Voor Totale participatie en de Formele en Informele domeinen varieerden de de intraclass correlatiecoëfficiënten voor de Diversiteit-, Intensiteit- en Plezierscores van .64 tot .86, waarmee voldoende test-hertestbetrouwbaarheid werd aangetoond (Kirshner & Guyatt, 1985). De Diversiteitscores voor de Activiteitentypen lieten betrouwbaarheidswaarden van .67 tot .77 zien. De Intensiteitscores voor Activiteitentypen lieten betrouwbaarheidswaarden van .72 tot .81 zien. De betrouwbaarheidswaarden voor de Plezierscores voor Activiteitentypen waren laag (behalve voor Recreatieve activiteiten, die .73 was). Deze scores voor Plezier kunnen onbetrouwbaar zijn, als gevolg van *recency* effecten. Met andere woorden, het kan zijn dat de kinderen het beleefde plezier aan de meest recente ervaringen weergaven, en dit zou de betrouwbaarheid van hun scores voor Plezier over de tijd beïnvloeden.

Tabel 6.2 Test-hertestbetrouwbaarheid voor de CAPE

Score	Domeinen			Activiteitentypen				
	Totale participatie	Formeel	Informeel	Recreatieve activiteiten	Fysieke activiteiten	Sociale activiteiten	Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn	Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt
Diversiteit	.75	.79	.73	.70	.78	.74	.67	.77
Intensiteit	.72	.86	.67	.74	.81	.72	.73	.79
Plezier	.65	.64	.65	.73	.12	.57	.41	.40

Bewijs voor de validiteit

De validiteit van een test wordt bepaald door de mate waarin de test meet wat de test zou moeten meten. Ook al kunnen verschillende bronnen van validiteit verschillende aspecten van validiteit vertegenwoordigen, toch vertegenwoordigen deze bronnen geen aparte soorten validiteit. Validiteit wordt weergegeven aan de hand van de mate van validiteit; het is niet gebaseerd op 'alles of niets'. De mate waarin specifieke data, onderzoek of theorie laten zien dat een test de concepten meet die het beweert te meten en de mate waarin de test toepasbaar is op de bedoelde populatie dient als bewijs voor de validiteit van de test (AERA et al., 1999).

Inhoud van de test

Bewijs voor de validiteit van de inhoud van de test is gebaseerd op de mate waarin de items het construct dat gemeten wordt vertegenwoordigen en ermee samenhangen. Bewijs voor de validiteit van de inhoud van de test werd vastgesteld tijdens de ontwikkeling van de CAPE en de PAC door middel van een uitgebreid literatuuronderzoek naar participatie, een herziening door experts en pilotonderzoek. Meer informatie over deze onderzoeken vindt u in hoofdstuk 3. Deze methoden

garanderen dat (1) de CAPE en de PAC een volledige reeks activiteiten meten waaraan kinderen normaal gesproken deelnemen, (2) de items op de juiste manier onderverdeeld zijn in domeinen en activiteitentypen, en (3) de items een weerspiegeling zijn van het conceptuele model of definitie van participatie van de auteurs, gebaseerd op het raamwerk van de Wereldgezondheidsorganisatie (King et al., 2003).

Typologie van activiteiten

Factoranalyse op de items laat zien in welke mate de items zich op de verwachte wijze gedragen, op basis van het onderliggende raamwerk dat is gebruikt om de meetinstrumenten op te stellen. Met het oorspronkelijke conceptuele raamwerk van de CAPE en de PAC werden negen soorten formele en informele activiteiten onderscheiden. Er zijn principale componentenanalyses voor de Voorkeurscores van de PAC uitgevoerd om de validiteit van deze typologie vast te stellen. Deze analyses werden voor de Voorkeurscores van de PAC uitgevoerd omdat voorkeuren de onderverdeling van items in typen sterker zouden moeten laten zien dan de Intensiteitscores van de CAPE. De intensiteit van de participatie wordt door veel factoren beïnvloed en daarom zouden eventuele onderliggende gemeenschappelijkheden met betrekking tot de ordening van activiteiten worden overschaduwd door de vele factoren die de daadwerkelijke participatie van kinderen beïnvloeden. De Voorkeurscores van de PAC laten zien wat kinderen onder ideale omstandigheden zouden doen en geven daarmee een duidelijker beeld van de validiteit van het conceptuele raamwerk dat gebruikt is voor het ontwerp van de twee meetinstrumenten. Omdat kinderen geen Intensiteitscores ontvangen wanneer ze aan geen enkele activiteit deelnemen, heeft de hoeveelheid ontbrekende gegevens op de CAPE bijgedragen aan de beslissing om analyses uit te voeren op de Voorkeurscores van de PAC.

Zoals in hoofdstuk 3 wordt beschreven, zijn er principale componentenanalyses met obliminrotatie uitgevoerd op twee datasets met PAC-voorkeurgegevens – de gegevens die op Tijdstip 1 en 2 van het longitudinale onderzoek zijn verzameld. Er zijn twee analyses uitgevoerd om de stabiliteit van de resulterende factoren te bepalen en om de juiste plaatsing van de items binnen de factoren te garanderen. Deze analyses laten zien dat er vijf factoren zijn (alle eigenwaarden >1.0), waarbij de analyse voor Tijdstip 1 34.2% van de variantie in de Voorkeurscores verklaart, terwijl de analyse voor Tijdstip 2 36.1% van de variantie verklaart. Zoals in hoofdstuk 3 aangegeven wordt, zijn deze vijf factoren minder gedifferentieerde onderverdelingen van de oorspronkelijke conceptuele onderverdeling van activiteiten, en zijn de negen oorspronkelijke onderverdelingen op een logische wijze ondergebracht bij de vijf factoren.

Tabel 6.3 en 6.4 laten de correlaties tussen de acht Intensiteitscores voor participatie van de CAPE en de acht Voorkeurscores van de PAC zien. Zoals verwacht hebben

de Totaalscores voor beide instrumenten de hoogste correlatie met participatie aan of voorkeur voor informele activiteiten omdat de instrumenten meer informele dan formele activiteiten bevatten. De relaties tussen de vijf activiteitentypen zijn hier van belang.

Voor de CAPE zijn de correlaties tussen de activiteitentypen laag, variërend van .22 tot .44, zoals in tabel 6.3 te zien is. Lage correlaties zijn te verwachten omdat de activiteitentypen voortkomen uit principale componentenanalyses waarmee geprobeerd is een maximale differentiatie tussen de activiteiten te garanderen. De hoogste correlaties worden gevonden voor Actief bewegen, dat de hoogste correlaties had met Sociale activiteiten (.44) en Recreatieve activiteiten (.40).

De correlaties tussen de Voorkeurscores van de PAC voor de vijf activiteitentypen variëren van .27 tot .55, zoals te zien is in tabel 6.4. Voor de PAC worden de hoogste correlaties gevonden tussen Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn en Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt (.55). Dit is logisch, omdat Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt de ontwikkeling van vaardigheden kunnen vereisen. De laagste correlaties worden gevonden tussen Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt en Actief bewegen (.27) en Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt en Sociale activiteiten (.30), waarmee aangegeven wordt dat voorkeuren voor Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt, relatief gezien, het meest onderscheidend zijn.

Tabel 6.3 Correlaties tussen de Intensiteitscores van de CAPE

Variabelen	Domeinen			Activiteitentypen			
	Totale participatie	Formele activiteiten	Informele activiteiten	Recreatieve activiteiten	Fysieke activiteiten	Sociale activiteiten	Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn
Formele activiteiten	.64						
Informele activiteiten	.96	.38					
Recreatieve activiteiten	.72	.22	.78				
Fysieke activiteiten	.71	.51	.66	.40			
Sociale activiteiten	.68	.26	.72	.30	.44		
Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn	.60	.79	.41	.26	.34	.23	
Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt	.64	.55	.56	.22	.27	.36	.36

Noot: $n = 427$

Tabel 6.4 Correlaties tussen de Voorkeurscores van de PAC

Variabelen	Domeinen			Activiteitentypen			Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn
	Totale participatie	Formeel	Informeel	Recreatieve activiteiten	Fysieke activiteiten	Sociale activiteiten	
Formele activiteiten	.87						
Informeel activiteiten	.96	.69					
Recreatieve activiteiten	.76	.52	.81				
Fysieke activiteiten	.70	.66	.64	.43			
Sociale activiteiten	.65	.42	.70	.38	.46		
Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn	.80	.90	.65	.50	.43	.39	
Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt	.73	.62	.71	.45	.27	.30	.55

Noot: n = 427

Het bewijs voor de betrouwbaarheid en validiteit samenvoegen

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van het bewijs voor de betrouwbaarheid en validiteit van de scores van de CAPE en de PAC. Het conceptuele raamwerk voor de CAPE en de PAC en het psychometrische bewijs in deze handleiding suggereren dat de scores uit deze instrumenten tot betrouwbare en valide conclusies over de voorkeuren en activiteitenpatronen van een kind kunnen leiden. Net als bij ieder nieuw meetinstrument – met name op een gebied zoals participatie, waar nog maar weinig meetinstrumenten zijn – is het valideringsproces een doorlopend proces. Zoals in de *Standards* (AERA et al., 1999) wordt geschreven is een validering van een test ‘... de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de ontwikkelaar en de gebruiker van de test. De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het leveren van relevant bewijs en een basis die het bedoelde gebruik van de test ondersteunt. De gebruiker van de test heeft de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het evalueren van het bewijsmateriaal in de specifieke setting waarin de test gebruikt wordt’ (blz. 11). Onafhankelijke onderzoekers kunnen ook belangrijke bijdragen leveren aan het bewijs voor een meetinstrument door bevindingen over de validiteit van het meetinstrument te publiceren.

De auteurs van de CAPE en de PAC blijven bijdragen aan de literatuur over het construct participatie van kinderen door onderzoeksresultaten te publiceren die van belang kunnen zijn voor klinici en onderzoekers. Er zijn verscheidene artikelen in voorbereiding of in druk. De onderwerpen van deze artikelen zijn onder andere: beschrijvingen van de participatie van kinderen met en zonder beperkingen; de rela-

tie tussen verschillende variabelen en de participatie van kinderen; en de verschillen in participatie tussen kinderen met aandoeningen van het centraal zenuwstelsel of musculoskeletale aandoeningen.

Validiteit en betrouwbaarheid CAPE Nederlandse versie

In het volgende hoofdstuk worden de validiteit en betrouwbaarheid van de Nederlandse versie van de CAPE toegelicht. Dit hoofdstuk is een toevoeging op de gegevens over betrouwbaarheid en validiteit van de originele, Canadese versie, van de CAPE. Voor psychometrische informatie over de originele versie wordt verwezen naar de voorgaande delen van dit hoofdstuk en de gegevens zoals weergegeven in King et al. (2007). In het Nederlandse onderzoek is het Canadese onderzoek gedeeltelijk herhaald met als doel het vaststellen van de psychometrische eigenschappen van de Nederlandse vertaling van de CAPE. Meer informatie over dit onderzoek is te vinden in Bult et al. (2010).

Validiteit van de Nederlandstalige versie van de CAPE

Inhoudsvaliditeit

De mate waarin een meetinstrumenten op het eerste gezicht meet wat het beoogt te meten wordt ook wel inhoudsvaliditeit genoemd (Beurskens, 2008). Voor de Nederlandse versie van de CAPE was het belangrijk vast te stellen of de CAPE potentieel als geschikt beoordeeld werd om participatie te kunnen meten en te weten of de items relevant zijn voor de Nederlandse situatie. In dit onderzoek is de inhoudsvaliditeit vastgesteld door middel van een expertpanel. Dit panel bestond uit negen professionals allen werkzaam in de gezondheidszorg en betrokken bij de zorg voor kinderen en jongeren met een beperking. Aan de hand van een aantal vragen hebben zij de CAPE beoordeeld.

Hieruit bleek dat zij de CAPE geschikt vonden voor kinderen met en zonder beperking en voor verschillende leeftijdsgroepen. Daarnaast vonden zij de verschillende dimensies (Diversiteit, Intensiteit, Met wie, Waar en Plezier) relevant voor het begrip participatie. Aan de hand hiervan is besloten om de items zoals deze in de originele CAPE zijn opgenomen te behouden. Bij het opstellen van de definitieve onderzoeksversie zijn slechts enkele plaatjes veranderd en zijn de activiteiten uitgebeeld op een manier die meer passend is voor de Nederlandse situatie.

Constructvaliditeit

Voor de constructvaliditeit is het onderzoek van de originele CAPE, zoals beschreven in het artikel van King et al. (2007), als uitgangspunt genomen. In dat onderzoek is de constructvaliditeit bepaald aan de hand van de toetsing van de verschillen tussen groepen en toetsing van hypothesen die de samenhang bekijken tussen

scores op de CAPE en verschillende kind- en gezinsvariabelen. Deze toetsing is deels herhaald in het Nederlandse onderzoek.

In totaal hebben 232 Nederlandse kinderen (110 jongens en 122 meisjes) deelgenomen aan dit onderzoek. Van deze kinderen hadden 74 (gemiddelde leeftijd 12.0 jaar) een fysieke beperking en volgden onderwijs op een school voor speciaal onderwijs (mytylschool). De andere groep met 158 (gemiddelde leeftijd 10.9 jaar) kinderen had geen fysieke beperking en zij volgden regulier onderwijs. De kinderen met een fysieke beperking hebben de CAPE ingevuld in een een-op-eensituatie met een van de testassistenten. Bij de kinderen zonder beperking die jonger waren dan 12 jaar is de CAPE eveneens in een een-op-eensituatie afgenomen. De kinderen zonder beperking die ouder waren dan 12 jaar hebben de CAPE ingevuld bij klas-sikale afname waarbij een van de onderzoeksassistenten aanwezig was.

Vergelijking tussen groepen

In het originele onderzoek zijn de verschillen tussen jongens en meisjes en tussen oudere en jongere kinderen bekeken. Hieruit bleek dat zij verschillen in de mate van intensiteit op de verschillende activiteiten. In de Nederlandse populatie zijn deze verschillen ook terug te vinden.

Wanneer jongens (N=110) en meisjes (N=122) met elkaar vergeleken worden, dan blijkt dat zij ook in de Nederlandse populatie verschillen op alle vijf activiteitentypen. Meisjes participeerden significant meer in alle activiteitentypen behalve Actief bewegen, hierin participeerden jongens meer.

Bij de vergelijking van de verschillende leeftijdsgroepen zijn kinderen in de leeftijd van 6-11 jaar (N=126) vergeleken met kinderen van 12 tot 18 jaar (N=106). Hieruit blijkt dat er een significant verschil is op drie van de vijf activiteitentypen. Jongere kinderen participeerden significant meer in recreatieve activiteiten en oudere kinderen significant meer in sociale activiteiten en activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt.

In aanvulling op de originele studie is verondersteld dat de CAPE in staat moet zijn om verschillen tussen kinderen met en zonder beperking aan te geven. Hiervoor is een vergelijking gemaakt tussen kinderen met (N=74) en zonder beperking (N=158).

Kinderen met een beperking participeerden significant minder in vier van de vijf activiteitentypen. In Recreatieve activiteiten werd geen verschil gevonden tussen beide groepen.

Relaties met kind- en gezinsvariabelen

Voor het bepalen van de constructvaliditeit zijn de relaties tussen verschillende kind- en gezinsvariabelen en de scores op de CAPE bekeken. In het Canadese onderzoek werden 13 hypothesen over relaties tussen kind- en gezinsvariabelen en de scores op de CAPE bevestigd (King et al., 2007). Deze 13 hypothesen zijn opnieuw getoetst voor de Nederlandse situatie. De Intensiteitscores op de CAPE zijn gecorreleerd met de sociale, communicatieve en motorische vaardigheden van het kind (Vineland Adaptive Behavior Scales, VABS), het cognitief niveau (Peabody Picture

Vocabulary Test, PPVT-III) en de actieve recreatieve oriëntatie en de intellectuele culturele oriëntatie van een van de ouders (Family Environment Scale, FES). De gevonden correlaties zijn, net als in het Canadese onderzoek laag, maar voor 8 van de 13 hypothesen is wel een significante relatie gevonden (tabel 6.5).

Tabel 6.5 *Correlatiecoëfficiënten voor de 13 verschillende onderzochte hypothesen*

Hypothese	Correlatiecoëfficiënt (r)
Recreatieve activiteiten zijn positief gerelateerd aan de actieve recreatieve oriëntatie van het gezin (FES)	0.04
Fysieke activiteiten zijn positief gerelateerd aan het motorisch functioneren van het kind (VABS)	0.31*
Fysieke activiteiten zijn positief gerelateerd aan de actieve recreatieve oriëntatie van het gezin (FES)	0.34*
Sociale activiteiten zijn positief gerelateerd aan de communicatieve vaardigheden van het kind (VABS)	0.39*
Sociale activiteiten zijn positief gerelateerd aan de sociale vaardigheden van het kind (VABS)	0.38*
Sociale activiteiten zijn positief gerelateerd aan het motorisch functioneren van het kind (VABS)	0.17
Sociale activiteiten zijn positief gerelateerd aan de actieve recreatieve oriëntatie van het gezin (FES)	0.02
Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn, zijn positief gerelateerd aan de intellectueel-culturele oriëntatie van het gezin (FES)	0.26*
Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn, zijn positief gerelateerd aan de actieve recreatieve oriëntatie van het gezin (FES)	0.08
Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt zijn positief gerelateerd aan de communicatieve vaardigheden van het kind (VABS)	0.51*
Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt zijn positief gerelateerd aan de intellectueel-culturele oriëntatie van het gezin (FES)	0.28*
Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt zijn positief gerelateerd aan het cognitief functioneren van het kind (PPVT-III)	0.24*
Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt zijn positief gerelateerd aan de actieve recreatieve oriëntatie van het gezin (FES)	0.10

FES: Family Environment Scale; VABS: Vineland Adaptive Behavior Scales; PPVT-III: Peabody Picture Vocabulary Test
 Correlatiecoëfficiënten met de FES en de VABS zijn gebaseerd op N=142
 Correlatiecoëfficiënten met de PPVT-III zijn gebaseerd op N=185
 * $p < .01$

Samenvattend

Op basis van de vergelijking van groepen kan geconcludeerd worden dat de CAPE voldoende in staat is om onderscheid te maken tussen de verschillende groepen. Wanneer de relaties tussen de scores op de verschillende kind- en gezinsvariabelen en de CAPE wordt bekeken dan valt op dat, vergelijkbaar met het Canadese onderzoek, de meeste correlaties laag maar statistisch significant zijn. De relaties die geen statistisch significante correlatie opleverden zijn bijna allemaal relaties waarin de FES gebruikt is als meetinstrument. De versie van de FES die in dit onderzoek is gebruikt, was een directe vertaling van de Engelse FES, en betrouwbaarheid en validiteit ervan in de Nederlandse situatie is niet bekend. Wellicht was de gebruikte versie van de FES minder geschikt om voor de Nederlandse situatie gezinsvariabelen in kaart te brengen.

Betrouwbaarheid

In de originele studie is de test-hertestbetrouwbaarheid onderzocht. In de Nederlandse studie is dit herhaald en in aanvulling hierop de inter-interviewerbetrouwbaarheid getoetst.

De mate van betrouwbaarheid kan worden weergegeven in verschillende maten. Voor dit onderzoek is voor elk activiteitentype de betrouwbaarheid bepaald. Hierbij is gebruikgemaakt van de ICC (Intraclass Correlation Coefficient). Een ICC kan een waarde hebben variërend van 0 tot 1 waarbij een hogere waarde, grotere betrouwbaarheid aangeeft. Daarnaast zijn de SEM (Standard Error of Measurement) en SDC (Smallest Detectable Change) bepaald. De SEM geeft de meetfout aan ten opzichte van de score. De SDC is het kleinste verschil in score dat kan worden onderscheiden van meetfouten (Beurskens, 2008). De SEM en de SDC worden weergegeven in de eenheid van de vragenlijst. Bij de betrouwbaarheid van de CAPE is dit dus een waarde tussen de 0 en 7.

Test-hertestbetrouwbaarheid

Om de test-hertestbetrouwbaarheid van de CAPE te bepalen hebben 71 kinderen (zowel met als zonder beperking) de CAPE tweemaal ingevuld met dezelfde testassistent. De gegevens staan vermeld in tabel 6.6.

De gemiddelde tijd tussen de afnames was 31 dagen ($SD=6$). ICC's hebben een waarde tussen de 0.61 en 0.78. De waarde van de SEM ligt tussen de 0.41 en 0.67. De waarde van de SDC ligt tussen de 1.14 en 1.86 (tabel 6.6).

Inter-interviewerbetrouwbaarheid

Om de inter-interviewerbetrouwbaarheid van de CAPE te bepalen hebben 60 kinderen (zowel met als zonder beperking) de CAPE tweemaal ingevuld met verschillende testassistenten. De gegevens staan vermeld in tabel 6.6.

De gemiddelde tijd tussen de afnames was 8 dagen ($SD=2$). ICC's hebben een waarde tussen de 0.65 en 0.83. De waarde van de SEM ligt tussen de 0.32 en 0.69. De waarde van de SDC ligt tussen de 0.89 en de 1.91 (tabel 6.6).

Tabel 6.6 Overzicht van de intraclass correlation coefficients (ICC) standard error of measurements (SEM) en smallest detectable changes (SDC) voor de test-hertest- en inter-interviewerbetrouwbaarheid.

	Test-hertest (n=71)				Inter-interviewer (n=60)					
	ICC	95% betrouw- baarheidsinterval	ICC	SEM	SDC	ICC	95% betrouw- baarheidsinterval	ICC	SEM	SDC
Recreatieve activiteiten	0.71	(0.58-0.81)		0.57	1.58	0.75	(0.62-0.84)		0.60	1.66
Fysieke activiteiten	0.68	(0.53-0.79)		0.41	1.14	0.66	(0.48-0.78)		0.45	1.25
Sociale activiteiten	0.61	(0.44-0.74)		0.67	1.86	0.65	(0.48-0.78)		0.69	1.91
Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn	0.78	(0.66-0.85)		0.42	1.16	0.83	(0.73-0.90)		0.32	0.89
Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt	0.72	(0.58-0.81)		0.62	1.72	0.72	(0.58-0.83)		0.61	1.69

ICC, intraclass correlation coefficient; SEM, standard error of measurement; SDC, smallest detectable change. SEM en SDC zijn uitgedrukt in de eenheid van de schaal (0-7)

Conclusie

Voor zowel de test-hertestbetrouwbaarheid als de inter-interviewerbetrouwbaarheid geven de ICC's aan dat de betrouwbaarheid voldoende tot goed is. De gevonden SEM's en SDC's zijn relatief groot. Dit betekent dat de interpretatie van individuele scores met enige voorzichtigheid gedaan moet worden. Er is een vrij grote verandering nodig om te kunnen spreken van een daadwerkelijke verandering.

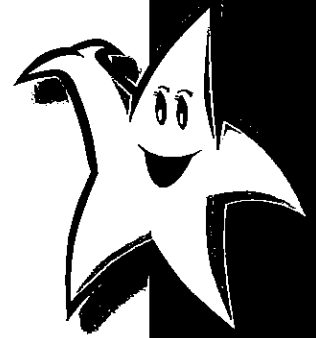
Gebruik van de CAPE in de klinische praktijk

In de praktijk worden meetinstrumenten voor verschillende doeleinden gebruikt. In de diagnostische fase worden meetinstrumenten ingezet om inzicht te krijgen in iemands beperking, hieruit worden doelen geformuleerd. Aan het einde van de

behandeling worden doelen geëvalueerd. De CAPE kan in verschillende behandel-fasen ingezet worden. Hierbij is het belangrijk dat bij de evaluatie niet alleen de toe- of afname in intensiteitscores bekeken wordt. Behandel-doelen kunnen zowel liggen op het gebied van frequentie van deelname aan activiteiten als in de omge-ving waar activiteiten gedaan worden of hoeveel plezier eraan beleefd wordt. Een vergroting van diversiteit, activiteiten ondernemen in een breder sociaal perspectief, of meer plezier beleven aan activiteiten is evenzeer een verandering. Alleen door de CAPE als geheel te zien kan participatie op een correcte en klinisch relevant manier in beeld gebracht worden. Het wordt daarom ook afgeraden om effectiviteit van behandeling alleen te baseren op een verandering in intensiteitscores.

Hoofdstuk

7

Toepassingen en casestudies

Klinische toepassingen

De volgende casestudies laten zien hoe de CAPE en de PAC gebruikt kunnen worden om participatie en voorkeuren bij kinderen met communicatieve, fysieke en/of cognitieve beperkingen te identificeren.

Wouter

Wouter is een zesjarig jongetje met de diagnose Cerebrale Parese. Wouter gebruikt een rolstoel voor mobiliteit en een communicatiesysteem waarmee hij zich uit kan drukken. Wouter zit in groep drie van een openbare basisschool. Hij zit het grootste deel van de tijd in de klas met zijn leeftijdsgenoten. Wouter werkt gedurende ongeveer een uur per dag met een onderwijsassistent. Het doel van deze sessies is het verbeteren van zijn motorische vaardigheden. De sessie vindt meestal rond de lunch plaats, zodat Wouter buiten de klas kan blijven terwijl een persoonlijke hulpverlener hem kan helpen met het eten. De ergotherapeut maakt zich zorgen over de tijd die Wouter niet met zijn leeftijdsgenoten doorbrengt en over zijn beperkte participatie aan activiteiten buiten het onderwijsprogramma. Toen de therapeut Wouter direct vroeg naar zijn participatieniveau, gaf Wouter aan dat hij graag bij meer activiteiten betrokken wou zijn.

De ergotherapeut nam de CAPE af bij Wouter om zijn participatieniveau gedurende de afgelopen vier maanden vast te stellen, samen met de locatie, met wie en hoeveel plezier hij aan de activiteiten had beleefd. De Activiteitenkaarten en Visuele responspagina's werden op Wouters knietafeltje geplaatst, zodat hij de afbeeldingen van de activiteiten en de vragen die hem gesteld werden kon zien. Wouter reageerde door gebruik te maken van symbolen op zijn communicatiebord. Ook werd de PAC als interview afgenomen om Wouters voorkeuren voor activiteiten te bepalen. De therapeut sorteerde de activiteitenkaarten op zijn knietafeltje op basis van zijn antwoorden.

De resultaten van de CAPE lieten een onregelmatige participatie aan alle activiteiten zien, waarbij de meeste activiteiten met ouders of volwassen hulpverleners werden uitgevoerd. Wouter beoordeelde het plezierniveau voor de activiteiten, die allemaal in de categorie Recreatie vielen, als laag. De PAC liet een voorkeur voor Fysieke en Sociale activiteiten zien.

Er werd een bijeenkomst georganiseerd met Wouter, zijn ouders, hulpverlenende personen en leerkrachten. Het doel was onder andere om te achterhalen voor welke activiteiten Wouter een voorkeur had, en om te zien waar deze activiteiten plaats zouden kunnen vinden. De ergotherapeut stelde een lijst op met hulpmiddelen die Wouter nodig zou hebben om aan zijn favoriete activiteiten deel te nemen. Er werd contact opgenomen met hulpverlenende personen en er werden plannen gemaakt om de volgende maand te beginnen met de activiteiten. Deze activiteiten waren een wekelijks potje rolstoelbasketbal in het buurtcentrum, activering van een e-mailaccount thuis en deelname aan een chatgroep met mensen van zijn leeftijd, speelafspraken met leeftijdsgenoten van zijn school en wateractiviteiten bij het lokale binnen- en buitenzwembad. Het schema voor Wouters individuele sessies met de onderwijsassistent werd veranderd, zodat hij kon lunchen met zijn leeftijdsgenoten. Er werd een afspraak gemaakt om Wouter's participatie na zes maanden opnieuw te beoordelen met de CAPE.

Wouters casestudie richt zich op het gebruik van scores voor Intensiteit, Waar en Met wie, in combinatie met de scores voor Activiteitentypen voor zowel de CAPE als de PAC. Een vergelijking van de huidige participatiepatronen met de voorkeuren van het kind zorgde voor informatie die bij de planning gebruikt kon worden. Het resulterende plan beschrijft intensievere participatie aan verscheidene sociale netwerken waar Wouter zijn voorkeur voor had uitgesproken. Door de CAPE als follow-up instrument te gebruiken wordt er meer informatie verkregen over de effectiviteit van het plan voor het vergroten van de intensiteit van en het plezier bij de participatie.

Nina

Nina is een twaalfjarig meisje dat in het laatste jaar van de basisschool zit. Ze is van plan om in het najaar aan de brugklas van een nieuwe middelbare school in haar buurt te beginnen. Op achtjarige leeftijd liep Nina een trauma aan haar arm op, wat resulteerde in een amputatie tot boven de elleboog. Tot nu toe had Nina nooit een prothese gedragen. Ze gaat echter sinds kort naar een prothesekliniek, waar zij een myo-elektrische arm- en handprothese krijgt aangemeten. Tijdens haar trainings- en therapie sessies bij de kliniek gaf Nina aan dat ze zich zorgen maakte over de mate waarin ze aan sport mee kan doen en dat ze onzeker was in de omgang met leeftijdsgenoten. Nina gaf aan dat ze actief deelneemt aan een meisjesclub, skiën, volleybal en winkelen met haar vriend(inn)en en familie. Nina is bang dat het dragen van een prothese de manier waarop ze deelneemt aan activiteiten zal veranderen, ervoor zal zorgen dat ze zich minder op haar gemak voelt in het bijzijn van vriend(inn)en, en invloed zal hebben op het kopen van nieuwe kleding.

De ergotherapeut in de prothesekliniek gaf Nina het antwoordformulier van de CAPE om thuis in te vullen, vóór het begin van het nieuwe schooljaar. Alle activiteiten waaraan Nina op dit moment deelneemt en waar ze plezier aan beleeft werden aangegrepen voor interventie. De kinesiooloog werkte met Nina samen om ervoor te zorgen dat ze zich op haar gemak voelde bij het gebruiken van haar nieuwe prothese bij de sporten die ze eerder leuk vond om te doen. De psycholoog hielp Nina met haar problemen met haar lichaamsbeeld en gaf haar ondersteuning bij het wennen aan het dragen van de prothese bij uitjes met leeftijdgenoten. Zes maanden na het begin van Nina's schooljaar werd de CAPE opnieuw afgenomen. Nina's participatie-intensiteit en het plezier waren toegenomen. Het aantal en de diversiteit van mensen met wie ze actief was, was ook toegenomen.

De CAPE werd in Nina's casestudie gebruikt om participatiepatronen voor en na het begin van het aanmeten van de prothese te identificeren. De scores op de CAPE gaven een verhoging van de participatieintensiteit aan en een breder netwerk van mensen met wie Nina participeert. In deze situatie voldeed het aanmeten en het gebruik van een prothese aan Nina's behoeften en had het een impact op participatie aan activiteiten buiten het lesprogramma.

Martin

Martin is een achtjarige jongen met een stoornis binnen het autistisch spectrum. Hij kreeg deze diagnose op vierjarige leeftijd. Martin zit in groep vijf en gaat naar een openbare basisschool waar hij een voltijds geïntegreerd onderwijsprogramma volgt. Sinds zijn diagnose volgt Martin een zeer gestructureerd sensorimotorisch programma thuis met het gezin en een therapeut. Bij het begin van dit thuisprogramma raakte Martin gemakkelijk van slag op de dagopvang en op school. Hij kon niet verbaal communiceren en gebruikte gebarentaal om zichzelf uit te drukken in het gezin. Martin speelde vaak alleen in een hoekje van de klas op school, waarbij hij al het contact met leeftijdgenoten of volwassenen meed. Gedurende het afgelopen jaar heeft Martin verbale communicatievaardigheden ontwikkeld; hij zoekt interactie met leeftijdgenoten op school op en kan deelnemen aan verschillende gezinsactiviteiten, waaronder dagtochtjes en etentjes in een restaurant.

De therapeut die met Martin werkte nam de CAPE en de PAC met de hulp van Martin's ouders af om participatiepatronen gedurende de voorgaande vier maanden te identificeren, samen met Martin's voorkeur voor activiteiten. De scores voor Activiteitentypen bevestigden dat Martin plezier beleefde aan Sociale activiteiten en Recreatieve activiteiten. De PAC liet een voorkeur zien voor Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt, met name het bereiden van maaltijden en klusjes zoals werken in de tuin. Deze informatie was nuttig voor het gezin, de school en de dagopvang. Thuis, op de dagopvang en op school werden er voor Martin kansen gecreëerd om de participatie op deze voorkeursgebieden te vergroten en aan te moedigen. Specifieke klussen waren bladeren harken, de vis in het schoollokaal voeren en eten uit de kast en koelkast halen om maaltijden met zijn moeder klaar te maken.

Deze casestudie laat zien hoe de scores voor Activiteitentypen en voor individuele items gebruikt kunnen worden om doelen te stellen. Scores op de CAPE en de PAC hebben onafhankelijk van elkaar een zekere betekenis; echter, ze hebben de grootste klinische waarde wanneer zij samen gebruikt worden om participatie gedetailleerder en grondiger te beschrijven.

Emma

Emma is een 18-jarige meid met de diagnose dyspraxie. Deze diagnose werd gesteld na verschillende beoordelingen waarmee op achtjarige leeftijd begonnen werd. Toen Emma twee jaar oud was, merkten haar ouders dat ze niet in staat was om op de knoppen van haar peuterspeelgoed te drukken, om eten met haar vingers op te pakken of een lepel te gebruiken om zelf te eten. Emma kan lopen en rennen, maar heeft een beperkte fijne motoriek. Emma zit momenteel in het laatste jaar van de middelbare school. School is voor Emma moeilijk geweest omdat het voor haar lastig is om een pen vast te houden, dingen van het schoolbord over te nemen, te schrijven en dagelijkse taken uit te voeren zoals zich aankleden, haar haar wassen en zichzelf opmaken. Als kind liet Emma haar frustratie zien door middel van agressief gedrag tegenover leeftijdsgenoten en volwassenen, die zich vaak niet bewust waren welke invloed haar problemen met haar fijne motoriek hadden op haar zelfvertrouwen en haar vermogen om deel te nemen aan dagelijkse activiteiten. Daarom had Emma weinig leeftijdsgenoten om mee te spelen. Op jonge leeftijd liet Emma een interesse en voorkeur zien voor lezen, zingen en muziek luisteren. Ze bereidt een aanvraag voor een praktijkgericht traject aan een beroepsopleiding en werkt nauw samen met haar mentor op school om vakken uit te kiezen. Naast de keuze voor vakken moet Emma aangeven naar welke soort activiteiten op de campus haar voorkeur uitgaat. Deze informatie wordt gebruikt om haar te koppelen aan een geschikte kamergenote op de campus. Emma vindt het moeilijk om aan te geven naar welke activiteiten haar voorkeur uitgaat en in welke omgeving ze deze activiteiten uitvoert.

De mentor gebruikte de CAPE en de PAC bij Emma. Ze was in staat om de Activiteitenkaarten te sorteren voor de PAC, maar had meer tijd nodig om de taak af te maken. Emma maakte de CAPE en de PAC samen af in 90 minuten.

De uitkomst van de CAPE gaf aan dat Emma met het gezin en alleen deelneemt aan recreatieve activiteiten. Ze houdt van name van boeken lezen, muziek luisteren en naar de film gaan. De PAC liet zien dat ze graag meer fysiek actief zou willen zijn in individuele sporten zoals fietsen en zwemmen. Emma en de mentor gebruikten deze bevindingen om Emma te helpen om op haar aanvraagformulier voor de opleiding haar huidige vrijetijdsactiviteiten en persoonlijke voorkeuren in te vullen. Nadat ze deze aanvraag had ingediend werd Emma toegelaten tot de opleiding en kreeg ze een kamer op de campus bij studenten van de opleiding toegepaste kunst, met vergelijkbare voorkeuren voor activiteiten.

Sarah

Sarah is een zesjarig meisje met spina bifida dat een looprek gebruikt om zich voort

te bewegen. Ze heeft een achtjarig broertje dat basketbal speelt bij een buurtcentrum. Sarah heeft vaak aan haar ouders laten weten dat zij basketbal wil spelen en dat ze ook iets in het buurtcentrum zou willen doen. Het buurtcentrum biedt geen rolstoelbasketbal aan. De ergotherapeut heeft Sarah's functionele vaardigheden en de activiteit basketbal beoordeeld tijdens een uitgebreide activiteitenanalyse. Het is niet mogelijk om het spel of Sarah's hulpmiddelen zo aan te passen dat ze kan basketballen in dit specifieke centrum. Het is voor Sarah en haar ouders heel belangrijk dat Sarah naar hetzelfde buurtcentrum kan gaan als haar broer en haar leeftijdsgenoten.

De ergotherapeut nam de PAC af om te bepalen naar welke activiteiten Sarah's voorkeur uitgaat binnen de categorie Fysieke activiteiten, als gevolg van haar interesse voor basketbal. Sarah gaf aan dat ze een voorkeur had voor voetbal en zwemmen. Beide activiteiten werden aangeboden in het buurtcentrum. Na een gedetailleerde activiteitenanalyse werd bepaald dat Sarah twee krukken kon gebruiken als keeper bij het voetballen en dat ze aan het vrij zwemmen deel kon nemen met een vrijwilliger van haar leeftijd. Hoewel Sarah teleurgesteld was dat ze geen basketbal kon spelen, gaf ze aan dat ze blij was om aan actieve fysieke activiteiten deel te nemen in hetzelfde buurtcentrum als haar broer en haar leeftijdsgenoten.

Sarah's casestudie laat het gebruik zien van de PAC bij het zoeken naar alternatieve activiteiten, wanneer het voor het kind niet mogelijk is om deel te nemen aan de specifieke activiteit van zijn of haar eerste keuze. Wanneer we de typologie van de PAC gebruiken is het eenvoudig om alternatieve activiteiten te identificeren die binnen dezelfde activiteiten categorie vallen.

Daan

Daan is een 14-jarige jongen die op 12-jarige leeftijd gesloten hersenletsel opliep bij een auto-ongeluk. Daan heeft moeite om zich op een taak te richten wanneer hij in een lawaaige omgeving zit of veel afgeleid wordt. Zijn gedrag kan impulsief zijn en zorgt voor veiligheidsrisico's thuis en in de gemeenschap. Daans ouders zijn bang dat Daan te veel tijd alleen doorbrengt. Zij vinden het moeilijk om hem te betrekken bij gezinsactiviteiten als gevolg van zijn gedrag. Ze maken zich ook zorgen over Daans veiligheid wanneer hij deelneemt aan activiteiten buitenshuis en zonder zijn gezinsleden. Daans ouders moedigen hem aan om deel te nemen aan activiteiten die een minimaal risico voor fysieke ongevallen in zich dragen. Daans ouders geven toe dat ze sinds het auto-ongeluk overbeschermend zijn en dat ze op een bepaalde manier zijn participatie aan informele activiteiten die bij zijn leeftijd horen beperken.

De psycholoog die met Daan werkte nam de CAPE en de PAC af om Daans participatie aan formele en informele activiteiten en Daans voorkeur voor activiteiten te meten. Een rustige ruimte in de psychologenpraktijk werd gebruikt om de instrumenten af te nemen. Daan was in staat om de taak met intervallen van 20 minuten,

waarna hij telkens een pauze kreeg, uit te voeren. Daan kon de CAPE en de PAC in 100 minuten invullen.

De uitkomsten wezen op een hoge participatie-intensiteit en een grote tevredenheid op het gebied van recreatie. Echter, al deze activiteiten werden alleen en thuis uitgevoerd. De PAC liet voorkeuren zien voor Recreatieve activiteiten en ook voor Sociale activiteiten en Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt. De resultaten werden gedeeld met Daan en het gezin. Samen planden ze uitjes naar een voetbalwedstrijd als gezin. Ze vonden een lokale praatgroep voor tieners met Niet Aangeboren Hersenletsel die dagtochtjes maken met getrainde hulpverleners voor een betere veiligheid. Ook regelden ze dat leeftijdsgenoten van school videospelletjes spelen en puzzels maken bij Daan thuis of in een stille ruimte in de lokale bibliotheek. Daan heeft nu een dagelijkse balans tussen formele en informele activiteiten. Met het hieruit volgende activiteitenplan kan Daan aan meer verschillende activiteiten deelnemen. Zijn ouders zijn zo beter in staat om zijn autonomie te vergroten terwijl zij zichzelf meer op hun gemak voelen. Daans participatiemogelijkheden worden op deze wijze verruimd.

Deze casestudie belicht het gebruik van participatiedimensies, dat wil zeggen formeel versus informeel, zoals gemeten door de CAPE. Het onderscheid tussen formele en informele activiteiten, samen met specifieke scores voor Activiteitentypen, bleek nuttig bij het plannen van activiteiten voor Daan.

Bijlage A

Omschrijvingen en onderverdeling van items

Tabel A.1 Omschrijvingen en onderverdeling van items	85
Tabel A.2 Afnamecategorieën voor de items van de CAPE	89

Tabel A.1 Omschrijvingen en onderverdeling van items

Item	Uitgebreide itemomschrijving	Domein	Activiteiten-type	
1	Puzzelen	Hierbij horen legpuzzels, houten puzzels, kruiswoord-puzzels, 3D-puzzels en geometrische puzzels	Informeel	Recreatieve activiteiten
2	Bord- of kaartspel-letjes spelen	Hierbij horen bordspelen en/of spelletjes die met speelkaarten gedaan worden. Computerspelletjes horen hier niet bij.	Informeel	Recreatieve activiteiten
3	Knutselen, tekenen of kleuren	Hierbij horen activiteiten met papier, lijm, verf, glitter, waskrijt, viltstiften, schuimvormen, vilt etc. Activiteiten in een creatieve cursus buiten school moeten onder het item 'kunstlessen' worden genoteerd.	Informeel	Recreatieve activiteiten
4	Dingen verzamelen	Hierbij horen het verzamelen van poppen, kaarten, postzegels, munten, insecten, knopen, stickers en actiefiguren. Hierbij horen ook het plukken of verzamelen van bijvoorbeeld appels, bloemen, bessen en bladeren.	Informeel	Recreatieve activiteiten
5	Computer- of video-spelletjes spelen	Hierbij horen kleine (hand-held) en grote spelcomputers en ook spelletjes die op een pc zijn geïnstalleerd of online worden gespeeld.	Informeel	Recreatieve activiteiten
6	Telefoneren of sms-en	Hierbij hoort het spreken met anderen vanaf een vaste telefoon thuis, een mobiele telefoon of vanuit een telefooncel.	Informeel	Sociale activiteiten
7	Naar een feestje gaan	Hierbij horen verjaardagsfeestjes, bijeenkomsten, bruiloften en andere feesten.	Informeel	Sociale activiteiten
8	Rondhangen	Hierbij hoort tijd die samen met anderen wordt besteed zonder dat er specifieke activiteiten gepland zijn. Wanneer hierbij wel een activiteit wordt uitgevoerd, moet deze activiteit onder het meest geschikte item worden genoteerd.	Informeel	Sociale activiteiten
9	Op bezoek gaan/ gaan logeren	Hierbij horen bij iemand thuis eten of blijven slapen.	Informeel	Sociale activiteiten
10	Een brief schrijven/ e-mailen	Hierbij hoort correspondentie op papier, via e-mail of geluidsopnamen.	Informeel	Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt
11	Anderen thuis uitnodigen (om te komen spelen)	Inclusief het geven van een feestje, etentje of het houden van een bijeenkomst.	Informeel	Sociale activiteiten
12	Met huisdieren spelen	Hierbij horen uitlaten, speeltjes gooien en algemeen spel. Verzorgen en eten geven horen hier niet bij.	Informeel	Recreatieve activiteiten
13	Een verhaal schrijven	Hierbij hoort het schrijven van een waargebeurd of verzonden verhaal of het schrijven in een dagboek.	Informeel	Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt
14	Doen alsóf of fantasiespel spelen	Hierbij hoort het verzinnen van spelletjes; huizen, auto's of tenten maken van dozen en dekens; en het naspelen van verhalen, of rollenspellen.	Informeel	Recreatieve activiteiten
15	Met speelgoed of dingen spelen		Informeel	Recreatieve activiteiten
16	Een vechtsport beoefenen	Hierbij horen judo, karate, taekwondo en jiu-jitsu in de context van een officiële les of vereniging	Formeel	Fysieke activiteiten
17	Zwemmen	Hierbij horen zwemmen bij een zwemclub of lessen in het zwembad of een andere zwemgelegenheid.	Formeel	Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn

Vervolg op pagina 86

Tabel A.1 Omschrijvingen en onderverdeling van items (vervolg)

Item	Uitgebreide itemomschrijving	Domein	Activiteiten-type	
18	Gymnastiek beoefenen	Hierbij horen turnen, bokspringen, evenwichtsbalk, springen en zwaaien met behulp van toestellen. Wanneer dit als onderdeel van een team wordt gedaan, valt dit onder het item teamsporten.	Formeel	Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn
19	Paardrijden	Hierbij horen het rijden op een ruiterspad en/of springen en rijden binnen een omheining.	Formeel	Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn
20	Atletiek beoefenen	Hierbij horen alle vormen van snel voortbewegen, zoals hardlopen, crossen of fietsen. Hierbij horen ook estafette, hordelopen, hoogspringen, verspringen en kogelstoten.	Formeel	Fysieke activiteiten
21	Een teamsport beoefenen	Dit zijn activiteiten waarbij men lid is van een sportteam, op ledere positie binnen het team	Formeel	Fysieke activiteiten
22	Zangles volgen of in een koor zingen	Hierbij horen individuele zanglessen of oefenen met een koor.	Formeel	Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn
23	Tekenles of les in boetseren etc. volgen	Hierbij horen klassikale of individuele lessen waarbij klei, verf, papier, metaal, glas, plastic en/of hout gebruikt worden.	Formeel	Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn
24	Dansles volgen	Hierbij horen alle soorten dans met een dansleraar.	Formeel	Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn
25	Bijles voor school volgen	Buiten schooltijd met een huiswerkbegeleider werken.	Formeel	Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt
26	Een muziekinstrument spelen	Hierbij hoort het bespelen van een muziekinstrument buiten de lessen.	Formeel	Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn
27	Muziekles volgen	Hierbij hoort het bespelen van een muziekinstrument met een muziekleraar.	Formeel	Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn
28	Meedoen aan activiteiten die georganiseerd zijn door je dorp of stad	Hierbij horen clubs zoals scouting. Wanneer een activiteit buiten de formele bijeenkomsttijden wordt gehouden, moet de activiteit worden genoteerd onder het meest geschikte item.	Formeel	Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn
29	Een religieuze activiteit doen	Hierbij horen gebed, meditatie, een religieuze dienst bijwonen en/of godsdienstlessen buiten het schoolcurriculum.	Formeel	Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt
30	Meedoen op een schoolclub, bijvoorbeeld een schoolvoetbalteam of boekendclub	Hierbij horen clubs buiten de lestijden, bijvoorbeeld op het gebied van schaken, wetenschap, boeken, schoolkrant, sociale activiteiten en/of sport.	Formeel	Fysieke activiteiten
31	Dansen	Hierbij horen thuis of op schoolfeesten dansen zonder dansleraar.	Informeel	Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn
32	Wandelen	Inclusief wandelen of voortbewegen op een pad, stoep of weg. Het lopen is geen transportmiddel, maar de belangrijkste activiteit.	Informeel	Recreatieve activiteiten

Vervolg op pagina 87

Tabel A.1 Omschrijvingen en onderverdeling van items (vervolg)

Item	Uitgebreide itemomschrijving	Domein	Activiteiten-type	
33	Fietsen, skaten of skateboarden	Informeel	Fysieke activiteiten	
34	Watersporten, bijvoorbeeld duiken of waterskiën	Inclusief in het water spelen of informeel zwemmen, waterskiën, tubing (met een band varen) en/of varen met een boot.	Informeel	Fysieke activiteiten
35	Wintersporten, bijvoorbeeld skieën, schaatsen, snowboarden of langlaufen	Hierbij horen skiën, schaatsen, sleeën of snowboarden.	Informeel	Fysieke activiteiten
36	In een speeltuin spelen/spelen met speeltoestellen	Hierbij hoort klimmen op rekken, touwen en klimmuren. Hierbij hoort ook het gebruiken van glijbanen, schommels, draaimolens en/of spelen in de zandbak.	Informeel	Recreatieve activiteiten
37	Een (straat)spel spelen, bijvoorbeeld voetballen of verstopperdje spelen	Inclusief informeel straathockey, straatvoetbal, basketbal, touwtjespringen of de bal overgooien.	Informeel	Fysieke activiteiten
38	Tuinieren	Hierbij horen planten, water geven, onkruid wieden en oogsten, binnen- of buitenshuis.	Informeel	Fysieke activiteiten
39	Vissen		Informeel	Fysieke activiteiten
40	Sporten in je eentje	Hierbij horen joggen, fitness, yoga en (rots)klimmen.	Informeel	Fysieke activiteiten
41	Sporten met anderen (niet in teamverband)	Hierbij horen tennis, badminton, boogschieten, bowlen, golf, darten en pool.	Informeel	Fysieke activiteiten
42	Naar de film gaan		Informeel	Sociale activiteiten
43	Naar de (openbare) bibliotheek gaan		Informeel	Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt
44	Tv-kijken of naar een dvd of video kijken		Informeel	Recreatieve activiteiten
45	Naar een evenement of optreden gaan	Hierbij horen een toneelstuk, show, concert of live sportevenement bezoeken.	Informeel	Sociale activiteiten
46	Een dagje uitgaan	Hierbij horen dagtochtjes naar een pretpark, dierentuin, park of natuurgebied, strand en/of picknickplek.	Informeel	Sociale activiteiten
47	Lezen		Informeel	Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt
48	Naar muziek luisteren		Informeel	Sociale activiteiten
49	Vrijwilligerswerk doen	Hierbij horen vrijwillige activiteiten zonder betaling.	Informeel	Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt
50	Huishoudelijke karweitjes doen	Hierbij horen regelmatig helpen met klusjes thuis, zoals de vuilnis buiten zetten, grasmaaien en/of de was opvouwen. Hiervoor kan wel of niet betaald worden.	Informeel	Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt
51	Een baantje hebben	Hierbij hoort betaald werk in restaurants, winkels of buurthuizen.	Informeel	Fysieke activiteiten
52	Eten klaarmaken of bakken	Hierbij horen maaltijden, snacks, koken en/of bakken.	Informeel	Sociale activiteiten

Vervolg op pagina 88

Tabel A.1 Omschrijvingen en onderverdeling van items (vervolg)

Item	Uitgebreide Itemomschrijving	Domein	Activiteiten-type	
53	Huiswerk maken	Hierbij hoort werk dat voor school, maar buiten schooltijden gedaan wordt.	Informeel	Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt
54	Boodschappen doen of winkelen	Hierbij horen het online of in een winkel kopen van etenswaren, kleding of andere zaken.	Informeel	Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt
55	Een huisdier verzorgen	Hierbij horen verzorging en eten geven.	Informeel	Recreatieve activiteiten

Tabel A.2 Afnamecategorieën voor de items van de CAPE

Naam van de categorie	Omschrijving van de categorie	Domein	Items van de CAPE
Knutselen, verzamelen en spelletjes doen	Activiteiten die meestal in de vrije tijd voor het plezier worden uitgevoerd. Hierbij horen knutselen, tekenen of kleuren, computer- of videospelletjes doen, bord- of kaartspelen doen, puzzels maken en dingen verzamelen.	Informeel	1-5
Sociale activiteiten	Activiteiten die met anderen worden gedaan. Specifieke activiteiten in deze categorie zijn: naar een feestje gaan, bij mensen op bezoek gaan, telefoneren, brieven of e-mails schrijven, met vrienden rondhangen en anderen vermaken.	Informeel	6-11
Activiteiten die je alleen doet	Activiteiten waarbij geen hard geluid en/of grote inspanning voorkomt. Hieronder vallen een verhaal schrijven, fantasespelen of verzonnen spelen doen, met huisdieren spelen en met speelgoed spelen.	Informeel	12-15
Georganiseerde sporten	Gestructureerde activiteiten met over het algemeen vaste gewoontes, spelen en/of trainingssessies. Een coach of instructeur leidt vaak de sessies. De sport kan wel of niet competitief zijn. De activiteiten die bij dit onderdeel horen zijn onder andere atletiek; zwemmen; teamsporten zoals hockey, voetbal of softbal; gymnastiek; oosterse vechtsporten en paardrijden.	Formeel	16-21
Andere activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn	Activiteiten waar kennis voor nodig is en die oefening en uitleg of training vereisen. De activiteiten die bij dit onderdeel horen zijn onder andere een muziekinstrument bespelen, leren zingen, muzieklessen nemen, kunstlessen nemen, danslessen en huiswerkbegeleiding krijgen.	Formeel	22-27
Clubs, groepen en organisaties	Activiteiten die niets met sport te maken hebben en over het algemeen gestructureerd zijn, met regelmatige bijeenkomsten die geleid worden door instructeurs, mentoren en/of leiders. Deze activiteiten kunnen religieus/bezinnend van aard zijn, zoals gebed of meditatie, of deelname aan een schoolclub buiten lestijden en deelname aan maatschappelijke organisaties zoals scouting.	Formeel	28-30
Actief bewegen	Activiteiten die fysieke inspanning vereisen. Specifieke activiteiten zijn bijvoorbeeld het spelen van hockey, voetbal, tikkertje of de bal overgooien; met een basketbal op de basket schieten; op speeltoestellen zoals schommels, glijbanen of klimmuren spelen; fietsen; inlineskaten; skateboarden; wintersporten, zoals skiën, snowboarden of sleeën; wandelen; dansen; watersporten zoals zwemmen, waterskiën, tubing (met een band varen) of varen met een boot; tuinieren; vissen; individuele fysieke oefeningen doen en het beoefenen van individuele sporten.	Informeel	31-41
Vermaak en educatie	Activiteiten gericht op informatie, vermaak of leerzame activiteiten. Specifieke activiteiten in dit onderdeel zijn tv- of een gehuurde film kijken; naar een live voorstelling gaan, zoals een toneelstuk, concert of sportwedstrijd; een hele dag eropuit gaan, zoals naar een pretpark of dierentuin; lezen; naar muziek luisteren; naar de film gaan en naar de openbare bibliotheek gaan.	Informeel	42-48
(Betaald) werk en (huishoudelijke) karweitjes	Activiteiten die steeds terugkomen, routinematig zijn en soms huishoudelijk werk betreffen. Deze activiteiten zijn onder andere vrijwilligerswerk, klusjes doen, een huisdier verzorgen, eten bereiden, winkelen; betaald werk doen en huiswerk maken.	Informeel	49-55

Bijlage **B**

Het berekenen van scores

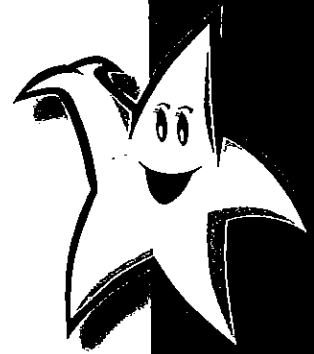
Scores voor participatiedimensies en -niveaus berekenen

Berekeningsprocedures voor alle dimensies

Scoringsniveau	Diversiteit CAPE	Intensiteit CAPE	Met wie CAPE	Waar CAPE	Plezier CAPE	Voorkeur PAC
Totaal	Som van alle activiteiten die het kind uitvoert, uit de 55 mogelijke activiteiten	Som van de frequentiescores gedeeld door het totale aantal items in het instrument (55)	Som van de Met wie-scores gedeeld door het totale aantal items dat het kind uitvoert	Som van de Waar-scores gedeeld door het totale aantal items dat het kind uitvoert	Som van de Plezier-scores gedeeld door het totale aantal items dat het kind uitvoert	Som van de Voorkeurscores gedeeld door het totale aantal items in het instrument (55)
Formeel	Som van de activiteiten uit het Formele Domein die het kind uitvoert	Som van de frequentiescores gedeeld door het totale aantal items in het Formele Domein (15)	Som van de Met wie-scores gedeeld door het totale aantal items uit het Formele Domein dat het kind uitvoert	Som van de Waar-scores gedeeld door het totale aantal items uit het Formele Domein dat het kind uitvoert	Som van de Plezier-scores gedeeld door het totale aantal items uit het Formele Domein dat het kind uitvoert	Som van de Voorkeurscores gedeeld door het totale aantal items in het Formele Domein (15)
Informeel	Som van de activiteiten in het Informele Domein die het kind uitvoert	Som van de frequentiescores gedeeld door het totale aantal items in het Informele Domein (40)	Som van de Met wie-scores gedeeld door het totale aantal items uit het Informele Domein dat het kind uitvoert	Som van de Waar-scores gedeeld door het totale aantal items uit het Informele Domein dat het kind uitvoert	Som van de Plezier-scores gedeeld door het totale aantal items uit het Informele Domein dat het kind uitvoert	Som van de Voorkeurscores gedeeld door het totale aantal items in het Informele Domein (40)

	Diversiteit CAPE	Intensiteit CAPE	Met wie CAPE	Waar CAPE	Plezier CAPE	Voorkeur PAC
Recreatieve activiteiten	Som van de Recreatieve activiteiten die het kind uitvoert	Som van de frequentiescores gedeeld door het totale aantal items in Recreatieve activiteiten (12)	Som van de Met wie-scores gedeeld door het totale aantal items uit Recreatieve activiteiten dat het kind uitvoert	Som van de Waarscores gedeeld door het totale aantal items uit Recreatieve activiteiten dat het kind uitvoert	Som van de Plezierscores gedeeld door het totale aantal items uit Recreatieve activiteiten dat het kind uitvoert	Som van de Voorkeurscores gedeeld door het totale aantal items in Recreatieve activiteiten (12)
Fysieke activiteiten	Som van de Fysieke activiteiten die het kind uitvoert	Som van de frequentiescores gedeeld door het totale aantal items in Fysieke activiteiten (13)	Som van de Met wie-scores gedeeld door het totale aantal items uit Fysieke activiteiten dat het kind uitvoert	Som van de Waarscores gedeeld door het totale aantal items uit Fysieke activiteiten dat het kind uitvoert	Som van de Plezierscores gedeeld door het totale aantal items uit Fysieke activiteiten dat het kind uitvoert	Som van de Voorkeurscores gedeeld door het totale aantal items in Fysieke activiteiten (13)
Sociale activiteiten	Som van de Sociale activiteiten die het kind uitvoert	Som van de frequentiescores gedeeld door het totale aantal items in Sociale activiteiten (10)	Som van de Met wie-scores gedeeld door het totale aantal items uit Sociale activiteiten dat het kind uitvoert	Som van de Waarscores gedeeld door het totale aantal items uit Sociale activiteiten dat het kind uitvoert	Som van de Plezierscores gedeeld door het totale aantal items uit Sociale activiteiten dat het kind uitvoert	Som van de Voorkeurscores gedeeld door het totale aantal items in Sociale activiteiten (10)
Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn	Som van de Activiteiten waar vaardigheden die het kind uitvoert	Som van de frequentiescores gedeeld door het totale aantal items in Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn (10)	Som van de Met wie-scores gedeeld door het totale aantal items uit Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn dat het kind uitvoert	Som van de Waarscores gedeeld door het totale aantal items uit Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn dat het kind uitvoert	Som van de Plezierscores gedeeld door het totale aantal items uit Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn dat het kind uitvoert	Som van de Voorkeurscores gedeeld door het totale aantal items in Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn (10)
Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt	Som van alle Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt die het kind uitvoert	Som van de frequentiescores gedeeld door het totale aantal items in Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt (10)	Som van de Met wie-scores gedeeld door het totale aantal items uit Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt dat het kind uitvoert	Som van de Waarscores gedeeld door het totale aantal items uit Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt dat het kind uitvoert	Som van de Plezierscores gedeeld door het totale aantal items in Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt dat het kind uitvoert	Som van de Voorkeurscores gedeeld door het totale aantal items in Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt (10)

Bijlage C

Voorbeeldtekst Afname CAPE

Voorbeeldtekst afname CAPE	97
Voorbeeldtekst afname PAC	103

Voorbeeldtekst Afname CAPE

De gesproken tekst staat in vetgedrukte letters.

Hallo (naam ouder/verzorger), ik ben (uw naam) en ik ben hier voor (naam van het kind) om hem (of haar) wat vragen te stellen over de dingen hij (of zij) in de afgelopen vier maanden heeft gedaan. Voordat we beginnen zou ik u een paar vragen willen stellen. Hoe oud is uw kind? Zijn er de afgelopen vier maanden bijzondere dingen gebeurd die invloed kunnen hebben gehad op de dingen die (naam van het kind) heeft gedaan? Bijvoorbeeld een lange vakantie, ziekte of verhuizing? Zijn er bepaalde trainers of hulpverlenende personen die tijd doorbrengen met uw kind? Zo ja, hoe heten zij?

Informatie over gebeurtenissen die mogelijk van invloed zijn geweest op de participatie van het kind draagt bij aan het begrip van de context waarin antwoorden worden gegeven en hieraan kan worden gerefereerd bij het interpreteren van de scores. Kennis met betrekking tot een trainer of hulpverlenende persoon is nuttig wanneer het kind tijdens het interview iets over deze persoon vertelt. Dit is ook het moment waarop de interviewer een gebeurtenis (bijvoorbeeld een verjaardag, feestdag of vakantie) kan bepalen die gebruikt kan worden als referentiepunt voor de periode van vier maanden. Deze informatie kan van pas komen bij het heroriënteren van het kind op zijn of haar antwoorden over activiteiten die hij of zij uitvoert, of wanneer een kind een aanvullende activiteit noemt waarvoor geen kaart is.

Hallo (naam van het kind). Ik ben (uw naam). Ik ben vandaag hier om je wat vragen te stellen over de dingen die je buiten schooltijd doet. Met behulp van deze tekeningen (wijs naar de 55 Activiteitenkaarten), ga ik je een aantal vragen stellen over de dingen die je doet.

Leg de kaarten naast u neer en vertel het kind dat hij of zij de kaarten vast kan houden zodra u met de CAPE begint. Sommige kinderen willen de kaarten misschien aanraken, waardoor deze door de war kunnen raken. Dit wordt een probleem wanneer u daadwerkelijke afname doet.

Op iedere kaart staat een tekening van een activiteit. Ik ga je iedere kaart laten zien en ik ga je vragen of je dit doet. Als je dit doet, ga ik je vragen hoe vaak je dit in de afgelopen vier maanden hebt gedaan (laat de Visuele responsepagina voor Intensiteit zien). Het kan zijn dat je dit in de afgelopen vier maanden een keer hebt gedaan, of twee keer, of een keer per maand, 2-3 keer per maand, een keer per week, 2-3 keer per week of een keer per dag of vaker (Wijs naar de antwoordmogelijkheden op de pagina terwijl u dit zegt).

Hierna ga ik je vragen met wie je dit het vaakst doet (laat de Visuele Responsepagina voor Met wie zien). Het kan zijn dat je dit alleen doet of met het gezin,

bijvoorbeeld je ouders, broers of zussen; of met andere familieleden, bijvoorbeeld je opa en oma, ooms en tantes of neven en nichten. Misschien doe je dit met je vrienden of met andere mensen die je kent, bijvoorbeeld een trainer of andere mensen die geen familie of vrienden zijn; het kan ook zijn dat je dit met verschillende soorten mensen doet. (Wijs naar de verschillende antwoordmogelijkheden terwijl u dit zegt).

Daarna ga ik je vragen waar je dit het vaakst doet (laat de Visuele responsepagina voor Waar zien). Misschien doe je dit thuis, bij een familielid thuis, bij jou in de buurt, op school – maar niet tijdens de lessen, in de stad of het dorp waar je woont of buiten de stad of het dorp waar je woont. (Wijs naar de antwoordmogelijkheden op de pagina terwijl u dit zegt).

Als het kind het niet begrijpt, kunt u de Visuele responsepagina's met de afbeeldingen van de antwoordmogelijkheden voor Met wie en/of Waar gebruiken. Merk op dat deze pagina's alleen als aanwijzing en voor uitleg gebruikt moeten worden; ze kunnen niet gebruikt worden als antwoordkaarten.

En ten slotte wil ik je vragen hoeveel plezier je hebt in het doen van deze activiteiten (laat de Visuele responsepagina voor Plezier zien). Het kan zijn dat je geen plezier hebt in het doen van de activiteit, weinig plezier hebt in het uitvoeren van de activiteit, een beetje plezier hebt, veel plezier of heel erg veel plezier (Wijs naar de antwoordmogelijkheden op de pagina terwijl u dit zegt).

Zullen we een voorbeeld doen? We kunnen tandenpoetsen als voorbeeld gebruiken (laat de kaart met het voorbeelditem van de CAPE voor Tandepoetsen zien). De eerste vraag is: heb je dit in de afgelopen vier maanden gedaan? (Het kind zegt ja of nee). De volgende vraag is: Hoe vaak heb je in de afgelopen vier maanden je tanden gepoetst? (Het kind kiest een antwoord van de Visuele responsepagina.) Met wie poets je je tanden meestal? (Het kind kiest een antwoord van de Visuele responsepagina.) Waar poets je je tanden het vaakst? (Het kind kiest een antwoord van de Visuele responsepagina.) En ten slotte, hoeveel plezier heb je wanneer je je tanden poetst? (Het kind kiest een antwoord van de Visuele responsepagina.)

Goed zo! Ik denk dat we kunnen beginnen. Heb je nog vragen?

Om verder te gaan met de afname, pakt u de eerste Activiteitenkaart. Voordat u naar de activiteit vraagt, leest u de categoriebeschrijving van de gekleurde Categorieënkaart.

Laten we beginnen met de eerste activiteitscategorie. Deze categorie kan als volgt worden omschreven – de tekeningen laten kinderen zien die Knutselen, dingen verzamelen en spelletjes doen. Bedenk of jij in de afgelopen vier maanden buiten school geknutseld hebt, dingen hebt verzameld of spelletjes hebt gedaan.

Leg de eerste Activiteitenkaart voor het kind neer en vraag:

Heb jij dit in de afgelopen vier maanden gedaan?

Het kan zijn dat u het kind moet helpen bij het zoeken naar een belangrijke gebeurtenis die vier maanden geleden plaatsvond (bijvoorbeeld een verjaardag, vakantie of een bepaald seizoen) als referentiepunt voor het kind om te bepalen of hij of zij deze activiteiten in de afgelopen vier maanden heeft uitgevoerd. Deze informatie kan ook in het oorspronkelijke gesprek met de ouder worden verkregen.

Wanneer het kind antwoordt dat hij of zij deze activiteit doet, stelt u de overige vragen over deze activiteit. Laat voor iedere vraag de bijbehorende Visuele responsepagina zien. Dit helpt het kind zich te concentreren op het beantwoorden van de vraag.

Laat de Visuele responsepagina voor Intensiteit zien (frequentieschaal) en vraag:

Hoe vaak heb je dit in de afgelopen vier maanden gedaan?

Noteer het antwoord van het kind. Laat de Visuele responsepagina Met wie zien en vraag:

Met wie heb je dit in de afgelopen vier maanden meestal gedaan?

Noteer het antwoord van het kind. Moedig het kind aan om een antwoord uit de antwoordmogelijkheden op de Visuele responsepagina te kiezen. Het kan zijn dat u verder moet vragen naar een antwoord waaruit duidelijk wordt met wie het kind dit het vaakst doet. Daarna kunt u het juiste antwoord in de daarvoor bedoelde ruimte noteren. Soms kan het kind niet kiezen voor één antwoord (bijvoorbeeld omdat twee antwoordmogelijkheden in gelijke mate van toepassing zijn). In dat geval schrijft u alle antwoorden op, maar noteert en scoort u het antwoord dat het meest sociaal (dat wil zeggen het minst solitair) is.

Als het kind aanwijzingen nodig heeft:

Doe je dit alleen? Met het gezin? Met je ouders, broers of zussen bijvoorbeeld? Of doe je dit met andere familieleden, zoals je opa en oma, ooms en tantes of neven en nichten? Doe je dit met je vrienden? Of doe je dit met andere mensen die ik niet genoemd heb, bijvoorbeeld een trainer of andere mensen die geen familie of vrienden zijn? Of doe je dit met een groep die uit allemaal verschillende soorten mensen bestaat?

Laat de Visuele responsepagina Waar zien en vraag:

Waar heb je dit de afgelopen vier maanden het vaakst gedaan?

Noteer het antwoord van het kind. Moedig het kind aan om een antwoord uit de antwoordmogelijkheden op de Visuele responsepagina te kiezen. Het kan zijn dat u verder moet vragen naar een antwoord waaruit duidelijk wordt waar het kind dit het vaakst doet. Noteer de bijbehorende antwoordmogelijkheid in de ruimte die hiervoor bestemd is. Soms kan het kind niet kiezen voor één antwoord (bijvoorbeeld omdat twee antwoordmogelijkheden in gelijke mate van toepassing zijn). In dat geval schrijft u alle antwoorden op, maar noteert en scoort u het antwoord dat dichterbij 'buiten je dorp of stad' dan bij 'thuis' ligt.

Als het kind meer aanmoediging nodig heeft:

Heb je dit wel eens thuis gedaan? Of bij een familielid thuis? Bij jou in de buurt?
Op school? In je dorp of stad? Of buiten je dorp of stad?

Laat de Visuele responsepagina Plezier zien en vraag:

Heb je helemaal geen plezier (wijs naar het linkergezicht)? Heb je weinig plezier (wijs naar het tweede gezicht van links)? Heb je een beetje plezier (wijs naar het middelste gezicht)? Heb je veel plezier (wijs naar het tweede gezicht van rechts)? Heb je heel erg veel plezier wijs naar het gezicht aan de rechterkant)?

Het is belangrijk om bij het hardop voorlezen van deze antwoordmogelijkheden aan het kind een vriendelijke maar neutrale toon aan te houden (bijvoorbeeld niet te veel het woord *heel* bij de optie 'heel leuk' te benadrukken). Zo voorkomt u dat u het kind in een bepaalde richting leidt of dat u de antwoordkeuze beïnvloedt.

Elke activiteit in deze categorie wordt aan het kind getoond. Nadat de activiteiten in de categorie zijn gepresenteerd kunt u zeggen:

Goed, voordat we naar de volgende categorie activiteiten gaan, wil ik zeker weten dat we niets vergeten zijn. Kun je nog dingen bedenken die hierop lijken, maar waar ik nog niet naar gevraagd hebt of waar je geen plaatje van hebt gezien?

Als het kind aan het eind van een categorie aanvullende activiteiten kan bedenken, noteer deze dan in het vak Opmerkingen van het Samenvattende scoreblad. U moet echter bepalen of de activiteit die het kind noemt een item is dat al in dit instrument voorkomt. Kijk goed naar de uitgebreide beschrijvingen van de activiteiten in bijlage A om te kijken of eventuele aanvullende activiteiten bij een bestaand item passen. Als het een nieuwe activiteit is, stelt u de overige vragen en noteert u de antwoorden van het kind. Eventuele overige activiteiten die het kind aangeeft, worden alleen ter informatie voor u genoteerd; de antwoorden op de vragen over deze activiteiten worden niet gescoord.

Ga verder met de volgende activiteitenencategorie. Voordat u begint met de specifieke

vragen over iedere activiteit binnen die categorie, leest u de beschrijving op de Categorieënkaart.

De volgende categorie wordt zo omschreven:

Op de volgende plaatjes zie je kinderen die dingen met andere mensen doen. Bedenk wat voor dingen jij in de afgelopen vier maanden buiten school met andere mensen hebt gedaan.

Iedere categorie wordt op dezelfde manier afgemaakt, totdat alle activiteiten waaraan het kind deelneemt geëvalueerd zijn.

Wanneer u de eventuele aanvullende activiteiten hebt afgerond bent u klaar met de CAPE.

We zijn klaar! Ik heb je een heleboel vragen gesteld over de dingen die je doet. Bedankt voor je medewerking.

Voorbeeldtekst afname PAC

Als de PAC direct na de CAPE wordt afgenomen, kunt u doorgaan met de onderstaande tekst. Als u *alleen* de PAC afneemt, dan moet u beginnen met een inleiding die vergelijkbaar is met de inleiding voor de CAPE.

Ik heb meerdere kaarten met afbeeldingen van verschillende activiteiten. Ik wil graag dat je een voor een naar deze kaarten kijkt en nadenkt over de activiteit die je op iedere kaart ziet. Nadat je de kaart bekeken hebt, wil ik dat je deze op een van drie stapels legt. Stapel één zijn alle activiteiten die je helemaal niet leuk zou vinden. Stapel twee zijn alle activiteiten die je een beetje leuk zou vinden. Stapel drie zijn de activiteiten die je heel erg leuk zou vinden. (Wijs naar het antwoordkaartje voor elk van de drie stapels terwijl u de mogelijke antwoorden zegt.)

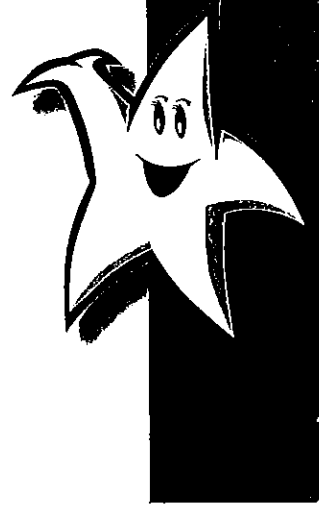
Dit gaat niet over de dingen die je doet; dit gaat over de dingen die je zou willen doen. Wanneer je de activiteitenkaart op een stapel legt, stel je dan voor dat je alles kan. Doe net alsof je alles ter wereld zou kunnen doen.

Heb je nog vragen over deze opdracht?

Laten we er één proberen. Wanneer je naar deze activiteit kijkt (Laat de PAC-kaart met het voorbeelditem Parachutespringen zien), is dit dan iets wat je *helemaal niet* leuk zou vinden, *een beetje* leuk zou vinden of *heel erg* leuk zou vinden? Als je deze activiteit *helemaal niet* leuk zou vinden, leg de kaart dan onder het fronsende gezicht (wijs naar de antwoordkaart). Als je dit *een beetje* leuk zou vinden, leg de kaart dan onder het gezicht met de lichte glimlach (wijs naar de antwoordkaart). Als je dit *heel erg* leuk zou vinden, leg de kaart dan onder het gezicht met de brede glimlach (wijs naar de antwoordkaart). (Wacht op het antwoord van het kind, geef zo nodig aanwijzingen).

Neem de 55 Activiteitenkaarten door en vraag het kind steeds: Stel je voor dat je alles kunt doen wat je maar wilt, zou je het dan leuk vinden om (te)...? Vraag het kind om elke kaart op de stapel te leggen die overeenkomt met het antwoord van het kind. Zorg ervoor dat de drie stapels gescheiden blijven, zodat de Activiteitenkaarten niet per ongeluk op de verkeerde stapel komen te liggen. Schrijf de antwoorden van het kind op het Samenvattende scoreblad.

Bijlage D

Kopieerbladen

Belangrijke herinnering

Alle onderdelen van de CAPE/PAC zijn auteursrechtelijk beschermd. Om het gebruiksgemak van de CAPE en de PAC te verhogen is het toegestaan om de hierna volgende onderdelen van bijlage D van deze handleiding te verveelvoudigen. Het verveelvoudigen en verspreiden van de overige delen van deze handleiding en/of overige materialen bijgesloten of onderdeel uitmakend van de CAPE/PAC-NL *zonder* de vereiste voorafgaande toestemming van de uitgever is een schending van het auteursrecht. De enig geldende uitzondering die wij toestaan is het kopiëren van een compleet ingevuld scoreformulier met als doel dit voor te leggen aan een andere gekwalificeerde specialist.

Children's Assessment of Participation and Enjoyment

CAPE Activiteitentypenscores

Naam _____

Leeftijd _____ Jongen Meisje Datum _____

Instructies: De 55 Cape items kunnen worden onderverdeeld in vijf verschillende activiteiten typen. U heeft terreferentie een volledig ingevuld CAPE samenvattend scoreblad nodig om de CAPE Activiteiten Typen scores te berekenen. Zoek elk CAPE item op en noteer de respons van het kind in het bijbehorende vakje. Volg per kolom de instructies om de CAPE Activiteiten Typen Scores te bepalen.

Recreatieve activiteiten

CAPE Item Nummer	Item omschrijving	Diversiteit	Intensiteit	Met Wie	Waar	Plezier
1	Puzzelen					
2	Bord- of kaartspelletjes spelen					
3	Knutselen, tekenen of kleuren					
4	Dingen verzamelen					
5	Computer- of videospelletjes spelen					
12	Met huisdieren spelen					
14	Doen alsóf of fantasiespel spelen					
15	Met speelgoed of dingen spelen					
32	Wandelen					
36	In een speeltuin spelen / spelen met speeltoestellen					
44	TV-kijken of naar een dvd of video kijken					
55	Een huisdier verzorgen					

Somscore recreatieve activiteiten

		12			
Noteerde som in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje
Diversiteit Score	Intensiteit Score	Met Wie Score	Waar Score	Plezier Score	

Recreatieve activiteiten Totaalscore

Naam

Datum

Fysieke activiteiten

CAPE Item Nummer	Item omschrijving	0 Nee 1 Ja		<ol style="list-style-type: none"> 1 1 keer in de afgelopen 4 maanden 2 2 keer in de afgelopen 4 maanden 3 3 keer per maand 4 2-3 keer per maand 5 1 keer per week 6 2-3 keer per week 7 1 keer per dag of meer 	<ol style="list-style-type: none"> 1 Alleen 2 Met gezinsleden 3 Met familie 4 Met vrienden 5 Met anderen 	<ol style="list-style-type: none"> 1 thuis 2 Bij familie thuis 3 Individueel 4 Op school (maandelijkse lessen) 5 In je dorps/stad 6 Buiten je dorps/stad 	<ol style="list-style-type: none"> 1 Helemaal geen 2 Weinig 3 Een beetje 4 Veel 5 Heel erg veel
		Diversiteit	Intensiteit	MetWie	Waar	Plezier	
16	Een vechtsport beoefenen						
20	Atletiek beoefenen						
21	Een teamsport beoefenen						
30	Meedoen op een schoolclub						
33	Fietsen, skaten of skateboarden						
34	Watersporten						
35	Wintersporten						
37	Een (straat)spel spelen						
38	Tuïniëren						
39	Vissen						
40	Sporten in je eentje						
41	Sporten met anderen (niet in teamverband)						
51	Een baantje hebben						

Somscore fysieke activiteiten

<input type="text"/> Recreative Diversiteit Score ÷ <input type="text"/>	13 Recreative Diversiteit Score ÷ <input type="text"/>	<input type="text"/> Recreative Diversiteit Score ÷ <input type="text"/>	<input type="text"/> Recreative Diversiteit Score ÷ <input type="text"/>	<input type="text"/> Recreative Diversiteit Score ÷ <input type="text"/>
Noteer de som in onderstaand vakje <input type="text"/>	Noteer het totaal in onderstaand vakje <input type="text"/>	Noteer het totaal in onderstaand vakje <input type="text"/>	Noteer het totaal in onderstaand vakje <input type="text"/>	Noteer het totaal in onderstaand vakje <input type="text"/>
Diversiteit Score	Intensiteit Score	MetWie Score	Waar Score	Plezier Score

**Fysieke activiteiten
Totaalscore**

CAPE Activiteitentypenscores (vervolg, pagina 3 van 5)

Naam _____ Datum _____

Sociale activiteiten

CAPE Item Nummer	Item omschrijving	Diversiteit	Intensiteit	MetWie	Waar	Plezier
6	Telefoneren of sms-en					
7	Naar een feestje gaan					
8	Rondhangen					
9	Op bezoek gaan/gaan logeren					
11	Anderen thuis uitnodigen (om te komen spelen)					
42	Naar de film gaan					
45	Naar een evenement of optreden gaan					
46	Een dagje uitgaan					
48	Naar muziek luisteren					
52	Eten klaarmaken of bakken					

- 1 1 keer in de afgelopen 4 maanden
 2 2 keer in de afgelopen 4 maanden
 3 1 keer per maand
 4 2-3 keer per maand
 5 1 keer per week
 6 2-3 keer per week
 7 1 keer per dag of meer

- 1 Alleen
 2 Met gezinsleden
 3 Met familie
 4 Met vrienden
 5 Met anderen

- 1 Thuis
 2 Bij familie thuis
 3 In de buurt
 4 Op school (maandag tijdens de lessen)
 5 In je dorp of stad
 6 Buiten je dorp of stad

- 1 Heten niet doen
 2 Wring
 3 Een beetje
 4 Veel
 5 Heel erg veel

Somscore sociale activiteiten

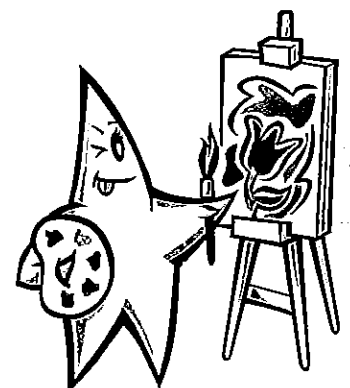
	+ 10	Recreatieve Diversiteit Score	Recreatieve Diversiteit Score	Recreatieve Diversiteit Score
Noteer de som in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje
Diversiteit Score	Intensiteit Score	MetWie Score	Waar Score	Plezier Score

Sociale activiteiten
Totaalscore

Naam _____ Datum _____

Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn						
CAPE Item Nummer	Item omschrijving	Diversiteit 0 Niet 1 Ja	Intensiteit 1 1 keer in de afgelopen 4 maanden 2 2 keer in de afgelopen 4 maanden 3 1 keer per maand 4 2x1 keer per week 5 1 keer per week 6 2x1 keer per week 7 1 keer per dag of meer	Met Wie 1 Alleen 2 Met gezinsleden 3 Met familie 4 Met vrienden 5 Met anderen	Waar 1 thuis 2 In de buurt 3 In de buurt (aan tafel tijdens de lessen) 5 In je dorpsstad 6 Buiten je dorpsstad	Plezier 1 Helemaal geen 2 Wenig 3 Een beetje 4 Veel 5 Heel erg veel
17	Zwemmen					
18	Gymnastiek beoefenen					
19	Paardrijden					
22	Zangles volgen of in een koor zingen					
23	Tekenles of les in verbeteren etc. volgen					
24	Dansles volgen					
26	Een muziekinstrument bespelen					
27	Muziekles volgen					
28	Meedoen aan activiteiten die georganiseerd zijn door je dorp of stad					
31	Dansen					
Somscore activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn		<input type="text"/>	<input type="text"/> ÷ 10	<input type="text"/> ÷ Recreatieve Diversiteit Score	<input type="text"/> ÷ Recreatieve Diversiteit Score	<input type="text"/> ÷ Recreatieve Diversiteit Score
		Noteer de som in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje
Activiteiten waar vaardigheden voor nodig zijn Totaalscore		<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
		Diversiteit Score	Intensiteit Score	Met Wie Score	Waar Score	Plezier Score

CAPE Activiteitentypenscores (vervolg, pagina 5 van 5)

Naam _____ Datum _____

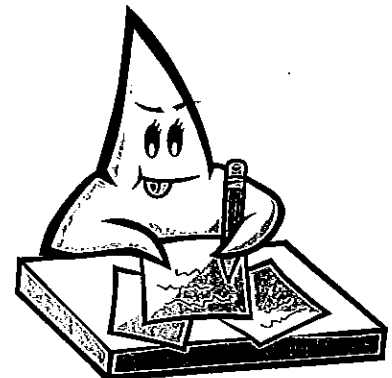
Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt

CAPE Item Nummer	Item omschrijving	Diversiteit	Intensiteit	Met Wie	Waar	Plezier
10	Een brief schrijven/e-mailen	☐	☐	☐	☐	☐
13	Een verhaal schrijven	☐	☐	☐	☐	☐
25	Bijles voor school volgen	☐	☐	☐	☐	☐
29	Een religieuze activiteit doen	☐	☐	☐	☐	☐
43	Naar de (openbare) bibliotheek gaan	☐	☐	☐	☐	☐
47	Lezen	☐	☐	☐	☐	☐
49	Vrijwilligerswerk doen	☐	☐	☐	☐	☐
50	Huishoudelijke karweitjes doen	☐	☐	☐	☐	☐
53	Huiswerk maken	☐	☐	☐	☐	☐
54	Boodschappen doen of winkelen	☐	☐	☐	☐	☐

Somscore activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt

☐	☐	☐	☐	☐
	10	Recreatieve Diversiteit Score	Recreatieve Diversiteit Score	Recreatieve Diversiteit Score
Noteer de som in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje	Noteer het totaal in onderstaand vakje
☐	☐	☐	☐	☐
Diversiteit Score	Intensiteit Score	Met Wie Score	Waar Score	Plezier Score

Activiteiten waarbij je jezelf ontwikkelt Totaalscore

Domeinscores

Naam

Leeftijd Jongen Meisje Datum

Instructies: De 55 Cape items kunnen worden onderverdeeld in een Formeel en een Informeel Domein. U heeft ter referentie een volledig ingevuld CAPE samenvattend scoreblad nodig om de CAPE Domein Scores te berekenen. Zoek elk CAPE item op en noteer de respons van het kind in het bijbehorende vakje. Volg per kolom de instructies om de CAPE Domein Scores te bepalen.

Informeel Domein						
CAPE Item Nummer	Item omschrijving	Diversiteit	Intensiteit	Met Wie	Waar	Plezier
1	Puzzelen					
2	Bord- of kaartspelletjes spelen					
3	Knutselen, tekenen of kleuren					
4	Dingen verzamelen					
5	Computer- of videospelletjes spelen					
6	Telefoneren of sms-en					
7	Naar een feestje gaan					
8	Rondhangen					
9	Op bezoek gaan/gaan logeren					
10	Een brief schrijven/e-mailen					
11	Anderen thuis uitnodigen (om te komen spelen)					
12	Met huisdieren spelen					
13	Een verhaal schrijven					
14	Doen alsóf of fantasiespel spelen					
15	Met speelgoed of dingen spelen					
31	Dansen					
32	Wandelen					
33	Fietsen, skaten of skateboards					
34	Watersporten					
35	Wintersporten					
36	In een speeltuin spelen/ spelen met speeltoestellen					
Subtotalen voor ieder Domein						
Kopieer deze subtotalen naar de sectie scoreberekening.		Diversiteit	Intensiteit	Met Wie	Waar	Plezier

Domeinscores (vervolg, pagina 2 van 4)

Naam _____ Datum _____

Informeel Domein (vervolg)						
CAPE Item Nummer	Item omschrijving	Diversiteit	Intensiteit	Met Wie	Waar	Plezier
		0 Naar 1 Ja	1 1 keer in de afgelopen 4 maanden 2 2 keer in de afgelopen 4 maanden 3 1 keer per maand 4 2-3 keer per maand 5 1 keer per week 6 2-3 keer per week 7 1 keer per dag of meer	1 Alleen 2 Met gezinsleden 3 Met familie 4 Met vrienden 5 Met anderen	1 thuis 2 Bij familie thuis 3 In de buurt 4 Op school (naar het tijdens de lessen) 5 In de openlucht 6 Buiten de dorpskern	1 Het meest 2 Weinig 3 Gemiddeld 4 Veel 5 Het ergst
37	Een (straat)spel spelen					
38	Tuineren					
39	Vissen					
40	Sporten in je eentje					
41	Sporten met anderen (niet in teamverband)					
42	Naar de film gaan					
43	Naar de (openbare) bibliotheek gaan					
44	Tv-kijken of naar een dvd of video kijken					
45	Naar een evenement of optreden gaan					
46	Een dagje uitgaan					
47	Lezen					
48	Naar muziek luisteren					
49	Vrijwilligerswerk doen					
50	Huishoudelijke karweitjes doen					
51	Een baantje hebben					
52	Eten klaarmaken of bakken					
53	Huiswerk maken					
54	Boodschappen doen of winkelen					
55	Een huisdier verzorgen					
Subtotalen voor ieder Domein Kopieer deze subtotalen naar de sectie scoreberekening.						
		Diversiteit	Intensiteit	Met Wie	Waar	Plezier

Naam _____

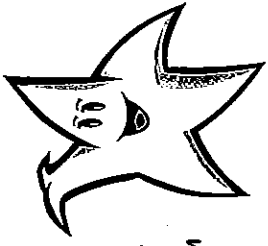
Datum _____

		Formeel Domein				
CAPE Item nummer	Item omschrijving	Diversiteit	Intensiteit	Met Wie	Waar	Plezier
		0 Niet 1 Ja	1 1 keer de afgelopen maanden 2 2 keer de afgelopen maanden 3 1 keer per maand 4 2-3 keer per maand 5 1 keer per week 6 2-3 keer per week 7 1 keer per dag of vaker	1 Alleen 2 Met gezinsleden 3 Met familie 4 Met vrienden 5 Met anderen	1 Thuis 2 In familiehuus 3 In de buurt 4 Op school (maatwerk tijdens de lessen) 5 In de dorpsstad 6 Buiten de dorpsstad	1 Het meest 2 Wenig 3 Een beetje 4 Veel 5 Heel erg veel
16	Een vechtsport beoefenen					
17	Zwemmen					
18	Gymnastiek beoefenen					
19	Paardrijden					
20	Atletiek beoefenen					
21	Een teamsport beoefenen					
22	Zangles volgen of in een koor zingen					
23	Tekenles of les in boetseren etc. volgen					
24	Dansles volgen					
25	Bijles voor school volgen					
26	Een muziekinstrument bespelen					
27	Muziekles volgen					
28	Meedoen aan activiteiten die georganiseerd zijn door je dorp of stad					
29	Een religieuze activiteit doen					
30	Meedoen op een schoolclub					
Totaalscores voor iedere dimensie						
Volg per kolom de Instructies om voor elke dimensie een Formeel Domein Score te berekenen		Diversiteit	Intensiteit	Met Wie	Waar	Plezier
Som Formeel Domein			15	Formeel Diversiteit Score	Formeel Diversiteit Score	Formeel Diversiteit Score
Noteer de som in onderstaand vakje						
Totaal Formeel Domein		Diversiteit Score	Intensiteit Score	Met Wie Score	Waar Score	Plezier Score

Domeinscores

Naam _____ Leeftijd _____ Jongen Meisje Datum _____

Instructies: De 55 PAC items kunnen worden onderverdeeld in een Formeel en een Informeel Domein. U heeft ter referentie een volledig ingevuld PAC samenwattend scoreblad nodig om de PAC Domein Scores te berekenen. Zoek elk PAC item op en noteer de respons van het kind in het bijbehorende vakje. Volg per kolom de instructies om de PAC Domein Scores te bepalen.

Preferences for
Activities of Children

Informeel Domein		Score
PAC Item Nummer		1 2 3
1	Puzzelen	
2	Bord- of kaartspelletjes spelen	
3	Knutselen, tekenen of kleuren	
4	Dingen verzamelen	
5	Computer- of videospelletjes spelen	
6	Telefoneren of sms-en	
7	Naar een feestje gaan	
8	Rondhangen	
9	Op bezoek gaan / gaan logeren	
10	Een brief schrijven / e-mailen	
11	Anderen thuis uitnodigen (om te komen spelen)	
12	Met huisdieren spelen	
13	Een verhaal schrijven	
14	Doen alsof of fantasiespel spelen	
15	Met speelgoed of dingen spelen	
31	Dansen	
32	Wandelen	
33	Fietsen, skaten of skateboarden	
34	Watersporten	
35	Wintersporten	
Informeel Domein Subtotaal (kolom 1)		

Informeel Domein (vervolg)		Score
PAC Item Nummer		1 2 3
36	In een speeltuin spelen / spelen met speeltoestellen	
37	Een (straat)spel spelen	
38	Tuimieren	
39	Vissen	
40	Sporten in je eentje	
41	Sporten met anderen (niet in teamverband)	
42	Naar de film gaan	
43	Naar de (openbare) bibliotheek gaan	
44	TV-kijken of naar een dvd of video kijken	
45	Naar een evenement of optreden gaan	
46	Een dagje uit gaan	
47	Lezen	
48	Naar muziek luisteren	
49	Vrijwilligerswerk doen	
50	Huishoudelijke karweitjes doen	
51	Een baantje hebben	
52	Eten klaarmaken of bakken	
53	Huiswerk maken	
54	Boodschappen doen of winkelen	
55	Een huisdier verzorgen	
Informeel Domein Subtotaal (kolom 2)		
+ Informeel Domein Subtotaal (kolom 1)		
Informeel Domein Totaal		= 40

Formeel Domein		Score
PAC Item Nummer		1 2 3
16	Een vechtsport beoefenen	
17	Zwemmen	
18	Gymnastiek beoefenen	
19	Paardrijden	
20	Atletiek beoefenen	
21	Een teamsport beoefenen	
22	Zangjes volgen of in een koor zingen	
23	Tekenen of les in boetseren etc. volgen	
24	Dansles volgen	
25	Bijles voor school volgen	
26	Een muziekinstrument spelen	
27	Muziekles volgen	
28	Meedoen aan activiteiten die georganiseerd zijn door je dorp of stad	
29	Een religieuze activiteit doen	
30	Meedoen op een schoolclub	
Formeel Domein Totaal		= 15

Voorkeurscore Formele Activiteiten

Voorkeurscore

1 zou ik helemaal niet leuk vinden

2 zou ik een beetje leuk vinden

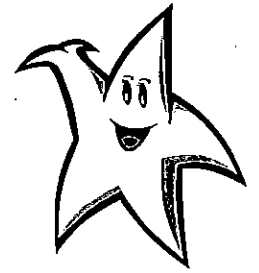
3 zou ik heel erg leuk vinden

Copyright © 2004 by NCS Pearson, Inc. Translated and adapted by permission. All rights reserved. Children's Assessment of Participation and Enjoyment & Preferences for Activities of Children. Nederlandse taalversie: Edib. Het is toegestaan deze pagina te verspreiden.

Children's Assessment of
Participation and Enjoyment

Vragenlijst Aanvullende informatie

Instructies: Voordat de CAPE Vragenlijst wordt afgenomen dient u deze vragenlijst samen met het kind en de ouders/verzorgers in te vullen.

1. Zijn er in de afgelopen vier maanden grote veranderingen of belangrijke gebeurtenissen geweest voor het kind of de familie die van invloed kunnen zijn geweest op de mate van deelname aan activiteiten (bijvoorbeeld een periode van ziekte, een lange vakantie of een verhuizing)?

2. Heeft er een gebeurtenis plaatsgevonden in de afgelopen vier maanden dat voor het kind als referentiepunt kan worden gebruikt (bijvoorbeeld Een verjaardag, een vakantie, een religieuze gebeurtenis)

3. Woont het kind binnen een stedelijke of plattelandsomgeving? Kunt u de woonomgeving kort omschrijven?

4. Heeft het kind hulp van een volwassene nodig om de afname correct uit te voeren en om correcte antwoorden op de verschillende vragen te verkrijgen? Indien dit inderdaad noodzakelijk is, kunt u dan aangeven welke relatie u met het kind heeft?

5. Zijn er bepaalde trainers of hulpverlenende personen die tijd doorbrengen met het kind? Indien dit inderdaad het geval is, kunt u dan hun namen opnoemen en aangeven wat hun specifieke relatie is met het kind?

6. Zijn er nog andere dingen die van invloed kunnen zijn op de afname? (bijvoorbeeld is er een taalbarrière? Heeft het kind een (doven) tolk nodig, raakt het kind gemakkelijk afgeleid?)

Hoe vaak heb je dit in de afgelopen vier maanden gedaan?

1	2	3	4	5	6	7
1 keer in de afgelopen 4 maanden	2 keer in de afgelopen 4 maanden	1 keer per maand	2-3 keer per maand	1 keer per week	2-3 keer per week	1 keer per dag of meer

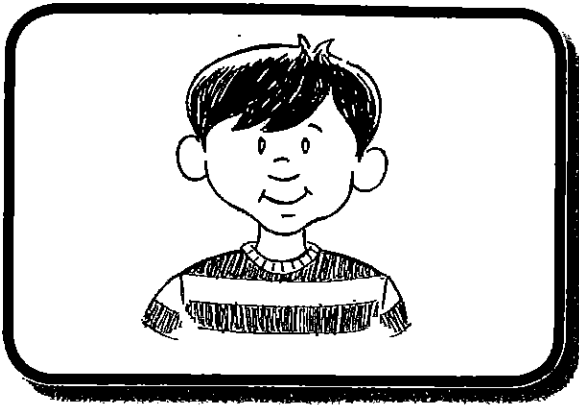

Met wie doe je dit meestal?

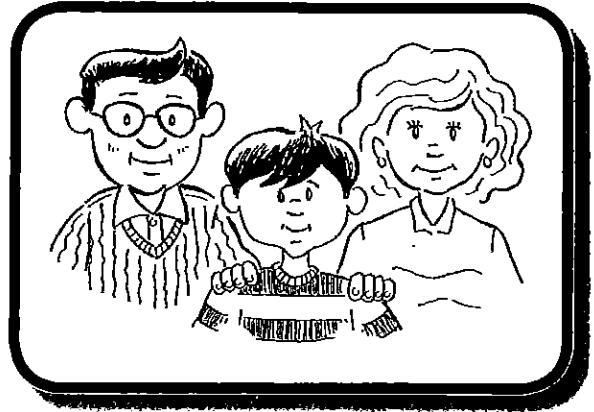
- 1** Alleen
- 2** Met gezinsleden (ouders, broers, zussen)
- 3** Met familie (opa en oma, tantes, neefjes en nichtjes)
- 4** Met vrienden
- 5** Met anderen (allerlei, verschillende typen personen, leraar of anderen)

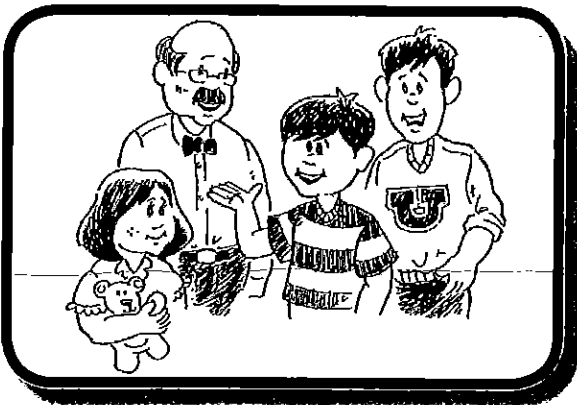
Met wie doe je dit meestal?

1 Alleen

2 Met gezinsleden
(ouders, broers, zussen)

3 Met familie (opa en oma, tantes,
neefjes en nichtjes)

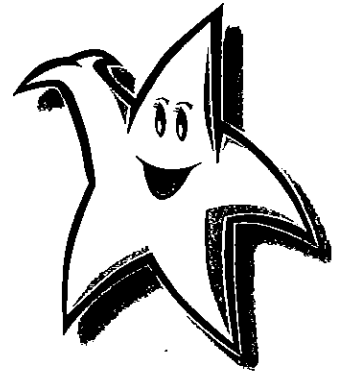
4 Met vrienden

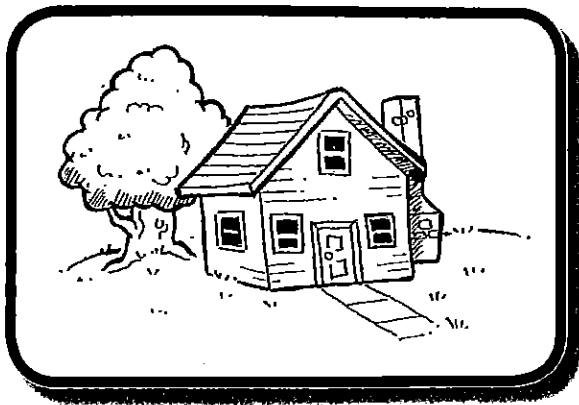
5 Met anderen (allerlei, verschillende
typen personen, leraar of anderen)

Waar doe je dit meestal?

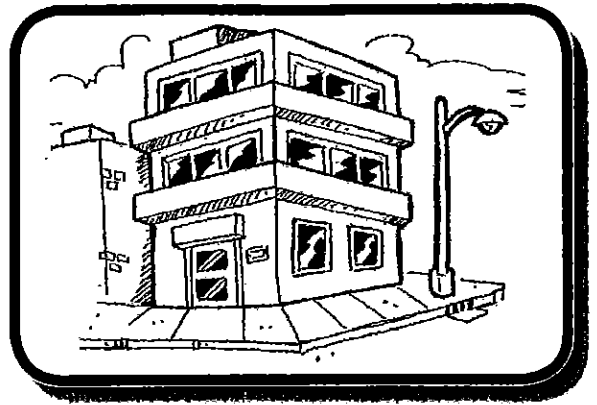
- 1 Thuis
- 2 Bij familie thuis
- 3 In de buurt
- 4 Op school (maar niet tijdens de lessen)
- 5 In je dorp of stad
- 6 Buiten je dorp of stad

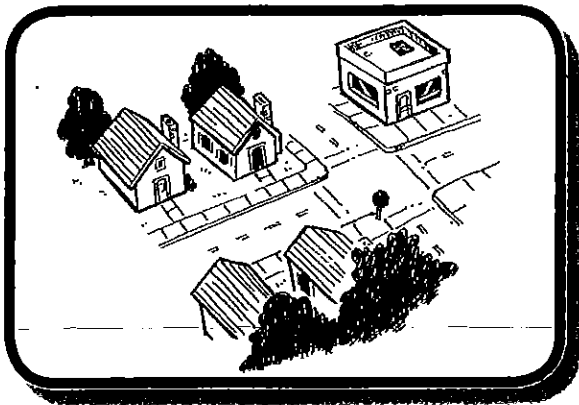
Waar?

1 Thuis

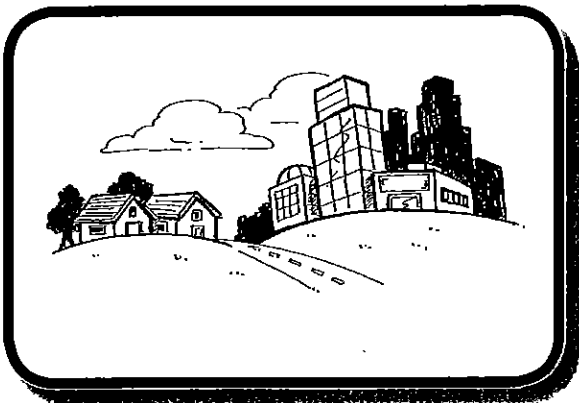
2 Bij familie thuis

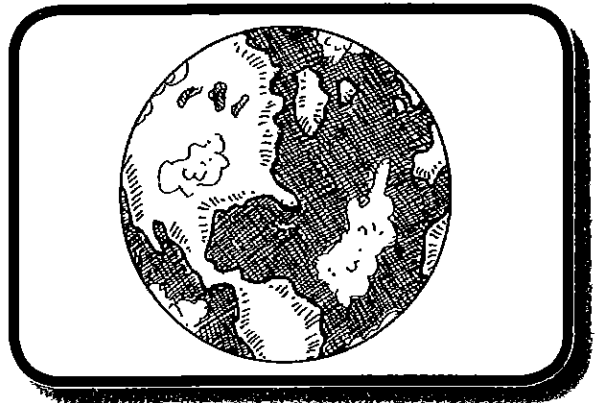
3 In de buurt

4 Op school
(maar niet tijdens de lessen)

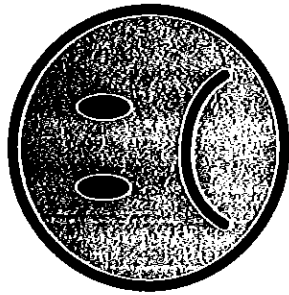

5 In je dorp of stad

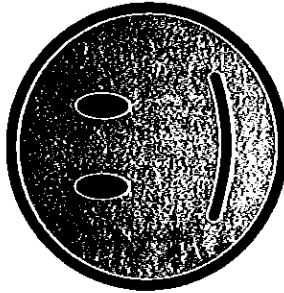

6 Buiten je dorp of stad

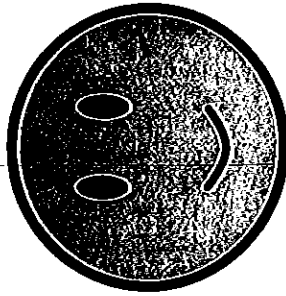
Hoeveel plezier heb je in het doen van deze activiteit?

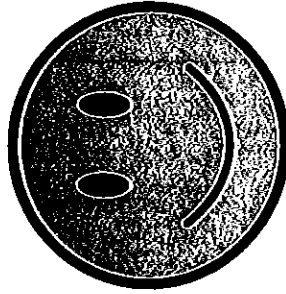
**Helemaal
geen**

Weinig

Een beetje

Veel

Heel erg veel

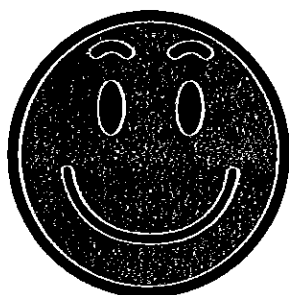

Zou ik helemaal niet leuk vinden

Zou ik een beetje leuk vinden

Zou ik heel erg leuk vinden

Literatuur

- Achenbach, T. M. (1991). *Manual for the Child Behavior Checklist 4-18, 1991 profile*. Burlington, VT: University of Vermont, Department of Psychiatry.
- Achenbach, T., & Edelbrock, C. (1983). *Child Behavior Checklist*. Burlington, VT: University Medical Education Associates.
- Anderson, E. M., & Clarke, L. (Eds.). (1982). *Disability in adolescence*. London: Methuen.
- American Educational Research Association, American Psychological Association, & National Council on Measurement in Education. (1999). *Standards for educational and psychological testing*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Bellamy, G. T., Newton, J. S., LeBaron, N. M., & Horner, R. H. (1990). Quality of life and life-style outcomes: A challenge for residential programs. In R. L. Schalock & M. J. Begab (Eds.), *Quality of life: Perspectives and issues* (pp. 127-137). Washington, DC: American Association on Mental Retardation.
- Beurskens, S., van Peppen, R., Stutterheim, E., Swinkels, R., Wittink, H. (2008). *Meten in de praktijk; Stappenplan voor het gebruik van meetinstrumenten in de gezondheidszorg*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Blum, R. W., Resnick, M. D., Nelson, R., & St. Germaine, A. (1991). Family and peer issues among adolescents with spina bifida and cerebral palsy. *Pediatrics*, 88(2), 280-285.
- Brown, M., & Gordon, W. A. (1987). Impact of impairment on activity patterns of children. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 68, 828-832.
- Bult, M.K., Verschuren, O., Gorter JW, Jongmans, M.J, Piškur B, Ketelaar M. Cross-cultural validation and psychometric evaluation of the Dutch language version of the Children's Assessment of Participation and Enjoyment (CAPE) in children with and without physical disabilities. *Clinical rehabilitation* 2010.
doi:10.1177/0269215510367545
- Cadman, D., Boyle, M., Szatmari, P., & Offord, D. R. (1987). Chronic illness, disability, and mental and social well-being: Findings of the Ontario child health study. *Pediatrics*, 79(5), 805-813.
- de Kleijn-de Vrankrijker, M. W., Heerkens, Y. F., & van Ravensberg, C. D. (1998). Defining disability. In M. A. McColl & J. E. Bickenbach (Eds.), *Introduction to disability* (pp. 11-18). London: W. B. Saunders.
- Diller, L., Fordyce, W., Jacobs, D., & Brown, M. (1981). *Activity Pattern Indicators: Self-Administered Inventory*. Rehabilitation Indicators Project. NYU Medical Center.
- Diller, L., Fordyce, W., Jacobs, D., Brown, M., Gordon, W., Simmons, S., et al. (1983). *Rehabilitation indicators project final report* (Project No. G008003039). Washington, DC: U.S. Department of Education.
- Fidler, G. S., & Fidler, J. W. (1978). Doing and becoming: Purposeful action and self-actualization. *The American Journal of Occupational Therapy*, 32(5), 305-310.
- Forsyth, R., & Jarvis, S. (2002). Participation in childhood. *Child: Care, Health & Development*, 28(4), 277-279.

- Garton, A. F., & Pratt, C. (1987). Participation and interest in leisure activities by adolescent school-children. *Journal of Adolescence*, 10, 341-351.
- Garton, A. F., & Pratt, C. (1991). Leisure activities of adolescent school students: Predictors of participation and interest. *Journal of Adolescence*, 14, 305-321.
- Hay, J. A. (1992). Adequacy in and prediction for physical activity in children. *Clinical Journal of Sport Medicine*, 2, 192-201.
- Hendry, L. B. (1983). *Growing up and going out*. Aberdeen, Scotland: Aberdeen University Press.
- Henry, A. D. (1998). Development of a measure of adolescent leisure interests. *The American Journal of Occupational Therapy*, 52(7), 531-539.
- Henry, A. D. (2000). *Pediatric interest profiles: Surveys of play for children and adolescents*. San Antonio, TX: Therapy Skill Builders.
- King, G., Law, M., King, S., Rosenbaum, P., Kertoy, M. K., & Young, N. L. (2003). A conceptual model of the factors affecting the recreation and leisure participation of children with disabilities. *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 23(1), 63-90.
- King, G., Tucker, M. A., Baldwin, P., Lowry, K., LaPorta, J., & Martens, L. (2002). A Life Needs Model of pediatric service delivery: Services to support community participation and quality of life for children and youth with disabilities. *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 22(2), 53-77.
- King, G.A., Law, M., King, S., Hurley, P., Hanna, S., Kertoy, M., Rosenbaum, P. (2007). Measuring children's participation in recreation and leisure activities: construct validation of the cape and PAC. *Child Care Health Dev* 33(1): 28-39.
- Kinney, V. B., & Coyle, C. P. (1992). Predicting life satisfaction among adults with physical disabilities. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 73, 863-869.
- Kirshner, B., & Guyatt, G. (1985). A methodological framework for assessing health indices. *Journal of Chronic Diseases*, 38(1), 27-36.
- La Greca, A. M. (1990). Social consequences of pediatric conditions: Fertile area for future investigation and intervention? *Journal of Pediatric Psychology*, 15(3), 285-307.
- Landgraf, J. M., Abetz, L., & Ware, J. E., Jr. (1996). *Child Health Questionnaire (CHQ): A user's manual*. Boston: The Health Institute, New England Medical Center.
- Larson, R. W. (2000). Toward a psychology of positive youth development. *American Psychologist*, 55(1), 170-183.
- Larson, R. W., & Verma, S. (1999). How children and adolescents spend time across the world: Work, play, and developmental opportunities. *Psychological Bulletin*, 125(6), 701-736.
- Law, M. (2002). Participation in the occupations of everyday life. *The American Journal of Occupational Therapy*, 56(6), 640-649.
- Law, M., & Dunn, W. (1993). Perspectives on understanding and changing the environments of children with disabilities. *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 13(3), 1-17.
- Law, M., King, G., Rosenbaum, P., Kertoy, M., King, S., Young, N., & Hanna, S. *The participation of children with physical disabilities*. Funded by the National Institutes of Health, 2000-2003.
- Law, M., Finkelman, S., Hurley, P., Rosenbaum, P., King, S., King, G., et al. (2004). The participation of children with physical disabilities: Relationships with diagnosis, physical function, and demographic variables. *Swedish Journal of Occupational Therapy*.
- Margalit, M. (1981). Leisure activities of cerebral palsied children. *Israel Journal of Psychiatry and Relational Science*, 18(3), 209-214.
- McAndrew, I. (1979). Adolescents and young people with spina bifida. *Developmental Medicine and Child Neurology*, 21, 619-629.
- Noreau, L., LePage, C., Boissiere, L., Picard, R., Fougeryrollas, P., Mathieu, J., Desmarais, G., & Nadeau, L. (2003). Social participation in children with cerebral palsy: Measurement issues and applications. *Developmental Medicine and Child Neurology*, 45 (Suppl. 94), 43-44.

- Overs, R. P., & Taylor, S. (1977). Avocational counseling instrumentation. In D. M. Compton & J. E. Goldstein (Eds.), *Perspectives on leisure counseling* (pp. 89-105). Alexandria, VA: National Recreation and Park Association.
- Pless, I. B., & Pinkerton, P. (1975). *Chronic childhood disorder—Promoting patterns of adjustment*. London: Henry Kimpton Publishers.
- Pollock, N., & Stewart, D. (1990). A survey of activity patterns and vocational readiness of young adults with physical disabilities. *Canadian Journal of Rehabilitation*, 4(1), 17-26.
- Posner, J. K., & Vandell, D. L. (1999). After-school activities and the development of low-income urban children: A longitudinal study. *Developmental Psychology*, 35(3), 868-879.
- Rae-Grant, N., Thomas, B. H., Offord, D. R., & Boyle, M. H. (1989). Risk, protective factors, and the prevalence of behavioral and emotional disorders in children and adolescents. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 28(2), 262-268.
- Rosenbaum, P., King, S., Law, M., King, G., & Evans, J. (1998). Family-centred service: A conceptual framework and research review. *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 18(1), 1-20.
- Schleien, S. J., Green, F. P., & Heyne, L. A. (1993). Integrated community recreation. In M. Snell (Ed.), *Instruction of students with severe disabilities* (4th ed.; pp. 526-555). New York: MacMillan.
- Searle, M. S., & Jackson, E. L. (1985). Recreation non-participation and barriers to participation: Considerations for the management of recreation delivery systems. *Journal of Park and Recreation Administration*, 3, 23-36.
- Sillanpää, M. (1987). Social adjustment and functioning of chronically ill and impaired children and adolescents. *Acta Paediatrica Scandinavica*, (Suppl. 340), 1-70.
- Simpson, J. A. (Ed.). (1989). *Oxford english dictionary* (2nd ed., Vols. 1-21): Oxford, UK: Oxford University Press.
- Sloper, P., Turner, S., Knussen, C., & Cunningham, C. (1990). Social life of school children with Down's syndrome. *Child: Care, Health and Development*, 16(4), 235-251.
- Statistics Canada. (1995). *National longitudinal survey of children, survey instruments for 1994-95, data collection, cycle 1* (Cat. No. 95-01). Ottawa, Canada: Statistics Canada/Human Resources Development Canada.
- Stevenson, C. J., Pharoah, P. O. D., & Stevenson, R. (1997). Cerebral palsy—The transition from youth to adulthood. *Developmental Medicine and Child Neurology*, 39, 336-342.
- Tinsley, H. E. A., & Eldredge, B. D. (1995). Psychological benefits of leisure participation: A taxonomy of leisure activities based on their need-gratifying properties. *Journal of Counseling Psychology*, 42(2), 123-132.
- Whiting, B. B., & Edwards, C. P. (1988). *Children of different worlds: The formation of social behavior*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- World Health Organization. (2001). *The international classification of functioning, disability and health*. Geneva, Switzerland: Author.
- Wright, G. N. (1980). *Total rehabilitation*. Boston, MA: Little, Brown & Co.

